

DRUGI DIO

Karlovački kotar od XV. do XIX. vijeka

Rudolf Strohal

Glavni dio ove radnje izrađen je na osnovi preko 500 različnih isprava i listina, koje sam prepisao iz rukopisa i priredio za štampu.

Osim toga poslužio sam se ovim pomagalima:

- 1) Franz Julius Fras, Vollständige Topographie der Karlstädter Militärgrenze. Agram 1835.
- 2) Fr. Vaniček, Specialgeschichte der Militärgrenze. Wien 1875.
- 3) R. Lopašić, Karlovac. Zagreb 1879.
- 4) R. Lopašić i E. Laszowski, Oko Kupe i Korane. Zagreb 1895.

I. Vlastelinstva i dominija

G. 1433., iz koje imamo sačuvanu najstariju hrvatsku ispravu sa područja kotara karlovačkoga napisanu u Ozlju 10. kolovoza (štampanu u Kukuljevićevim Acta croatica str. 57), sastajemo se sa feudalnim načinom života, kakav traje u hrvatskom narodu do g. 1848. Po tom načinu dijeli se cijelo pučanstvo na dva dijela, na vlastelu i kmetove. Na području karlovačkoga kotara i njegove najbliže okoline nalazimo dvovrsnu vlastelu: veliku vlastelu (obično grofove) i malu vlastelu.

1. Velika vlastelinstva bili su ovi gradovi:

a) *Ozalj*. U sačuvanim se listinama (latinskim) spominje grad Ozalj već sredinom XIII. vijeka, kad je bio u vlasti hrvatsko-ugarskoga kralja Bele IV. G. 1280. spominje se ban Stjepan Babonić gospodarom Ozlja. Kad su se potomci Stjepana Babonića oko g. 1325. pobunili protiv kralja Karla Roberta, izgubiše svoja imanja, među njima i grad Ozalj, koja su postala krunska imovina pod upravom bana Mikca Prodanića. G. 1398. založi kralj Sigismund grad Ozalj knezu krčkomu Nikoli Frankopanu, te mu ga naknadno zapisa za vječna vremena, kamo ga uvede po kraljevu nalogu za-

grebački kaptol g. 1412. Nikola Frankopan bio je u to vrijeme najjači vlastelin u Hrvatskoj, njegovi su se posjedi sterali sve do mora. U rukama porodice Frankopana ostade Ozalj do g. 1544., kad je Stjepan Frankopan sklopio sa svakom Nikolom Zrinskim zajednicu svih svojih imanja u svrhu, da se lakše obrane od Turaka. G. 1550. predade Stjepan Frankopan sestri svojoj Katarini, udatoj za Nikolu Zrinskoga, grad Ozalj sa Dubovcem, Grobnikom, Bakrom i Hreljinom. Ovako dođe grad Ozalj u vlast porodice Zrinskih i ostade u njezinim rukama do katastrofe Zrinsko-Frankopanske g. 1671. Te godine bila je polovica svih imanja braće Nikole i Petra Zrinskoga zaplijeljena od kraljevske komore, te je Petrovom polovicom upravljao Juraj Kukuljević Basan Sakcinski, a drugom polovicom, koja je pripala Nikolinu sinu Adamu, upravljao je njegov prefekt Ivan Hrčić. Kad je poginuo kod Slankamena u bici protiv Turaka g. 1691. Adam Zrinski i kad se njegova udova Katarina Lambergova odrekla svakoga prava na imanja svoga muža g. 1692. u korist gradačke komore, koja je otkupila i Petrovu polovicu od kraljevske požunske komore, postade gradačka komora jedinom vlasnicom grada Ozlja. G. 1702. proda komora grad Ozalj s gradom Ribnikom grofovima Juliju i Adeltu Petacu, koji ga ipak ne preuzeše, već ga preuze g. 1725. zajedno sa gradom Grobnikom i Brodom grof Rajmund Perlas. Ovaj ga proda g. 1766. grofu Teodoru Baćanu, a od baštinika njegovih kupi Ozalj kao i Grobnik i Brod kneginja Viktorija Thurn Taxis. Njezin sin pokloni grad Ozalj Braći hrvatskoga zmaja, u čijem se posjedu sada nalazi.

b) *Ribnik*. Grad se Ribnik spominje od konca XIII. vijeka. Najstariji nama poznati vlasnici grada Ribnika bili su knezovi Oto, Radoslav i Ivan Babonić oko g. 1300. Kad su se Babonići pobunili protiv kralja Karla Roberta, svrgnuo je kralj prije svega Ivana Babonića s banske časti, a zatim zaplijenio njihova imanja oko Kupe i Save. Tom zgodom dobi upravu nad gradom Ribnikom novo imenovani ban Mikac Prodanić. U rukama porodice Mikca Prodanića ostade Ribnik do g. 1394., koje ga godine kupi Nikola Frankopan, knez krčki i senjski. U vlasti porodice Frankopana ostade Ribnik do g. 1575., kad je dopao siloviti i hiroviti Stjepan Frankopan tamnice, iz koje ga otkupiše njegovi sestrići Nikola i Juraj Zrinski. Stjepan Frankopan darova stoga Nikoli i Jurju Zrinskomu grad Ribnik i ostala svoja imanja na vječna vremena uz uvjet, da ga smrti dohrane. Stjepan Frankopan umrije g. 1577. i bi po-

kopan u crkvi blažene djevice Marije na Smolči (Sveticama). S njime je izumrla loza Frankopana Ozaljskih. Zrinski imadahu radi ovoga dara dugotrajne parnice sa Frankopanima Tržačkima, koje se smiriše istom onda, kada se Petar Zrinski zaručio sa Katarinom, kćerkom Vuka Frankopana Tržačkoga g. 1641. Za bune Zrinsko-Frankopanske (g. 1670. i 1671.) bio je i grad Ribnik zaposjednut od karlovačke vojske. Otsada je zaplijenjenim dijelom Petrovim upravljao u ime kraljevske komore najprije Ivan Kanižar, a poslije njega Juraj Kukuljević, dok je nezaplijenjenim dijelom Adamovim (sina Nikole) upravljao Ivan Hrzić. Kad je Adam Zrinski poginuo u bici kod Slankamena 1691. i njegova se udova odrekla svih prava na imanja Zrinska u korist kr. komore gradačke, založi ona već g. 1702. grofovima Juliju i Ademu Petacu grad Ribnik zajedno sa Ozljem. G. 1803. istekao je grofovima Petacima rok zaloga, pa je komora tražila Ribnik natrag. Ali grofovi Petaci (Adelmo) stadoše se pravdati i nagađati za Ribnik. Usred parnice darova kralj Franjo II. g. 1809. generalu barunu Filipu Vukasoviću, graditelju Lujzinske ceste, grad i lipničko imanje. Barun Vukasović poginu u bici kod Wagrama protiv Napoleona još iste godine. Njegova udova i sin Filip vodili su kasnije parnicu sa Petacima do g. 1839., kad se napokon nagodiše. Poslije smrti Filipa mlađega Vukasovića i njegove udove Hermine Vlašić kupi imanje ribničko Josip pl. Gall, koji je grad Ribnik valjano popravio.

c) *Dubovac*. Prve vijesti o gradu Dubovcu dobivamo iz XIV. vijeka. Misli se, da ga je sagradio g. 1236. kralj Bela IV. Prvi poznati gospodari grada Dubovca bili su Sudari. Za njih vele, da su bili porijeklom iz Slavonije. Neki su članovi ove porodice zapremali i odlična mjesta. Petar Sudar bio je ban hrvatski a Mirko Sudar biskup erdeljski. Sudari su postali gospodari Dubovca i susjednoga Graca već prije g. 1385., jer su te godine postali po nalogu kralja Ljudevita još vlasnici Gaze, Duge Rese, Zamostanja, Vinice i Radonje (kraj Vojnića). Oko g. 1440. založiše Sudari grad Dubovac i sva pomenuta mjesta Antunu Blagajskomu, koji zalog potvrdi i kralj Sigismund. Ovaj zalog prenese brat Antunov Ivan Blagajski g. 1442., izuzevši Radonju, na Stjepana Frankopana, sina bana hrvatskoga Nikole. G. 1449. postadoše Stjepan Frankopan i njegov sin Bernardin neograničeni vlasnici grada Dubovca. G. 1481. čak potvrdi kralj Matijaš posebnom poveljom Bernardinu Frankopanu

pravo vlasništva nad gradom Dubovcem. Bernardin Frankopan bio je u isto vrijeme i vlasnikom gradova Ozlja i Ribnika. Od g. 1520—1529. bio je vlasnikom grada Dubovca zet Bernardina Frankopana Grgur Štefković, koji se vjenčao sa Bernardinovom kćerkom Veronikom. Ali kasnije je dao Bernardin Frankopan zetu Štefkoviću u zamjenu za Dubovac kaštel vinički kod Belaja kraj Karlovca, a Dubovac zadrži za sebe.

Posljednji Frankopan ozaljske loze Stjepan, o kome smo već gore govorili, namro je i grad Dubovac svojim sestricima Nikoli i Jurju Zrinskome, sinovima sigetskoga junaka Nikole Zrinskoga. Budući da se otac njihov jako zadužio, ratujući s Turcima, stoga braća Juraj i Nikola Zrinski, da isplate očeve dugove, založiše grad Dubovac g. 1577. sa varošom pod brdom, sa selima Dazom i Jelsom pa zemljištima u Hrnetiću Gašparu Šubiću Peranskomu i njegovim sinovima Ivanu i Stjepanu uz pridržanje prava otkupa.

Radi neprestanih turskih provala u Hrvatsku odlučeno bi, da se podigne na utoku Korane u Kupu nova krajiška tvrđava. Stoga otkupi vojna vlast zemljište nužno za ovu tvrđavu od braće Jurja i Nikole Zrinskih, te se odmah g. 1579. započelo gradnjom ove tvrđave, koja bi prozvana po svom utemeljitelju nadvojvodi Karlu »Karlovcem«. Ovako dospije i grad Dubovac sa varošom pod brdom, pa židovskim varošom, selima Gazom, Jelsom i Zagradom u faktični posjed vojnoga erara. Vojni erar ustupio kasnije mnogo svoga dubovačkoga posjeda švaračkoj kumpaniji, a ostalo rasprodao ili darovao karlovcčkim i dubovačkim purgarima. I tako ostade gradu Dubovcu samo nešto vrta i šume.

Grad Dubovac, otkada je postao svojinom vojnoga erara, služio je u razne svrhe: u sedmogodišnjem ratu (od g. 1756—1763.) za tamnice, a kasnije bio barutanom. G. 1809. smjestiše Francuzi, koji su postali gospodari Hrvatske do Save, u grad Dubovac svoje skladište oružja i džebane, a g. 1810. uređi sebi u gradu Dubovcu stan francuski intendant barun Vienney, namjesnik maršala Marmonta. Kad su Francuzi iz Hrvatske otišli g. 1813., opet bi smještena u grad Dubovac barutana, koja osta ondje do g. 1837., kad je postao gospodarom Dubovca grof Laval Nugent, koji je saziđao barutanu vojnemu eraru na zgodnijem mjestu u Borlinu. Poslije grofa Lavala Nugenta bio je vlasnikom Dubovca c. i kr. pukovnik grof Artur Nugent, od koga ga kupi zajedno sa imanjem Kaštelom

kraj Hrnetića Rudolf Leon, a od njega ga kupi gradska općina karlovačka.

d) *Novigrad na Dobri*. Kad je bio podignut Novigrad, nije nam poznato. Onaj kraj, u kojem se nalazi Novigrad, poznat je bio u XIII. vijeku pod imenom »Dobra«. Frankopani postali su vlasnici ovoga kraja rano, najkasnije u XIV. vijeku. Prvi put se spominje Novigrad u ugovoru od g. 1495., kojim je zamijenio Bernardin Frankopan svoj posjed u Dolnjim Stativama na Dobri sa Jurjem Fabijančićem za grad Ključ u modruškoj županiji. U rukama porodice Frankopana Ozaljskih ostade Novigrad do smrti Stjepana Frankopana (1577). Budući da je on namro sva svoja imanja svojim sestricima Nikoli i Jurju Zrinskim, zametnu se parnica između Jurja i Nikole Zrinskih i rođaka Stjepana Frankopana, napose Gašpara Frankopana Tržačkoga, dok se nekako nagodiše g. 1580., te Zrinski predadoše Frankopanima imanja Novi u primorju, Severin, Zvečaj i Novigrad na Dobri uz uvjet, da se posve odreknu prava na ostala imanja, koje im je pokojni ujak Stjepan Frankopan oporučno ostavio. U to je vrijeme Novigrad mnogo stradao od provala turskih. Novigrad opet uredi i podignu Vuk Krsto Frankopan, kasniji veliki general hrvatske Krajine. Od Vuka Frankopana baštiniše Novigrad njegovi sinovi Juraj i Krsto. Kad je buknuła buna Zrinsko-Frankopanska, provali u Novigrad pukovnik Sauer te ga sasvim opljačka. Novigrad dobi g. 1676. kao pravu svoju vlasnost karlovački general Ivan Josip grof Herberstein. Oporukom ostavi on Novigrad malteškomu redu, kojemu je i sam pripadao. Ovaj red prodade Novigrad g. 1746. pukovniku barunu Stjepanu Patačiću. Patačići zadržali su Novigrad do provale Francuza u Hrvatsku g. 1809., a tada ga proda grof Bartol Patačić za neznatnu kupovninu svomu odvjetniku i kasnijemu francuskomu mairu Mirku Haraminčiću. M. Haraminčić bio je dobar gospodar te je opet podigao Novigrad, ali njegovi baštinići, napose Mirko pl. Špišić Japranski, tako su loše upravljali Novigradom, da je bio prođan na javnoj dražbi, a kupio ga hrvatski zemaljski erar. Ovaj ga je prodao karlovačkomu trgovcu Franji pl. Türku.

e) *Bosiljevo*. O gradu Bosiljevu nemamo podataka sve do XIV. vijeka, kad doznajemo, da je pripadao krčkim knezovima Frankopanima, i to lozi Tržačkoj. Bosiljevo je mnogo stradalo od Turaka. Onamo provališe g. 1582., 1583., 1602. i 1645. Za tih provala iseli se mnogo naroda iz ovoga kraja preko Kupe u Kranjsku,

gdje su danas poznati pod imenom Bijelih Kranjaca. Frankopani brinuli su se uvijek, da im njihovi posjedi u dominiju Bosiljeva, koji su bili Turcima na udaru, ne opuste, pa su stoga rado primali na svoje posjede pribjeglice iz turskih provincija, čak i Hrvate muslimane, kako se možemo uvjeriti iz krsnih matica bosiljevačke župe. Frankopani držali su grad Bosiljevo sve do urote Zrinsko-Frankopanske. Tada bi zaplijenjeno i bosiljevačko imanje. Odmah se javilo mnogo baštinka. Napokon ga dobi hrvatski ban Nikola Erdödi g. 1683. za oštetu raznih svojih tražbina, ali mu general Herberstein ipak oduze neka sela preko Dobre te ih pripoji ogulinskoj krajini. Nakon smrti bana Nikole Erdödi (g. 1690.) i njegova sina jedinca, koji je umro u Gracu g. 1706., naslijedi Bosiljevo banova jedinica kćerka Ana Barbara, koja se udade g. 1710. za grofa Dizma Andriju Auersperga. Njegov sin Karlo založi Bosiljevo g. 1757. Ignjatu Vojkoviću, a zatim ga g. 1759. proda njegovoj supruzi Ani Mariji de Poczi. Ali kasnije dođe Bosiljevo opet u ruke porodice Auersperga, od koje ga kupi maršal grof Nugent g. 1820., gdje i umrije 2. kolovoza 1862.

f) *Steničnjak*. Grad Steničnjak pripada svakako među najstarije hrvatske gradove. Hrvatski kronista Ivan Tomašić (iz XVI. vijeka) veli, da je grad Steničnjak sagrađen bio g. 1105. Prvi put se spominje u jednoj listini od g. 1299. Prvi poznati vlasnici grada Steničnjaka bijahu knezovi Babonići, koji ostadoše takvima poprilići do g. 1325., kad su se pobunili protiv kralja Karla Roberta i time izgubili svoja imanja oko Kupe i Save, među njima i Steničnjak. Grad Steničnjak zaposjede u kraljevo ime novi ban Mikac Prodanić i namjesti ondje svoje činovnike. Tako ostade do g. 1380., kad založi kralj Ludovik steničnjačko imanje knezu krčkomu Stjepanu Frankopanu i njegovoj supruzi Katarini, rođenoj kneginji od Optuja i Metlike. Knez Stjepan umrije g. 1390., a upravu nad steničnjačkim imanjem preuze njegova udova Katarina, koja je učinila mnogo dobro tamošnjem narodu, među ostalim osnovala je g. 1404. samostan kamenski. Poslije njene smrti preuze steničnjačko imanje njena jedinica kćerka Elizabeta, koja se već g. 1388. udala za Fridrika III. kneza Celjskoga. Kralj Sigismund potvrdi pravo vlasnosti na steničnjačko imanje Celjskomu knezu Fridriku i svomu rođaku g. 1415. posebnom poveljom. Kasnije mu otac knez Herman dade još neke gradove, među drugima i grad Samobor. Knez Fridrik bio je silovit i naprasit čovjek; probo je svoju ženu Elizabetu

i vjenčao se sa hrvatskom plemkinjom Veronikom Desinićevom. Radi toga čina dopao je Fridrik tamnice, a ženu mu Veroniku ugušio u kaci vode. Jedinca sina njegova Ulrika probode mačem u Beogradu g. 1456. Ladislav Hunjadi. Poslije smrti Ulrikove mnogi su se otimali za imanje steničnjačko, dok ga ne dobi knez Martin Frankopan, ali samo do svoje smrti (g. 1479.). Poslije smrti Frankopane ovo je imanje promijenilo nekoliko gospodara, dok ga kralj Vladislav g. 1492. ne darova hrvatskom banu Ladislavu Egervaru. Poslije njegove smrti naslijediše ga sin Stjepan i kći Klara, koja se udala za Jurja Kanižaja, kasnijega hrvatskoga bana. Stjepan Egervar odreče se prava na Steničnjak kako i na Kraljevu Veliku u križevačkoj županiji u korist sestre Klare i Jurja Kanižaja. Ove naslijedi sin Ladislav, a njega kći Uršula, koja se je udala za hrvatskoga bana Tomu Nadažda. Tako je došao grad Steničnjak u ruke porodice Nadažda. Protiv toga stali su se buniti Frankopani, koji su još uvijek dokazivali svoja prava na steničnjačko imanje. Stoga je i knez Juraj Slunjski silom zauzeo grad Steničnjak i držao ga u svojim rukama sve do svoje smrti (g. 1553.). Poslije njegove smrti zauze Tomo Nadaždi opet Steničnjak. Sad su nastali crni dani za Steničnjak. Turci provaljivahu neprestano u ove krajeve, odvodili su odavde silno roblje i stoku. Što naroda nije dopalo Turcima u ruke, pobježe preko Kupe i potraži sebi novu domovinu. U to uze u zakup Steničnjak Ivan Auersperg. Dok je ovaj zakup trajao, otpade mnogo zemlje od imanja steničnjačkoga, nešto su prisvojili karlovački vojnici, a nešto Turci. G. 1589. preuzeše opet već posve pusto imanje steničnjačko Nadaždi te postaviše prefektom Ivana Šubića Peranskoga. Početkom XVII. vijeka bio je Steničnjak već posve pust. Grof Ivan Drašković uzeo je za ženu Mariju Magdalenu, kćer palatina Franje Nadažda, te je dobio sa ženom pusti grad Steničnjak i steničnjačko imanje.

Kad su bili Turci poslije g. 1683. potisnuti na Unu, počeo Drašković naseljavati puste krajeve steničnjačkoga imanja, i to istočne krajeve vlasima iz turskih kršćanskih provincija, a zapadne krajeve (Vukmanić i Knez goricu) komorskim kmetovima iz Moravica, Broda i Delnica. Kasnije morali su Drašković ustupiti steničnjačko imanje za vojnu krajinu i dobili su za nj g. 1788. veliko imanje Banluk u torotalskoj županiji u Banatu.

g) *Brlog*. Grad Brlog pripada među mlada vlastelinstva u karlovačkom kotaru. Do g. 1682. bio je Brlog pristojašće (apper-

tinientiae) grada Ozlja. Oko g. 1560. zapisao je već Nikola Zrinski sa ženom Katarinom Frankopankom brloško pristojalište Ivanu Dovoliću za zasluge, što ih je stekao za porodicu Zrinski, i tim bi udaren temelj kasnijemu gradu i imanju brloškomu. Ovaj zapis potvrdi Dovoliću sin Nikole Zrinskoga Juraj sa svojom ženom Sofijom Strumbergovom. Pristojalište brloško obuhvataše tada 14 kmetskih sela, od kojih odabere Ivan Dovolić sebi za dvorno mjesto šest kmetskih sela. Tu podignu svoj dvor i potrebne zgrade i uredi zemlje po svojoj volji. Prema tome imao je Dovolić osim svoga neposrednoga posjeda već u prvi mah još osam kmetskih sela, na kojima su bili naseljeni kmetovi, ili ako nijesu, mogao ih je naseliti. Jedno je cijelo kmetsko selo zapremalo oko 20 jutara zemlje. Ivana Dovolića naslijedi poslije njegove smrti sin Juraj, koji se vjenčao sa Jelenom Križanićevom. G. 1610. založi mu Nikola Zrinski, sin Jurja, a unuk bana Nikole Zrinskoga, još po prilici 6 i pol kmetskih sela u malom Brlogu, Durlincima i Podgrađu u sučiji šipačkoj za 2400 for. i pravo gornice i desetine u sedam vinograda u Brlogu, Vivodini i Hudinskoj gori. G. 1615. založi još isti Nikola Zrinski Jurju Dovoliću dva kmetska sela u Brlogu, koje je u zalogu držao Franjo Krušić, za 200 for., a g. 1618. četrdeset kmetskih sela u Bratovancima, Podgrađu, Šipku i Banščini za 7076 for. Tako se jako raširi brloško imanje, premda je još uvijek bilo pristojalište grada Ozlja, koje su uvijek mogli gospodari grada Ozlja iskupiti. To su doista i učinili sinovi Jurja Zrinskoga Petar i Nikola. Ali ga opet založi g. 1653. Andriji Gušiću Petar Zrinski, koji ga opet iskupi g. 1664. Petar Zrinski ga zadrži do urote Zrinsko-Frankopanske. Nakon otkrite urote bi i imanje brloško zaplijenjeno.

Oko g. 1679. bi brloško imanje sa imanjem u Treščenu i Slapnu prodano pukovniku grofu Ivanu Peranskomu i ženi njegovoj Heleni Berdarin za 19.000 for. Ovu prodaju odobri i kralj Leopold 28. travnja 1682. Ovako prestade biti Brlog pristojalište grada Ozlja i posta posve samostalno imanje. Poslije smrti grofa Ivana Peranskoga baštinila je Brlog njegova kćerka Barbara Sidonija, koja je bila prvi put udata za ogulinskoga potkapetana Ivana Zvirčića, a drugi put za grofa Franju Krstu Delišimunovića. Istodobno je posjedovala još imanja Paraduš, Drežnik i Treščeno. Njezin suprug F. K. Delišimunović baštinió je od svoga djeda po majci i poočima Krste Delišimunovića imanje Turanj kraj Jaske. Kasnije je bio Franjo K. Delišimunović zapovjednik kostajničke tvrđave.

Gospođa Barbara Sidonija bila je vrlo pobožna žena. Podigla je nekoliko kapelica, a poslije svoje smrti, jer je umrla bez djece, ostavi svoj veliki imetak raznim crkvama. G. 1722. kupio je na dražbi Brlog Josip Rabata barun od Dornberga, karlovački general, za 11.363 for. 40 kr. Ali ga već g. 1723. proda grofu Lovri Paradeiseru, kapetanu Križanić Turnja, za 14.000 for. U porodici Paradeisera ostade Brlog do g. 1740., kad ga Ernest Paradeiser proda pukovniku slunjskom i žumberačkomu grofu Benvenuto Sigismundu Petacu za 14.000 for. On obnovi cijeli Brlog i dade mu oblik grada. Budući da je g. 1754. postao karlovačkim generalom, boravio je mnogo u Brlogu. Poslije njegove smrti (1785) pripade Brlog njegovoj kćeri Ani Mariji udatoj grofici Keglević. Baštini njeni (kćeri Ana, Eleonora udata za grofa Ivana N. Oršića, Alojzija i Julijana, udata za komornika grofa Gabrijela Kollenbacha) držali su Brlog do g. 1836., koje ga godine prodaše Filipu Aleksandru Šufflaju za 20.000 for. u srebru. Šufflaj zadrža to imanje do svoje smrti 22. X. 1882. Poslije njegove smrti bi brloško imanje rasprodano parcelarno, sam grad kupi susjedni seljak, koji ga je prilično već razvalio.

2) Mala vlastelinstva. Takvih je bilo u karlovačkom kotaru mnogo. Nastala su na razan način. Neka su nastala kao kraljevski dar za junačka djela u ratu, druga poklonom velike vlastele, osobito Frankopana i Zrinskih, za velike zasluge iskazane njima, a treća zalogom.

Mala se vlastelinstva razlikuju od velikih, što su njihovi posjedi mnogo manji. Zgrade su za obitavanje bile veće ili manje, obično jednokatne. Prizemno je bila prostrana kuhinja sa smočnicom, prostorije za služinčad žensku i za dvorskoga, a u prvom katu po četiri ili pet soba, među kojima je bila jedna prostranija tako zvana dvorana, koja je bila iskićena slikama pređa. Oko zgrade za obitavanje bilo je prostrano dvorište, oko kojega bijahu smještene staje za konje i goveda, hambari, sjenici, kukuružnjaci, svinjci i kokošinjaci. Mala su vlastela držala više velikih pasa čuvara, koji su čuvali vlasteoske zgrade.

Kod malenih se vlastelinstva razlikuje dvorno mjesto i kmetska sela. Dvorno se mjesto zove vlastelinski dvor i zemlja, koju vlastelin sam obrađuje, a kmetska se sela zove ono zemljište, na kojem obitavaju kmetovi, koji moraju vlastelinu tako zvanu tlaku obavljati i davati mu razne podavke. Broj kmetskih sela bio je

različit, i prema broju kmetskih sela cijenila se vrijednost vlastelinstva.

Ovdje ćemo navesti manja vlastelinstva:

a) Vlastelinstvo *švaračko*. Najstariji gospodari, koliko danas znamo, bili su gorički knezovi Babonići već u XIII. vijeku. Stjepan Babonić, ban hrvatski, darova Švarču g. 1313. knezu Jurju, sinu Hozeja. Knez Juraj i njegovi potomci prozvaše se Severšići od Švarče ili Švarački. Oni imadahu svoje posjede ne samo na Švarči već i na Gazi i u Kamenskom i mlinove na Mrežnici, a međašili su sa vlastelom dubovačkom i iza Vučjaka sa vlastelom novigradskom (dobranskom). Budući da su bili švarački plemići feudanci grada Steničnjaka, dođoše švarački plemići, kad je postao g. 1456. Martin Frankopan gospodarom zemalja grada Steničnjaka, pod pokroviteljstvo porodice Frankopanske (bar privremeno). U povodu toga podignu Stjepan Frankopan Ozaljski na Švarči novo vlastelinstvo, koje zapisa za 2.000 dukata braći Ivanu i Stjepanu Gušićima. Među švaračkim posjednicima nalazimo oko g. 1572. osim pomenutoga Stjepana Frankopana još i Nikolu, Jurja i Krstu Zrinske, pa nekoga Stjepana Ladamira, dok su stari vlasnici švarački plemići zadržali još uvijek svoje posjede na Švarči.

G. 1574. darovali su Nikola i Juraj Zrinski svoj dvor i posjed na Švarči Senjaninu Andriji Tadioloviću za njegovu vjernu službu. G. 1627. darova kralj Ferdinand II. imanje Dolnju Švarču svomu savjetniku Atanasiju Georgiceju porijeklom Grku i hrvatskomu književniku kao nagradu za njegova poslanstva u Tursku i Poljsku. G. 1631. prodade ga Georgiceo Ivanu Draškoviću, tadašnjemu gospodaru grada Steničnjaka, za 1400 for., a ovaj ga proda kapetanu karlovačkih konjanika Gašparu Jankoviću. Kasnije zamijeni Janković svoje imanje na Švarči sa imanjem tadanjega bana hrvatskoga Petra Zrinskoga »Dolom« (Kašteljem) kraj Krašića. Oko g. 1660. podignu ondje Petar Zrinski dobro učvršćeni grad. Kad je bila otkrita urota Zrinsko-Frankopanska, razori karlovački general Herberstein grad Švarču do temelja.

Švarča postade, otkada bi podignuta karlovačka tvrđa, znamenitom i sa stratezičnoga gledišta. Od g. 1610. bila su ondje namještena po 2 časnika i 50 momaka kao stalna straža.

Kralj Leopold I. poklonio je g. 1681. jedno imanje Ivanu i Jurju Delivuku, mužu Katarine, kćeri Franje Ševeršića, kojim izumrije g. 1666. muška loza te stare plemićke švaračke porodice. Ovaj

posjed prodadoše g. 1760. Marijana i Kata Delivuk Franji Kuševiću, suprugu Jelene, kćeri Katine. U to je vrijeme bilo više vlasnika, koji su bili po svojim ženama u rodbinstvu sa starom porodicom Ševeršića, kao Delivuki, Dutkovići (kojih ima i danas na Švarči), Erhoti, Fundurulići, Hrastovski (kojih ima i danas na Švarči) i Stankovići. Osim ovih nabavio je lijepe posjede u Gornjoj Švarči i vlastelin Stipe Vuk Mihačević.

G. 1768/9. prodadoše gotovo svi gore pomenuti vlasnici svoje posjede u Švarči vojnomu eraru, pa bi tako Švarča otcijepljena od provincijalne Hrvatske i utjelovljena Krajini.

b) Vlastelinstvo *kamensko*. Najstariji vlasnik bio mu je, koliko je danas poznato, neki Hvala od Gorice (jugoistočno od Kamenskoga). Kad je Hvala umro bez potomaka, darova hrvatski ban Stjepan vlastelinstvo kamensko svome šurjaku Čaku. Čak doskora napusti darovano vlastelinstvo, stoga razdijeli kralj Bela IV. g. 1261. kamensko vlastelinstvo na dvoje, pa darova jedan dio čazmanskom prepoštu Petru i njegovu bratu magistru Andriji, a drugi dio braći Ivanu i Marku Pavkovićima, sinovima Vukovoje od Gorice, za njihove vojničke zasluge. Prepošt Petar i brat njegov Andrija kupili su već prije zemljišta oko Kamenskoga (g. 1253.)

Kasnije su bili vlasnici kamenskoga vlastelinstva knezovi Babonići. Stjepan ban hrvatski i njegova braća darovaše posebnom poveljom izdanom u gradu Steničnjaku 8. rujna 1311. kamensko vlastelinstvo svomu vjernomu slugi Jurju, sinu Hozeja. Njegovi su nasljednici postali plemići Trebinjski. (Trebinje leži na jugoistoku od Kamenskoga.) Ovi prodadoše oko g. 1369. kamensko vlastelinstvo knezu Stjepanu Frankopanu, koji je bio tada vlasnik grada Steničnjaka. Poslije njegove smrti osnova njegova udova Katarina g. 1404. u Kamenskom samostan Pavlinski u čast Marije Sniježne, te je zapisala ovomu samostanu svoj dvor kod Kupe g. 1405. O samostanu Paulinskom bit će govora kasnije u članku III.

c) Vlastelinstvo *kaštelsko* spominje se g. 1600. Oko te godine imamo sačuvani popis kaštelskih kmetova u sučiji Novaki (Specificatio colonorum ad curiam Kastel pertinentium) na hrvatskom jeziku. Najstariji vlasnici ovoga imanja bili su Patačići. Naročito se spominje pl. Pudentiana Barbara Patačić. U rukama porodice Patačića ostade ovo vlastelinstvo do početka XVIII. vijeka, kada ga kupiše grofovi Perlas. G. 1766. kupi ovo vlastelinstvo sa gradom Ozljem od grofova Perlas grof Teodor Batthyani. U rukama gro-

fova Batthyani ostade Kaštel do 1. rujna 1820., kad ga je prodao Antun Josip grof Batthyani karlovačkom građaninu Anastaziju Kostiću. Ovaj ga je prodao g. 1825. maršalu grofu Lavalu Nugentu. U njegovoj porodici ostade Kaštel do g. 1890., kad ga je prodao grof Artur Nugent grofu Pachtenu, koji ga je opet prodao Rudolfu Leonu.

d) Vlastelinstvo *drežničko* spominje se od početka XVII. vijeka. Prvi su vlasnici bili Hranilovići. Od njih su ga prekupili Vojnovići, a od ovih g. 1766. grof Teodor Batthyani. U porodici grofova Batthyani ostade ovo vlastelinstvo do g. 1820. Kasnije je prešlo u ruke raznih vlasnika, kao u ruke karlovačkoga trgovca Franje Seidla, zatim u ruke velikoga župana Josipa Bunjevca, dalje u ruke županijskoga suca Kukovića, od koga ga kupi c. kr. ženijski major Josip Pfeifinger. Napokon bilo je vlasništvo požeškoga velikog župana dra. Nikole Jurkovića.

e) Vlastelinstvo *brnetičko* spominje se od XVII. vijeka. Vlasteoski dvor sa kulom, koji je postojao do g. 1882., sagradio je po svoj prilici prvi vlasnik ovoga vlastelinstva Karoly Mormian sa svojom suprugom Marijom Josipom Terezijom, rođenom pl. Kirchmayer. Poznati karlovački general Ivan Josip grof Herberstein bio je kum jednoj kćeri Mormijanovoj. Ovaj je dvor prešao s vremenom u vlasništvo kaštelskih gospodara. Dok su mu bili gospodari grofovi Nugenti, posjećivao je ovaj dvor i ban hrvatski grof Josip Jelačić.

f) Dva vlastelinstva na *Selcu* kraj Karlovca postojala su već početkom XVII. vijeka. Jedno su uživali plemići Jelačići. Udajom Judite Jelačić za Boltizara Magdalenića prešlo je ovo imanje u ruke porodice Magdalenića. Drugo vlastelinstvo bilo je plemićke porodice Krajačića. Danas ovo imanje ne postoji kao posebno, već potpada pod imanje drežničko.

g) *Pokupsko* vlastelinstvo postojalo je već u XVI. vijeku. Imamo ispravu od 2. travnja 1534., kojom se knez Petar Keglević sa Stjepanom Strizojom pogodio glede porkulabije u Pokupskom. Kasnije su bili gospodari ovoga vlastelinstva plemići Vojnovići, a poslije Domitrovići. Kćerka pokupskoga vlastelina Domitrovića imenom Kristina udala se za mahićanskoga vlastelina Dragovanića. U novije je vrijeme vlastelinstvo prešlo kupom u ruke Rudolfa Leona. Od nekadanjega vlasteoskoga dvorca nema danas više ni kamena na kamenu. Postojao je do g. 1902.

h) Vlastelinstvo *Jelsa* bilo je na desnoj obali Kupe preko Hrnetića. Gospodari su mu bili dugo vrijeme plemići Levačići. Prešlo je u ruke nekadanjih kmetova ovoga vlastelinstva Mavrina-Frljančića.

i) Vlastelinstvo *Levkušje* podigao je u XVII. vijeku Dešić, nekadanji podložnik (kmet) ozaljski, koji je mnogo novčano potpomagao grofa Petra Zrinskoga, a osobito njegovu suprugu Katarinu Zrinsku. Imamo od nje pismo od 13. lipnja 1670. vlastoručno napisano, kojim zahvaljuje njemu za mnogobrojne usluge.

j) Vlastelinstvo *Modrušpotok* postojalo je već od početka XVII. vijeka. Osnovao ga je Jandre Janković, kome je dao taj posjed grof Nikola Zrinski za vjernu službu iskazanu njegovim predima. Ispravom od 3. travnja 1615., izdanom u Čakovcu, zapisao je to vlastelinstvo Sari Seremy, udovi Ivana Jankovića. Početkom XVII. vijeka kupio ga je slunjski kapetan Josip Depoczi i njegova supruga Justina rođena Magdalenić. G. 1735. bio je gospodar ovoga vlastelinstva zet njihov Franjo Hranilović i njihova kćerka Ana Franciska rođena Depoczi. U porodici Hranilovića ostade do g. 1809., kad ga kupi od Antuna Hranilovića barun Filip Vukasović, general i graditelj Lujzinske ceste. Poslije odlaska Francuza (1813) iz Hrvatske prijede ovo vlastelinstvo u ruke novo osnovanoga društva Lujzinske ceste, koje ga proda oko g. 1860. Mati pl. Sladoviću.

k) Vlastelinstvo *Grdun* dosta je staro, te su ga držali Zrinski do g. 1639. Te godine su zapisali (Nikola Zrinski) za sto talira Andriji Jankoviću i njegovoj supruzi Elizabeti Delišimunović pet kmetića u Grdunu, a g. 1641. cijelo vlastelinstvo Grdun Doroteji Vojnović, rođenoj Budački, za hiljadu ugarskih dukata. U porodici Vojnovićevoj, koja je međutim dobila barunstvo, ostade Grdun cijeli XVII. i XVIII. vijek, samo što se jedina baštinica Terezija barunica Vojnović udala oko g. 1720. za pl. Antona Pucza, te se nadalje zovu vlasnici Grduna Pucz, a ne Vojnovići. U XIX. vijeku bili su vlasnici Grduna najprije pl. Tomići, a kasnije pl. Rajzneri. Posljednji vlasnik Rajzner Ljudevit, veliki župan riječki, proda to vlastelinstvo oko g. 1900. metličkom apotekaru Wachi.

l) Vlastelinstvo *Hrastje* nastalo je u XVI. vijeku, kad su Frankopani i Zrinski darovali za vjernu službu Jurju Grabucu ovo imanje, koji je na njemu uredio vlasteoski dvor. Od Grabučevih po-

tomaka kupi ga u XVII. vijeku Stjepan Sili. U porodici Silijevoj ostade Hrastje do XIX. vijeka. U XIX. vijeku kupio je to vlastelinstvo karlovački veletržac Franjo pl. Türk od Karlovca grada.

m) Vlastelinstvo *Bubnjarci* postojalo je već u XVI. vijeku. Njegov gospodar Franjo Herendić pravi 19. veljače 1597. oporuku. Posjeda je imao u Bubnjarcima, Lipi i na Mrežnici. Njegova supruga Katarina rođena Vojković napravila je dvije oporuke, jednu 7. srpnja 1604., a drugu 27. travnja 1609. U XVIII. vijeku bilo je ono spojeno sa vlastelinstvom u Jaškovu, te je njima upravljao g. 1782. upravitelj Ignjat Kranjčević.

n) Vlastelinstvo *Pravutina* osnovano je g. 1576., kad su ispravom od 1. studenoga 1576., izdanom u Čakovcu, darovala braća Juraj i Nikola Zrinski svomu ozaljskomu porkulabu Gašparu Bariloviću iz Gorica više kmetskih sela u području svoga grada Ribnika sa dvornim mjestom u Pravutini za 700 ugarskih dukata. Kasnije su Zrinski to vlastelinstvo otkupili od baštinika pomenutoga Barilovića i pripojili ga opet svomu gradu Ribniku. U inventaru, sastavljenom u Ribniku 25. travnja 1804. prigodom zakupa od strane tadanjega vlasnika vlastelinstva ribničkoga grofa Petaczija zakupniku Althu, navodi se imanje u Pravutini kao dio ribničkoga vlastelinstva.

o) Vlastelinstvo na *Mrežnici*. Na Mrežnici bilo je već rano u XIV. vijeku više vlastelinstva. Na lijevoj obali Mrežnice imali su svoja vlastelinstva Ivkovići, Tatarići i Herendići, a na desnoj Dragučići i Štefkovići. Grgur Štefković bio je zet kneza Bernardina Frankopana, imao je njegovu kćer Veroniku za ženu. Ivkovići, Tatarići i Herendići imali su svoje dvorove u Mlaki ili Gredi. G. 1558. smrću Nikole Ivkovića izumrije njihova porodica, te njihovo imanje preuzeše knezovi Frankopani, koji ga najprije izručiše kao vazalima Despotovićima od Ilovića, a kasnije kapetanu bana Nikole Zrinskoga Ivanu Hojsiću iz Like. Po njima bi kasnije prozvan ovaj dvor Despotovićevim i Hojsićevim kaštelom.

Tatarići bili su po svoj prilici potomci onih Tatara, koji su za kralja Bele IV. provalili u Hrvatsku i neki ovdje ostali. Zvahu se i Hrelčići, a po svom imanju Žitomiru i Žitomirski. Oni se spominju kao vlastela na Mrežnici po prilici do g. 1550.

Herendići došli su ovamo iz Like sredinom XV. vijeka, osnovali su tri vlastelinstva na Mrežnici, Bubnjarcima i pod Lipom na

Dobri. Herendići održali su se kao vlastela na Mrežnici sve do konca XVII. vijeka. Jedan dio svoga mrežničkoga imanja založi Nikola Herendić turanjskomu kapetanu Krsti Delišimunoviću.

U XVII. vijeku imali su ondje svoje dvorove Jelačići i Zebići, a na Brdu Hranilovići i poslije Vojkovići. G. 1768. otkupi sva ta imanja karlovačka krajina u vojničke svrhe.

p) Vlastelinstva u *Stativama*. U Stativama bila su dva vlastelinstva: Gornje Stative i Dolnje Stative. Prvi vlastelin u Stativama bio je, koliko nam je poznato, Juraj Tatarić, sin ozaljskoga kaštelana Fabijana, oko g. 1500. U XVII. vijeku bio je vlastelin u Stativama Gašpar Izačić, a iza njega Miklouš Mogorić. U XVIII. vijeku bi vlastelinstvo stativsko pripojeno gradu Ribniku. U XIX. vijeku bili su vlasnici vlastelinstva u Stativama braća Prešerni, od kojih kupi jedan dio u Gornjim Stativama novigradski župnik Neralić za svoju sestru Ružicu udovu iza dra. Eugena Kvaternika, a drugi dio dobi po ženi rođenoj Prešern samoborski vlastelin Hamilkar Praunspenger. Drugo vlastelinstvo u Dolnjim Stativama kupi Mato pl. Sladović, vlastelin u Modrušpotoku.

Takvih vlastelinstva nalazimo još u Mahićnom, Jaškovu, Tomašnici, Rečici, Slapnom i t. d.

II. Vlastelinski činovnici i namještenici

Vlastelinstva, osobito velika, imadahu više ili manje činovnika i namještenika. Vlastelinski su činovnici bili pored vlastele i svećenika najinteligentniji ljudi u narodu. Isprva su se izučavali kod svojih domaćih svećenika, a otkako je bila otvorena u Zagrebu isusovačka gimnazija (1609), polazili su neki i gimnaziju. Veliki dio vlastelinskih činovnika bili su kmetski sinovi, vrlo su rijetko stupali među vlasteoske činovnike sinovi vlastele. U velikim vlastelinstvima bio je na čelu činovništva *graščik*, koji dobiva u kasnije vrijeme razna imena, kao porkulab, kaštelan, prefekt, pače i gubernator. Uz graščika bio je uvijek racionista ili dijak računov, koji je vodio sve vlastelinske račune i točne urbare, t. j. popis svih vlastelinskih kmetova, njihovih dužnosti i podavaka. Uz racionistu bio je često i kontrolor i birić. Neposredni nadzor nad radnicima i vlasteoskim namještenicima (služničadi) imao je špan.

Kod manjih je vlastelinstva bilo manje činovništva, obično po jedan, koji se je zvao dvorski, a uz njega bio i špan.

U mojim se vrelima spominju ovi činovnici i namještenici:

1) iz Ozlja: Matij Dminić graščak 1433, — Petar Budislavić graščak 1437, — Fabijan Tatar kaštelan oko 1500, — Mihalj Desić porkulab 1558, — Mihalj Vojnović 1563, — Januš Černko lovasmeštar 1570, — Tomaš Milovac hofmeštar 1572, — Petar Muratović porkulab 1572, — Pave Tropčić dvorski 1572, — Martin Selniković i Petar Grkšić dvorski brijači 1572, — Bartol Peretić djak (pisar) 1572, — Ivanac Dragovanić lovasmeštar 1572, — Mikac Šimunić i Marko Grlić inoši, koji su kod stola dvorili i u paradnom odijelu pratili vlastelu 1572, — Gašpar Barilović porkulab 1576, — Petar Baljardić porkulab i dvorski 1587, — Juraj Mukelić rihtar 1587, — Perica Brajković viceporkulab 1588, — Gašpar Špišić porkulab 1588, — Andraš dijak računik 1588, — Ivan Zmajlović porkulab 1601, — Petar Baljardić gubernator 1603, — Juraj Cheh porkulab i dvorski 1610, — Vuk Gojmerac viceporkulab 1610, — Ivan namestnik volarov 1617, — Ivan Štakor rihtar g. Miklouša grofa Zrinskoga 1620, — Mikula Belavić porkulab 1621, — Ištvan Lacković, Miklouš Vlahović, Ištvan Tompa i Miklouš Milovac službenici grofova Nikole i Jurja Zrinskih kao komisari 1623, — Vicko Dešić dvorski 1624, — Miklouš Milovac prefekt i Lukač Franculić dvorski 1628, — Matijaš Čolnić porkulab 1635, — Petar Budetić računij dijak 1635, — Brne Janžetić dvorski 1638, — Jandre Štulac ključar 1638, — Januš Derečki i Ivan Maurović oficijali i računiki 1642, — Grgur Supanić časnik (= oficijal) 1646, — pop Grgur Supanić prefekt i Gašpar Kružić vicedvorski 1651, — Baltizar Babonosić prefekt i Ivan Maurović prokulab 1653, — Krsto Zmajlović prefekt 1659, — Stanko Fumić dvorski 1659, — Andrej Štulac porkulab 1659, — Janko Prstačić računij dijak 1659, — Ištvan Boršić vicedijak računij 1679, — Matijaš Pavković porkulab 1660, — Juraj Štulac šafar 1664, — Janoš Hržić prefekt 1673, — Krištofor Budetić prefekt 1676, — Juraj Kovač računij dijak 1676, — Ivan Zdenčaj dijak i prokulab 1676, — Juraj Stanković prefekt 1677, — Juraj Kružić oficijal 1677, — Petar Munger prefekt 1679, — Juraj Kovač provizor i Ivan Strouhal špan 1685, — Juraj Pintar dvorski 1691, — Ivan Krst. Rossi oficijal 1694, — Francesco Locotelli oficijal 1697, — Ivan Bapt. Skalin prefekt i I. Matej Pleyberg kontrolor 1706, — Ferdinand Sundermayer prefekt 1714, — I. Matija Paulić kontrolor 1716, — Jure Strukalj decimator 1716, — Karol Reneri prefekt 1737, — Georg

Hobiker prefekt 1740, — Matija Konjušić decimator ili desetnjak 1741 i 1744, — Matija Ifšić decimator 1747, — Ivan Mihalić decimator 1754, — J. G. Hobiker substitutus iudex dominalis 1758, — Janko Basarović ozaljski maltar 1760, — Andreas Axmann prefekt 1766, — Matijaš Jurajić fiškališ grada Ozlja 1768, — Jožef Lorković podtajnik g. Jurajića 1769, — Josef Raizner ozaljski kapetan 1769, — Emerik Srpak ozaljski fiškal 1791, — Josef Čonka, inspektor 1791.

2) iz Ribnika: Krištof Izačić porkulab 1573, — Bartol Nussdorffer prefekt 1753, — Anton Merthl prefekt 1776, — Nicolaus Severinski inventator 1804. Većina ozaljskih činovnika obavljala je i poslove u Ribniku.

3) iz Novog grada: Ivan Karinčić porkulab 1574, — Ivan Bačić popov špan 1635, — Matijaš Mlinarić prefekt 1661, — Juraj Kukuljević oficijal 1661, — Miko Klasnić porkulab 1698.

4) iz Bosiljeva: Mihalj Rendulić dvorski 1657.

5) iz Steničnjaka: Juraj Klinčić graščak 1471.

6) iz Brloga: Tomaš Supanić dvorski 1664, — Petar Tompa de Paližna prefekt 1673, — Georg Stanković provizor 1673.

7) iz Letovanića: Blaž Prišik prokulab 1572.

8) iz Pravutine: Juraj Horvat dvorski 1636.

9) iz Podbrežja: Janko Mihalić špan 1710.

10) iz Kaštela: Martin Hadjur dvorski, Andre Kovačić špan 1753.

11) iz Šipka: Josef Horvatović provisor 1784.

III. Crkve i svećenstvo

Crkve i kapele, koje se spominju u mojim vrelima, pripadaju arcidakonatu goričkomu, i to ovim podarcidakonatima:

1) karlovačkom: a) U Karlovcu, gdje se danas nalazi crkva sv. Trojice. Ova je crkva osnovana g. 1580. i postala je odmah župnom crkvom za karlovačku tvrđu. Od g. 1580—1658. upravljali su ovom župom svjetovni svećenici, a od g. 1658. franjevci države bosansko-hrvatske sv. Križa. Na području župe sv. Trojice na današnjem Strossmayerovu trgu sagradio je nešto prije g. 1680. karlovački general Josip Herberstein od građe razorenoga grada Petra grofa Zrinskoga na Švarči i novcem zaplijenjenim na imanjima Zrinsko-Frankopanskim crkvu sv. Josipa. Ova se crkvice

ne održi dugo. Već g. 1788. postala je magazinom za barut i streljivo, a kasnije podrumom i magazinom vojničkoga živeža, napokon g. 1790. prostom krčmom, dok ne bude po odredbi karlovačkoga magistrata g. 1833. srušena. Pod župu sv. Trojice pripada crkvice sv. Križa, koju je dao sagraditi g. 1767. general Franjo barun Preis.

b) U Dubovcu. Prva župna crkva u Dubovcu bila je crkva sv. Mihajla na brijegu kraj staroga grada Dubovca. Bila je sagrađena g. 1339., te je do g. 1713. bila župna crkva dubovačka. Od g. 1713—1783. postala je podružnicom novo sagrađene crkve Majke Božje snježne (1669). G. 1783. pretvorena bi u skladište za bojne sprave, a koncem godine 1811. u konjušnicu. U novije je vrijeme srušena do temelja.

Na području današnje dubovačke župe nalazile su se još i ove crkve: crkva sv. Jakova na utoku Korane u Kupu. Postojala je već 1334. U župu sv. Jakova pripadala su sela Gaza i Otok (današnje Mekušje). Crkvu je podrovala Kupa g. 1789. i tako je postala neupotrebljivom. Kad je izgorio župni dvor, ova bi župa ukinuta. Gaza potpade pod dubovačku župu, a Otok (Mekušje) pod kamensku župu.

Crkva (kapela) sv. Antuna na prostoru sadanjega franjevačkoga vrta. Podignuta je bila još u XVI. vijeku, a razorena g. 1740. prigodom popravka bedema i šanceva. Uz ovu je crkvu bilo najstarije karlovačko groblje.

Crkva (kapela) sv. Florijana na prostoru nekadanje streljane. Podigao ju je karlovački poštmeštar Nikola Herman oko g. 1680., a razorena je bila g. 1790. Uz nju bilo drugo karlovačko groblje; pošto je bilo zapušteno staro groblje kod sv. Antuna (1740). Groblje je ostalo na tom mjestu do g. 1820., vojnike su ondje pokapali do 1. veljače 1821., dok je za civilne mrtvace otvoreno groblje u Dubovcu 1. studenoga 1820.

Crkva sv. Magdalene stajala je na raskrižju današnje Zdenčne ulice i Lujzinske ceste. Bila je podružna crkva župne crkve sv. Mihajla, kasnije crkve Majke božje snježne (od g. 1669.). Razorena je bila prigodom gradnje Lujzinske ceste g. 1810.

Crkva Ranjenoga Isusa bila je na mjestu, gdje je današnje rimokatoličko groblje tik do Karolinske ceste. I ova je crkva bila podružna crkva župne crkve sv. Mihajla, a od g. 1669. crkve Majke božje snježne. Porušena je bila g. 1817. prije no je na ovom mjestu osnovano današnje groblje. Mjesto ove crkve i crkve sv. Magdalene

podignuta bi uz novo sagrađenu Lujzinsku cestu nedaleko od župnoga dvora nova crkva Ranjenoga Isusa g. 1819.

Crkva sv. Jelene negdje u Zagradu iza grada Dubovca. Spominje se kao podružna crkva župne crkve sv. Mihajla g. 1683. Kod nje imaju dubovački župnici 20 jutara šume. Danas joj nema ni traga.

Crkva sv. Barbare u predgradu na uglu današnjih ulica Gundulićeve i sv. Barbare. Ovu crkvu sagrađiše karlovački puškari g. 1684. Srušena je bila g. 1913.

Na području dubovačke župe nalaze se danas osim gore pomenutih Majke božje snježne i Ranjenoga Isusa još ove crkve:

Crkva sv. Ćirila i Metoda u Domobranskoj ulici, podignuta bi g. 1907.

Crkva sv. Franje Ksaverskoga u Gornjoj Švarči. Spominje se već od g. 1737.

Kapela Svih svetih na groblju rimokatoličkom u Dubovcu. Ova je kapela sagrađena bila g. 1870. materijalom stare dubovačke bolnice.

Kapela sv. Ivana Nepomuka u Rakovcu pred zgradom realne gimnazije. Sagrađena je bila g. 1854.

c) U Hrnetiću. Ovdje je župna crkva sv. Martina. Postojala je već prije g. 1334., temeljito je bila obnovljena g. 1752. za župnika Jurja Lukšića, te je dobila današnji oblik. Podružne njene crkve jesu: crkva sv. Margarete preko Kupe na brdu Oštri vrh, a u selu Brdu, koja je crkva vrlo stara, i crkva sv. Triju kralja na Baniji, koju je podigao karlovački građanin Mihel Tucibat g. 1760.

d) U Kamenskom. Ovdje je danas župna crkva sv. Marije snježne, koja je vrlo stara. Nanovo je sagrađena u XVIII. vijeku na temelju stare crkve. Ovoj župi pripada crkvice sv. Doroteje i Nikole na Švarči kao podružne crkve.

e) U Novom gradu (Crikvenom selu) na Dobri spominju se g. 1334. dvije crkve: župna crkva sv. Marije i druga nedaleko od ove na groblju sv. Trojice. Stoga se i župnici zovu plovani ili plebanuši dvih crikav na Dobri (plebani duarum ecclesiarum). Župna crkva sv. Marije nema zvonika, dok je druga sv. Trojice imala zvonik. S vremenom bi zapaštena crkva sv. Trojice i napokon srušena. Toranj crkve stajao je još prije 60 godina, dok i on ne bi srušen. K njoj je pripadala kapela sv. Kralja u Dubravcima. Zbog čestih turskih provala opustjela je oko g. 1518.

f) U Bosiljevu se spominju g. 1334. dvije crkve: sv. Bogorodice, uz koju je bio i samostan, u koji su bili smješteni dominikanci g. 1531., i sv. Mavra. Prva crkva bila je dugo župnom crkvom, a kad se ova srušila nakon odlaska dominikanaca u XVI. vijeku, postala je župnom crkvom crkva sv. Mavra. Ova je crkva bila obnovljena početkom XVIII. vijeka.

g) U Rečici postoji stara župna crkva sv. Ivana Krstitelja, a u Prilišću je podignuta crkva sv. Marije Magdalene u najnovije vrijeme prije kakovih 50 godina (1876) i utemeljena nova župa, dok je stara crkva sv. Leonarda postojala već g. 1580. kao i crkva sv. Jurja u Vukovoj gorici, koja je bila već pusta g. 1601.

2. lipničk o m: a) U Ozlju bijahu isprva u XIV. vijeku dvije župe, jedna u Trgu kod crkve Svih svetih, a druga u Ozlju kod crkve sv. Vida. G. 1660. bijahu spojene obje župe u jednu. Petar grof Zrinski podigao je do gradskih zidina kapelicu sv. Antuna Paduanskoga, koja je kasnije sasvim opustjela. Osim toga spominje se g. 1716. kapela sv. Petra.

b) U Sveticama ili na Smolča vrhu spominju se već rano tri crkve: sv. Bogorodice, sv. Margarete i sv. Katarine. Danas stoji samo crkva sv. Bogorodice. Isprva su bili u Sveticama župnicima svjetovni svećenici. Posljednji svjetovni župnik bio je u Sveticama pop Matej glagoljaš. G. 1627. preuzeše župu i novo podignuti samostan pavlinci; prvi prior bio je ondje Ivan Orlović Belostenec. G. 1699. postradao je jako samostan svetički od potresa. Samostan pavlinski bio je ukinut za kralja Josipa II., a svjetovni svećenici preuzeše opet župu svetičku. Prvi svjetovni župnik g. 1809. postade Josip Regalija.

c) U Završju je župna crkva sv. Križa na visokom brdu, jedna od najstarijih crkva u lipničkom vicearcidakonatu. K njoj pripadaju četiri manje crkve, i to sv. Marka u Stativama Gornjim, sv. Antona u Zadobarju, sv. Josipa u Završju i sv. Margarete u Modrušpotoku..

d) U Lipniku ili Ribniku. Župna crkva pod Lipnikom spominje se već u XIV. vijeku. K njoj pripadahu razne kapele, od kojih se većina s vremenom porušila, kao kapela sv. Nedjelje (sv. Trojstva), koja se spominje g. 1558., kapela Blažene Djevice Marije u Žakanju, sv. Filipa i Jakova u Brihovu, sv. Lenarda u Pravutini, sv. Trojice u Ribniku, sv. Križa u Bubnjarcima, sv. Katarine u Kunićima i sv. Antona u Rosopajniku. Od tih kapela osnovane su

kasnije posebne župe, kao župa Blažene Djevice Marije u Žakanju i župa sv. Katarine u Kuniću.

e) U Vrhovcu, gdje se mnogo spominje u starim spisima župna crkva sv. Kuzme i Damjana.

3) u mrežničkom nalazi se župa sv. Petra na Mrežnici, koja se spominje već g. 1334. Stara je crkva bila srušena, a nova sadašnja podignuta g. 1711.

4) u jaskanskom nalazi se vrlo stara župna crkva sv. Jurja u Šipku.

Pored pomenutih navode se u mojim vrelima još ove crkve: sv. Jurja u Hutinji 1471, — sv. Tomaša u Strilčama 1547, — sv. Marije u Mahičnom, koja je danas župnom crkvom, — sv. Jelene u Erjavcu 1575, — sv. Kuzme i Damjana u Jaškovu 1695, — sv. Duha 1716 u Loviću, — kapela sv. Nikole pod Lipom 1731, — kapela Svih svetih pod Lipom 1731, — sv. Sebastijana u Brlogu 1743, — kapele sv. Antona, — sv. Križa, — sv. Fabijana i Sebastijana, koje pripadaju pod župu mahičansku 1752.

Pored rimokatoličkih crkva postojala je u Karlovcu protestantska crkva od g. 1597—1645. G. 1786. podignuta bi u Karlovcu pravoslavna crkva, a g. 1871. izraelitski hram.

Odgaj hrvatskoga svećenstva u karlovačkom kotaru kao i drugdje po Hrvatskoj bio je već od najranijega vremena dvojak. Sinovi vlastele polazili su više nauke izvan domovine, isprva u Italiji, a kasnije i u Gracu, Beču i Budimu. Takvi su onda postizavali više, čak i najviše svećeničke časti. Budući da karlovački kotar nije pružao vlasteli mnogo nade, da bi u njemu mogli polučiti velike svećeničke časti, veoma se malo vlasteoskih sinova posvećivalo svećeničkom zvanju. Sinovi kmetski izučavali su se doma kod starijih svećenika. Svaki svećenik, obavljajući crkvenu službu, nužno je trebao pomagачa, a za takva je sebi odgojio po jednoga ili više mladića, naučio bi ga čitati, pisati i temelje kršćanske vjere. Kad bi ovakav mladić navršio četrnaestu godinu, preporučio bi ga mjesni župnik (plebanuš) biskupu, da ga primi za dijaka. Dijak je ostao punih deset godina, od 14 do 24. godine i u to vrijeme primao redove, kojih je bilo sedam, četiri niža i tri viša. Prije no bi dijak primio prvi viši red, oženio se. I u karlovačkom kotaru ženili su se dijaci sve do druge polovice XVI. vijeka, a kad se nijesu primali oženjeni dijaci u rimokatoličke svećenike, pristajali su ovi mladi ljudi uz protestantizam baš u karlovačkom kotaru najviše. U kar-

lovačkom kotaru bili su gotovo svi svećenici kmetski sinovi i do XVII. vijeka gotovo svi popovi glagoljaši, koji su sve crkvene čine vršili na crkvenom slavenskom jeziku. Latinski se svećenici počinju javljati u karlovačkom kotaru istom u XVII. vijeku, t. j. poslije kako bi u Zagrebu osnovana g. 1609. isusovačka gimnazija, koju je polazilo i nekoliko kmetskih sinova iz karlovačkoga kotara. Posve je nestalo popova glagoljaša u karlovačkom kotaru istom u XVIII. vijeku.

Evo nekoliko imena svećenika (»pop«, »plebanuš«) iz karlovačkoga kotara, i to:

Sa Gaze kraj Karlovca u župi sv. Jakoba: Juraj Brcković Mikanić 1530—1560, koji je imao svoje kuće i posjede na Gazi i u Dubovcu, i Luka Novaković, — Juraj Kapusović 1560—1568, — Paval kapelan 1560, kasnije župnik 1585, — Petar Žalković kapelan 1562—1588, — don Šimun Stanić 1653, — Ivan Stanković 1695, — Mihalj Kušan 1745.

U Dubovcu: Tomaš 1550—1552, — Mihalj i kapelan Grgur Horvatić 1552—1563, — Jaragović 1595, — Šimun Marešić 1641, — Matijaš Boričak 1650—1657, — Juraj Črnčić 1657—1665, — opet Matija Boričak 1665—1668, — Stanislav Štibljak 1668—1683, — Petar Radović 1683—1689, — Petar Tomašić 1689—1696, — Ferenc Gluhčić 1696—1702, — Matijaš Markulin 1702—1715, — Matijaš Malović 1715—1728, — Ivan Malešić 1728—1736, — Ernest Prešern 1736—1737, — Mikula Gregorić 1737, — Luka Celić 1737—1758, — Josip Znika 1758—1771, — Antun Jaklić 1771—1782, — Vuk Colić 1782—1789, — Ferenc Lovinčić 1789—1809, — Mikula Hanzić 1809—1840, Ivan Pavlešić 1840—1855.

U Hutini, sada u župi pribičkoj: Mikula 1471 i Juraj 1552.

U Hrnetiću: Petar Škrlac 1529—1555, — Grgur Janković 1585. Od g. 1679—1692 Ivan Radnitić, 1692—1706 Juraj Halovamić, koji je i opisao hrnetićke crkve za tadanjega zagrebačkoga biskupa Brajkovića, — 1706—1738 Paval Supanec, — Ferenc Kiš 1738, — Mirko Vučković 1730—1740, Mikula Mikloušić 1740—1746, — Paval Huzanić 1745—1746, — Juraj Lukšić 1746—1757, — Ivan Paropatić 1757, — Ferenc Hrnčević 1757—1770, — Ivan Ilija Hrnčević 1770, — Ivan Modrušan 1770—1780, Mirko Hrasinski 1780, — Ivan Krst. Podvorec 1780—1793, — Ivan Vrbečić 1793, — Josip Hrizolog Krovinović 1793—1821, — Josip Clemens 1821—1832, — Stjepan Škvorc 1833—1851, — Ivan Nep.

Mašek 1851—1869, — Đuro Novak 1869—1873, — Pajo Krempler 1873—1880, — Ignac Pavliček 1880—1881.

U Novigradu: Andrija 1350, — Grgur 1501, — Mate Pridojević 1561, — Lukša Fabić 1572—1596, — Matijaš Fortun i Ivan Nadalin 1635, — Petar Nagy 1646, — Ivan Perko 1649, — Ambroz Korjak 1668, — Mihalj Tuščić 1690, — Ivan Mužanić 1692, — Ivan Pećak 1728, — Martin Brezak 1764, — Ignjat Mirković 1824, — Franjo Lovinčić 1844, — Ignjat Neralić 1852—1876.

U Bosiljevu: Lovre 1501, — Radić 1574, — Stjepan Lukačić 1577, — Mikula Kargačin 1594—1596, — Mihalj Prosenko 1648—1674, — Gašpar Živčić i kapelan Ivan Herendić 1680, — Ivan Muretić i Jure Krizmanić kapelan 1692, — Nikola Perko 1712, — Matij Markulin administrator 1712, — Nikola Srebrić 1721, — Mate Skradski 1725, — Ivan Malešić 1736, — Mihalj Turjak 1738, — Paval Hermezdec 1740.

U Ozlju: Ivan 1452—1459, — Stjepan Stipanić 1559, — Gašpar Grahovac 1596, — Matej Maričić 1611, — Petar Vukmanić Lukić 1604, — Vicko Plešić 1638, — Matko Rajković 1647, — Mikula Šerbić 1653, — Ivan Culiberka 1664—1673, — Petar Ifšić 1710—1721, — Ferenc Heračević 1752.

U Mahičnu: Jakov Šarac 1529, Mihalj Hranilović 1596, — Bartol Tonković 1650, — Mikula Lacković 1662, — kapelan Ladislav Čeh 1726, — Baltizar Ladani 1735, — Matej Barić 1752, — Ivan Dujmić 1795.

U Završju (Sv. Križu): Ivan Kolonić 1559, — Mihovil Pavan 1652, — Mikula Seršić 1654, — Martin Pluth 1659, — Ivan Jakovac 1665, — Baščani i vikar Juraj Brezarić, kapelan Jakob Kunda 1716, — Mihalj Modrušan 1735, — Matijaš Klemenić 1803.

U Lipniku (Ribniku): Ivan 1465, — Mikula Vučić 1569, — Stipan Matasić 1584, — Vincenc Čolić 1596, — Petar Mikuličić 1612—1622, Gašpar Mikuličić 1630, — Martin Čučić i Petar Šimonović 1644—1669, — Juraj Pavletić 1695—1702, — Matijaš Jurković 1741, — Anton Krčelić 1758.

U Trgu kod Ozlja (do g. 1660): Ivan 1456, — Benko Jakovčić 1501—1516, — Matij 1596 i Petar Tovunac 1636.

U Šipku: domin Paval Biličić 1533, — Ivan Juretić 1629—Georg Smendrovac 1752 i Mikula Kapelle 1752.

U Vrhovcu: Martin Sinković 1563, — Martin Juretić 1629—1640, — Matij Rajković 1670, — Mikula Sušić 1673—1689, — P. Tomaš Baričić 1704, — Januš Starešinić 1715—1738.

Kod sv. Petra na Mrežnici: Matko 1501, — Grgur 1574, — Mikula Seršić 1662, — Ivan Skavurin 1669, — Mikula Lacković 1673, — Ivan Vrbanić 1674—1677, — Luka Celinščak 1677, — Marko Žalac 1680, — Jakov Stipanović 1686, — Petar Tomašić 1699, — Fabijan Špoljarić 1718, — Ivan Prešern 1750 i Mikula Markešić 1765.

U Gojmerju: Matko Grebčić 1461.

U Rečici: Mikula Lacković 1677—1684.

Pored svjetovnih svećenika bilo je i nekoliko svećenika samostanaca, i to:

a) Pavlinci u Kamenskom kraj Karlovca. Samostan osnova g. 1404. Katarina rođena grofica Ptujaska i Metlička, udova Stjepana Frankopana kneza Krčkoga i Modruškoga. Taj se samostan brzo obogati darovima vlastele i općina. Doznajemo i za imena nekih kamenskih pavlinaca, kao: prior Demeter i pater Mihael 1448, — prior Ladislav i pater Albert 1454, — prior Demeter 1461, — prior Mihael 1465, — prior Paval 1473, — prior Andrej 1476, — pater Juraj iz Senja 1521, — prior Grgur 1533, — prior Martin i pater Ivan od Krupe 1560, — Tomaš vikar, visitator et superior in Kamensko 1560.

Povodom neprestanih navala turskih moradoše pavlinci između g. 1570. i 1579. napustiti samostan, te dadoše cijeli svoj posjed u zakup generalu hrvatske krajine. Posjed u Kamenskom preuzeše pavlinci, kad su prestale turske provale istom početkom XVII. vijeka. Poslije obnove samostana bili su priori Ciprijan Vrbanić 1706, — Josip Luketić 1713, — Vuk Vukmerović 1719, — Petar Sudetić 1720, — grof Mirko Ratkaj 1732, — Ivan Galjuš 1735, — Leopold Dienersperg 1735, — Karlo Lozer 1743, — Karlo Zorer 1744, — Matej Trubentaš 1760 i Jerolim Novak 1770. G. 1786. bi ukinut naredbom kralja Josipa II. kamenski samostan. Budući da je u to vrijeme podrovala Kupa (1789) susjednu župnu crkvu sv. Jakova na Gazi, a malo zatim izgorio i župni dvor ove crkve, osnovana bi mjesto ove župe nova župa u Kamenskom.

b) Dominikanci su se smjestili g. 1531. u Bosiljevu. Kako su dugo ostali ondje, nije poznato. Čini se, posve kratko vrijeme radi neprestanih provala turskih u ove krajeve.

c) Pavlinci na Smolča brdu ili Sveticama. Pavlinci se smjestiše u Sveticama g. 1627., te si odmah urediše crkvu i podigoše lijep samostan. Prije su upravljali svetičkom župom svjetovni sve-

ćenici, te su nam neki i po imenu poznati, kao Petar Mikulčić i posljednji pop Matej. Evo imena priora svetičkih: Ivan Belostenec 1630—1644, — Miklouš Strašćak 1644—1650, — Matijaš Selogović 1650—1655, — Ivan Belostenec 1655, — Paval Brezarić 1658, — Paval Besedić 1660, — Ivan Matković 1661, — Ivan Belostenec 1662, — Ferenc Grabantović 1664, — Egidij Krupić 1668, — Paval Besedić 1674, — Štefan Knezković 1676, — Ivan Selogović 1680, — Juraj Humski 1684, — Mikula Bersencey 1686, — Tomaš Valenteković 1690, — Lacko Simondi 1691, — Jerolim Mogorić 1694, — Juraj Vrbanić 1696, — Vuk Čerković 1696, — Juraj Vrbanić 1698, — Mikula Matleković 1698, — Vuk Češković 1699, — Juraj Szalay 1700, — Juraj Vrbanić 1702, — Aleksa Starčević 1704, — Baltazar Sily 1707, — Juraj Lacković 1709, — Paval Jurjević 1712, — Andrija Gusić 1714, — Ciprijan Vrbanić 1718, — Mikula Mikulić 1721, — Petar Budetić 1722, — Mikula Mikulić 1725, — Mirko grof Ratkaj 1726—1730, — Baltazar Sily 1732—1737, — Jerolim Tustić 1738, Ferenc Valenteković 1747, — Ignac Althy i Donat Lisjak 1749, — Štefan Kunović 1752, — Dr. Stanislav Kovačić 1758, — Dr. Dioniz Mirkoczi 1760, — Tobija Truski 1765, — Dominik Horvat 1771 i Jerolim Novak 1778.

G. 1786. bio je samostan pavlinski u Sveticama ukinut za kralja Josipa II. Nakon toga obavljao je svećeničku službu u Sveticama pavlinac Josip Krovinović, a prvim župnikom imenovan bi istom g. 1809. Josip Regalija.

d) Franjevci su došli u Karlovac g. 1657., a g. 1658. preuzeše župu sv. Trojice. Prvi je gvardijan bio Bonifacij de Ragusa. Između g. 1658—1669. sagrađen bi dio samostana franjevačkoga, a bulom pape Klementa IX. dopušteno bi g. 1699. franjevcima, da u Karlovcu sagrađe potpuni samostan. G. 1783. preuzeše franjevci nastavu u latinskim školama (gimnaziji), pa je zadržao do g. 1860.

c) Pijaristi (fratres piarum scholarum) bili su pozvani g. 1764. od vrhovne vojne vlasti u Beču u Karlovac, da uče mladež latinski i njemački jezik, računstvo i moral na temelju katekizma. Na samu je Pepelnicu g. 1765. došao u Karlovac provincijal austrijskih pijarista Nicefor Deltel, koji se nastanio u franjevačkom samostanu, dok je vijećala posebna komisija (od 25. veljače do 5. ožujka) pod pretsjedanjem generala Böcka od 16 lica. U povodu ovoga vijećanja sklopljen bi ugovor između pijarista i vojne vlasti. Pijaristi dođoše u Karlovac mjeseca listopada 1765. i otvoriše ovdje najprije nje-mačke, a kasnije latinske škole. Ovdje ostadoše do g. 1783.

Svi dijaki nijesu se posvećivali svećeničkom zvanju, osobito od druge polovice XVI. vijeka, kad bi u rimokatoličku crkvu i kod Hrvata uveden celibat. Takvi su se prihvatili raznih službi. Mnogi su postali vlasteoski činovnici, drugi su otvarali škole kao dijak Juraj, koji je otvorio školu g. 1550. u Dubovcu ili Mikula Židaković, koji je otvorio školu u Sveticama g. 1588.; treći su bili harmičari (maltari) kao Tomaš Dijanižević na kupskoj mitnici (1563), a bilo je i učenih dijaka, među kojima se istaknuo osobito Šimun Zlatinčić rodom sa Gaze.

Ovdje ćemo spomenuti nekoliko takvih dijaka: Blaž Kurpel iz Ozlja 1591, — Martin dijak u Novacima 1598, — Benedek dijak iz Ozlja 1602, — Andraš Mihanović dijak iz Trga 1602, — knez Grgur Lacković dijak u Slapnom 1603, — Matijaš Mumić dijak u Ozlju 1620, — Matijaš dijak u Kobiliću 1716 i t. d.

IV. Kmetovi

Najmnogobrojniji dio hrvatskoga naroda kao drugdje tako i u karlovačkom kotaru bili su kmetovi. Po feudalnom sistemu bili su kmetovi podanici vlastele. Karlovački je kotar mnogo stradao u XVI. i početkom XVII. vijeka od neprestanih provala turskih. Stoga se u njemu i pučanstvo prilično prorijedilo što od mača turskoga, što u roblje odvedeno, što pobjeglo preko Kupe u susjednu Kranjsku. I tako imamo dvovrsne kmetove: starosjedioce i kasnije doseljene. Doseljenici bi dobivali od vlastelina zemljište, drva iz vlastelinske šume, da podignu zgrade. Dok bi si takav kmet uređivao gospodarstvo, nije trebao davati ništa vlastelinu. To je prema pogodbi trajalo tri do četiri godine. Istom nakon toga vremena nadošle su dužnosti za kmetove. Te su dužnosti bile ove:

1) Tjelesni rad, koji se zvao *tlaka*. Prema veličini dobivenoga kmetskoga posjeda i prema broju članova u kmetskoj zadrugi morao je gospodar zadruge davati vlastelinu neki broj radnih sila muških ili ženskih na tjedan ili mjesec ili na godinu. Tlaka se obavljala ili pješice, t. j. kmet je morao raditi vlastelinu na polju ili vinogradu ili gdje drugdje bez tegleće marve ili sa teglećom marvom (obično volovima, ređe konjima), kao pri oranju na polju, dovoženju ljetine s polja ili vinograda, dovoženju drva iz šume ili pri đubrenju vlasteoske zemlje i t. d. — 2) Vojna služba protiv neprijatelja, na koju su bili u slučaju pogibli obavezni svi za oružje sposobni

kmetovi, koji su dobivali oružje od svoje vlastele. — 3) Davati desetinu od cijeloga svoga godišnjega priroda. — 4) Plaćati tako zvanu kraljevicu ili neznatni državni porez (štibru). — Ako je imao kmet vinograd na gornom zemljištu gornoga gospodina (vlastelina), morao mu je od vinograda plaćati gornicu prema veličini i plodnosti vinograda od pol do tri vedra dobroga mošta u jeseni, od 1—2 kopuna i od 3—9 pogačica (t. j. bijelo pšenično brašno za 3—9 pogačica). Nadzor, da se sav taj posao točno vršio i ubirali se prihodi (kmetški podavki), imali su vlastelinski činovnici i vodili o tom svemu knjige, koje su se zvale urbariji. Manja vlastelinstva nijesu vodila urbarije, već tako zvane registre.

Kmetovi su bili u karlovačkom kotaru trovrzni: *cjeloselci*, koji su dobili jedno cijelo kmetško selo (po prilici današnjih 20 jutara zemlje); *poluselci*, koji su dobili pol kmetškoga sela, i *kmetiči*, koji su živjeli na selu manjem od pol kmetškoga sela. Kmetško se selo zvalo sve, što je jedan kmet uživao, — a sve, što je pripadalo pod jednoga vlastelina (dakle osim vlastelinskoga posjeda i sva kmetška sela, koja su potpadala pod ovo vlastelinstvo), zvalo se *ladanje* (mj. vladanje) ili *držanje* (pertinentiae na pr. castris Ribnik). — Sela u današnjem značenju riječi nije dugo bilo u karlovačkom kotaru. Gdje se ipak sagradilo na okupu više kuća uz glavne ceste ponajviše radi trgovine, prozvali bi takvo mjesto *slobodnim mjestom* (libera villa domini regis), kakvo je bilo mjesto Trg pod Ozljem, ili *varoš* (oppidum), kakav je bio grad Karlovac od osnutka svoga. Stanovnici takvih mjesta uživali su razne povlasti, kao oprost od tjelesne tlake ili desetine, a zvali su se purgari. Međutim i te povlasti zavisile su često o volji vlastelina, pod koga su takva mjesta potpadala.

Kmet, koji se jednom naselio na posjed vlastelina i o tom dobio otvoreni list ili valaš ili cartu biancu, nije smio ni na koji način ostaviti svoga vlastelina. Ako je to kmet ipak učinio, reklo se za nj, da je uskočio, a vlastelin ga je smio, ako je za nj doznao, uhvatiti i strogo kazniti.

Za čestih turskih provala u karlovački kotar, kad su znali i kmetovi sami zamenuti bitku sa turskom četom, ako su kmetovi zaplijenili bilo tursku marvu bilo ljude, morali su to javiti svomu vlastelinu, koji je odredio, što ima pripasti vlastelinu, a što kmetovima. Uhvaćene ljude zvali su sužnjevima. Sužnjeve upotrebili bi i vlastela i kmetovi kao sluge. Sužnjevi kmetova često su se pri-

ženili u kmetske kuće i živjeli onda kao drugi kmetovi. Sužnji muslimanske vjere pokatoličili su se i time je nestalo razlike između njih i hrvatskih kmetova. Muslimanskih sužanja najviše je bilo u bosiljevačkom vlastelinstvu. U bosiljevačko vlastelinstvo doselilo se uostalom i nešto muslimanskoga žiteljstva iz Bosne, kako pokazuju krsne matice bosiljevačke župe.

Vlastelinstva u karlovačkom kotaru kao i drugdje podijeljena su bila na kmetske sučije, koje su bile manje od današnjih upravnih općina, a veće od današnjih poreznih općina. Sučije su imale svoje sudove, odabirale su svoje suce i starješine. Sudske su rasprave obavljali kod svojih crkva u navadnim klupama. Na tim su se sudskim raspravama rješavale samo privatno-pravne razmirice. Uostalom hrvatski su kmetovi poznati kao dobri, mirni i mukotrpnji ljudi, te je prilično rijetko došlo među njima do svađa.

Pored redovnih kmetova bilo je i u Hrvatskoj i seljara ili željara ili frajmana. Ovi su se razlikovali od redovnih kmetova, što ih vlastelin nije stalno naselio na svom zemljištu većinom s razloga, što se i sam kmet nije mislio trajno ondje naseliti obično radi lošega zemljišta. Seljara ili frajmana, ako je uskočio, nije smio vlastelin uhvatiti niti ga je smio za to kazniti. Drukčije su seljara ili frajmana vezale sve one dužnosti, koje su vezale i redovne kmetove.

I svećenici dotične crkve imali su svoje kmetove, s kojima su postupali upravo kao i vlastela. Međutim hrvatska vlastela redovno su dobro postupala sa svojim kmetovima, a i kmetovi su bili odani svojoj vlasteli. Vlastela su i branila svoje kmetove od njihovih protivnika. Da nije bio postupak hrvatske vlastele loš sa kmetovima, najboljim nam je dokazom, što su se neki kmetovi obogatili, uzajmljivali novac vlasteli, a vlastela im davala u zalog svoja zemljišta i svoje kmetove. Hrvatska su vlastela bila često loši gospodari. Isprva su trošili mnogo u vojne svrhe, a kad je turska pogibao jenjala, trošili su mnogo na gozbe, zabave, putovanja, na skupa odijela, zlato, srebro i razne nakite. Kad su se vlastela odviše zadužila kod svojih kmetova, oslobađala su ih od tlake, desetine i drugih podavaka. Takvi su se kmetovi zvali *slobodnjaci*. Ti su slobodnjaci sagradili sebi dvorove poput vlastelinskih dvorova i živjeli kao kakva nova vlastela. Dakako, bilo je i drugih povoda, s kojih su vlastela oslobađala svoje kmetove, osobito prigodom

turskih provala u Hrvatsku, kad su hrvatski kmetovi spasavali život i imetak svoje vlastele od Turaka.

Premda su hrvatska vlastela redovno dobro postupala sa kmetovima, ipak su pravila veliku razliku između sebe i kmetova. Ženili se međusobno nikada nijesu. Kmetove su držali nekom nižom vrsti ljudi, što su vrlo dobro osjećali kmetovi.

Tri primjera naseljivanja kmetova u karlovačkom kotaru:

1. „Mi Stipan Frangepan, vikovični gospodin Kerka, Senja i Modruša, znanu činimo vsim, kojem bude dostojno, kako dođoše pred nas tri dobro oboružni plemeniti, poštenu muži Mikula Radičić, Fabijan Vlašić i Petar Bendeković, koji svi tri pred silom turskom s vsom svojom družinom od onkraj Bišća iz mesta Verhovja v kršćanstvo dođoše, Mikula Radičić svojim drugom Lucijom, s kojom imajući sina Tomaša, Ivana, Jurja, Petra, Stipana i kćer Jagicu, drugi Fabijan Vlašić svojim zakonom drugom Dorotom, s kojom imajući dva sina Gergura i Ivana i dve kćeri Barbaru i Helenu, treti Petar Bendeković s dvimi (sinmi) Lukačem i Tomašem, koji vse svoje uboštvo pred silom turskom pogubiše, a ništar drugo nego ča na sebi snesoše. Koji zgora rečeni muži počeoše nas umiljeno prositi, da bismo je kađi u ladanju našem nastanili i pod našom krepostjom obderžali. A mi pako videći njihov velik rasip i uboštvo, jesmo se verhu njih ogledali, imajući mi jedan germ loze u ladanju grada našega Ozlja med vodom Kupčinom i potokom Bukovicom, ča se imanuje Razkrižje, gdje se ceste sastaju, i lozom Požarinom dilje dole s polom do utloga kamena. I ta germ loze zručismo tim triju imenovatim mužem, da si razkerče ta germ na tri strane, za koga da nam nikakve službe niti plaće dužni ne budu, nego to ako bi nam se u Krajinu spotribilo, da s nami ob našem strošku dužni budu oboružni poiti i ako bi nam potribno kamo kakov ufan list poslati, dužni budu š nim poiti i verno hoditi tamo, i mi nim dužni i naš ostanak budemo strošak davati, i oni i njih ostanak. I naš ostanak vas i pokolenje naše i kojigodar gradom našim Ozljem budu ladali, v ove pravice imaju je uderžati jakostjom ovoga lista, koga im dajemo na vike. Koje mi i nutri imenovana gospoda od vsakih suprotivnikov budemo dužni braniti, kripiti, v miru vekovečnom deržati. I na to im dasmo ovi naš otvoreni list rukom našom lastovitom podpisan i pečatjom našom navadnom podpečaćen u napridak obrambe i vekšega verovanja volju.

Dano u našem gradu Ozlju julija meseca dvajset i drugi dan a lita od rojstva Ježuševoga tisuća pet sto i jedanajst.

Stipan Frankopan, m. pr. Pečar.

Prijepis se glagolskoga originala nalazi u državnom arhivu u Zagrebu pod sign. „Croatica usque ad a. 1626.“

2. Mi knez Miklouš Zrinski i ban hrvatski, slovins(ki) i Dalmacije, i mi knez Štefan Frankopan kr(čki), sen(ski), modruški i pročaja, damo na znanje vsim i vsakomu, pred kih obraz ta naš list otvoren pride, a navlastito por(k)olabom i obhodnikom gospodstva našega, kako pridoše pred nas s Prilisja i (o)d Rosopajnika vlasli, ki do dana(s) jesu ondji u pokoju prebivali s našim odlučanjem, ki poimence jesu niže pisani, najprija Mihovil Sestrić, Matko Šuranović, Petar Rasporić, Jakov Sestrić, Vid Šimunović, Petar Radanović, Jandrij Basarović, Radić Zečković, Radivoj Šubašić, Ivan Strahojević, Milić Dobrović, Juraj Zelenković, Petar Zelenković, Juraj Domin, Matij

Kacan, Tomaš Sestrić, Paval Šutilović, Jakov Pavečić, Mikula Bursić, Jandrej Luić, Ivaniš Basarović, Paval Alić, Ivan Milinović, Grgur Šutilović, Radić Dabanović, proseći od nas vsi kupnice, (ko)m službom bi imili nas služiti.

Mi videći, da bi radi u našem gospodstvu stati i nas pravo i verno služiti, s nimi se utakmismo tim načinom, da imaju od naših zemal služiti kad i kamo koli budu zapoved od nas imili, da imaju na četu ili na put pojeti, i ako bi kada oteli pojeti, da jim mi imamo brašno dati, i čakoli na putu dobuđu sužan, koni, marhe male i velike, da imaju nam od vsega dobitka polovicu dati. I tulikoje ako bi kada pošli na put ob svojem brašni, da nam imaju od vsega dobitka mala i velika treti del dati i da nam budu dužni desetinu od janac davati, a oni da su slobodni oda vsih (p)odavkih, inih dohodak i služab malih i velikih, ča je dužnost od sel onih, i ako bi oteli napredovati ili na to stati, k sebi na zemlju našu kih junakov prijeti, to dopušćenje od nas imaju prijeti i meja se postaviti s tom službom kako ostali, kako je zgora pisano, javivši se nam i našim oficijalom. I ako bi se prigodala ka škoda od nih u našem gospodstvu, ka bi se očito znala, da ote kaštigu prijet, ke budu dostojni.

I na to jim dasmo ta naš list otvoren pod naš pečat navadni.

Dan u gradu našem Ozlju miseca ijuna d(a)n 25. tisuće pet sat četrdeset četrto.

Tri pečata.

Miklouš Zrinski, m. pr.

Glagolski original čuva se kod priliške općine u Netretiću. Litografski snimak ove listine dodao je M. Mesić svojoj knjizi „Život bana Nikole Zrinskoga Sigetskoga“.

3. Mi Bolfan Krištof Frankopan, grof vekovečni od Tersca, Senja, Kerka i Modruš, rimske cesarove i kraljeve svetlosti potajni tolnačnik, komornik i veliki general vse horvatske i primorske pokrajine etc., dajemo na znanje, kako mi dasmo doli imenovanim našim kmetom po imenu Gergi Osojničkomu, Matijašu Slivcu, Mikule Osojničkomu i Jakobu Cajneru jedan naš grunat Plešivicu vu imanju grada našega Severina budućega za četiri cele zemlje. Od kotere vsake cele zemlje imaju davati vsako leto ranjčki pet, dva kosca i od vsega desetinu odlog žita i ako bi kada potribno bilo na gradu našem Severinu cimprom pomoći, tako budu dužni marljivo obveršiti.

I na to mi dasmo ov naš list pod naše lastovite ruke podpisanje i pečati navadne potverđenje.

Pisan vu Karlovcu zadni dan novembra miseca leta gospodinovoga jezero šest sto trideset i petoga

Volfan Frankopan, grof od Tersca, m. pr. Pečat.

Prijepis se originala nalazi u državnom arhivu u Zagrebu pod sign. »Acta Osaliensia«.

Još ćemo spomenuti jedan primjer, kako vlastela oslobađaju kmetove:

Mi knez Martin Frankapan krčki i modruški i pročaja damo viditi po tom našem listu vsim' i vsakomu, komu se pristoji i pred kih' obraz ta naš list' pride, da mi učinismo milost Tomašu, sudca Ilije sinu, v Slati i oslobodismo (ga) i da je slobodan' oda vsih prihodišč malih i velikih, to ča bi nas' tikalo od nega hiže, i da je slobodan on i nega ostanak. I zato prosimo našega ostantka, ki bu po nas', da ga imij v tom našem' odlučeni udržati, a zapovidamo vsim' našim podknežinom' i

valputom, ki su sada i ki naprida budu, da ga imijte v tom udržati. A za veće verovañe i tvrdinu veću dasmo mu ta naš' list otvoren i našim pečatom zapečaćen let' g(ospod)nih 1460.

Pečat otkinut, vrpca se je sačuvala.

Glagolski se original nalazi u državnom arhivu u Zagrebu pod sign. »Croatia ad a. 1526.«.

V. Vojništvo

Prve vojske uredile su u karlovačkom kotaru hrvatska vlastela, napose razni članovi porodice Frankopana i Zrinskih. Za turskih provala, koje su započele već koncem XV. vijeka, a najjače bjesnile u XVI. vijeku, bili su vojnici gotovo svi za oružje sposobni vlastelinski kmetovi, a vođe njihove bila su vlastela. Ta činjenica podigla je vanredno ugled hrvatske vlastele u karlovačkom kotaru. Vlastela (Frankopani i Zrinski) davala su svojim kmetovima oružje i hranu u slučaju rata ili provala turskih. Kad su Habsburgovci postali hrvatskim kraljevima (g. 1527.), uredili su stalnu vojsku na međama svoje nove države. I tako su hrvatske čete došle pod vrhovni nadzor dvorskoga bojnoga vijeća u Gracu. Hrvatski kmetovi ostali su i dalje vojnici, koji su se neprestano vježbali u oružju i koji su morali biti uvijek spremni, da suzbiju turske provale. Od nove su države dobivali oružje (za koje su se dosada morala brinuti hrvatska vlastela) i posebnu odoru, a u slučaju rata i plaću. Kada nije prijetila pogibao od neprijatelja, kmetovi su obrađivali svoje zemljište i bavili se gospodarstvom. Područje, u kom su bili svi kmetovi uvijek spremni na rat i obranu zemlje, zvalo se je otsele Vojna Krajina (Militär Grenze). U to je područje pripadao i karlovački kotar. U njemu bi osnovana glavna tvrđava protiv turskih provala g. 1579. Karlovac. Kad se nova Vojna Krajina ponešto uredila, podijeljena bi na: 1) hrvatsku vojnu Krajinu sa središnjim sjedištem u Karlovcu, 2) slavonsku vojnu Krajinu sa središnjim sjedištem u Varaždinu i 3) primorsku vojnu Krajinu sa središnjim sjedištem u Senju.

Troškove za vojsku u hrvatskoj (karlovačkoj) krajini podmirivale su dugo vremena austrijske pokrajine Koruška i Kranjska.

Na čelu vojničke uprave za cijelu hrvatsku krajinu bio je glavni zapovjednik u Karlovcu (General Obrist der crobotischen und neergrenzen). Karlovačka krajina, koja je u prvi mah sezala do Kapele, imala je isprva dvije velike kapetanije, i to: karlovačku i

slunjsko-žumberačku, pa četiri malene kapetanije, i to u Križanić Turnju, Bariloviću, Tounju i Ogulinu. Primorska je krajina imala dvije kapetanije, i to u Senju i Otočcu. U karlovačkoj vojsci bile su ove čete:

a) Arkibusirska konjanička četa, u kojoj su služila hrvatska vlastela, te su bili tjelesnom stražom generala. Ova je četa bila uvedena g. 1580., brojila je 100 momaka, koji su isprva nosili viteško odijelo s oklopom. Spominjemo neke arkibusire: Miklouš Pogledić, koji je g. 1646. kupio neka zemljišta od Helene Priselac Jelačićke; — Petar Križanić vohtmeštar arcibusirski 1652; — Petar Heinhuh arcibusir 1677; — Matijaš Jurmanović mitreiter arkibusirske kumpanije, komu je 1691 založio svoje kmetove Miklouš Pogledić, — Juraj Plemić rajter arkibusirske karlovačke kompanije 1696; — Franc Depoczi furer arkibuserske kumpanije 1717 i t. d.

b) Dvije kumpanije hrvatskih husara od g. 1578., svaka od 50 momaka, koji su imali narodno odijelo i vršili poštovne poslove. Husarski su časnici bili na pr. Krištof Delišimunović, karlovačke jedne kumpanije husarov kapitan 1654; — Petar Vojnović husarski vicekapetan 1664 i t. d.

c) Regularna pješačka vojska, koja je sastojala od njemačke čete i hrvatskih strijelaca, prozvanih haramije. Haramije bili su valjani vojnici te čuvali vrlo dobro zasjede i klance, a uvedeni su g. 1589. Neki pješački časnici: Marko Oršić, kapitan 1607; — Štefan Berislavić, konjanički kapitan 1630; — Miklouš Kušević, kapitan 1719; — Boltizar Kušević, rajterski ritmeister 1736; — Martin Moter, vicekapitan 1653; — Januš Budački, kapetan 1695; — Sigismund comes de Lauthieri, kapitan 1695; — Petar Hranilović, oberstlajtnant 1703; — Anton Verguč, muštrimeštar 1703; — Frančiško baron Delišimunović, obrstar 1708; — Vojnović, oberstar 1712; — Bužunić, kapitan 1716; — Szillij, vicekapitan 1716; — Januš baron Vojnović, kapitan 1707; — Miklouš Kušević, kapitan 1719; — Depoczi, oberstswacht. 1722; — Joseph Anton Herenbrand, kr. auditor karlovačkoga generalata 1726; — Vuk Mihačević, kapitan i vlastelin u Lipi 1731; — Mateuš Ignaciuš Tadeuš Brevenhüber, mustermeštar karlovačke generalije 1733; — Kušević, auditor 1745; — Szilli, oberstlajtnant 1747; — Juraj Krajačić, lieutenant 1752; — Vuk Jelačić, oberstlajtnant 1753; — Zdešić, lieutenant

1760; — Josef Reizner, kapitan 1766; — Juraj Filipović, kapitan i ritmeister, — kapitan Vitković i kapitan Detelja g. 1795. i t. d.

d) Martolozi uvedeni su početkom XVI. vijeka protiv turskih martoloza, koji su poput kasnijih bašibozuka plijenili i harali, do čega su došli. Martolozi bili su kasnije ukinuti i mjesto njih bili su uvedeni žumberački i ogulinski uskoci, većinom novodoseljene pridošlice iz turskih kršćanskih provincija. Martoloze spominje Vuk Frankopan u svom pismu vojvodi Klasniću iz Karlovca u Bosiljevo od 5. IX. 1649. radi nekih Turaka, što su ih oni uhvatili i dotjerali u Bosiljevo.

e) Venturini i mazoli bili su neka vrsta narodne garde. U četu venturina bili su popisani u većim mjestima, kao u Karlovcu, Senju, Otočcu i Ogulinu purgari sposobni za vojničku službu. G. 1701. brojila je ova četa u Karlovcu 42 momka. U četu mazola bili su unovačeni stariji kmetovi. Oni su gradili krajiške utvrde, pravili mostove, sjekli drva i t. d., a u defenzivi bili su i dobri branitelji.

Iz izvanjskih kapetanija spominju se časnici: Dajo Vuković kapitan hercegove svitlosti u kaštelu Mlaci na Mrežnici 1583; — Ivan Vojković kapetan hercegov u Trgu 1585; — Paval Čolnić kapetan barilovički i Ivan Bakarić vicekapetan ogulinski 1630; — kapetan otočki Gušić i vicekapitan ogulinski Marko Mesić 1654; — Juraj Križanić vicekapitan turanjski 1662; — Ferenc Oršić kapitan turanski i krašički 1635; — Štefan Vojnović kapetan ogulinski i Miklouš Zvirčić vicekapitan ogulinski 1676; — Joannes Fridericus Budački capetaneus in Barilović et Skrad 1703; — Josef Depoczi capitaneus sluinensis 1727 i t. d.

Potčasnici i vojnici: Miklouš Klasnić vojvoda u Kuševcih 1648; — Pava Galiotović vojvoda 1650; — Dmitar vojvoda 1651; — Mihok Dervodelić zastavnik slunjski iz Dubovca 1662; — Juraj Hamon feldškribar 1676; — Perica Hranilović i Jovan Čehić zastavnici 1681; — Mika Mejašić Leibcompagnie Reiter 1692; — Lauš zastavnik 1692; — Petar Delišimonović vojvoda slunjski 1714; — Franciscus Ormanović Leibcomp. Reiter i vicekorporal 1720; — Janko Novljanin Leibcompagnie Reiter 1723; — Miklouš Vojković vojvoda kamenski i Adam Hranilović vojvoda slunjski 1726; — Anton Vilić vicekorporal nemške kumpanije 1726; — Franc Šimatić vojvoda barilovički 1736; — Matijaš Buršić karlovačke nemške kumpanije muškatar 1740; — Ivan Turković nemške kum-

panije gfreit i Žiga Radivoj cesarski pikmeštar 1740; — Georgius Modrušan in inclito generalatu carolostadiensis unius cohortis equestris ordinis stipendiatus miles 1746; — Petrus Smuković in inclito generalatu carolostadiensis stipendiatus miles 1746; — Jure Skender regimenta i festunge grada karlovačkoga pionirmešter 1766; — Marko Benčić profont ferbolter hrvackih pokrajin 1596; — Vuk Bašić husar 1703 i t. d.

G. 1746. karlovački je general vojvoda Fridrik Josip Marija Hildburghausen reformirao Vojnu Krajinu. Hrvatska i primorska Krajina, koje se otsele redovno zvahu Karlovačkom Krajinom, razdijeljene biše na tri pješачke pukovnije, i to: na slunjsku, ogulinsku i ličku sa 4000 momaka i jednu konjaničku sa 800 momaka. Kada je bila konjanička pukovnija ukinuta, uređena bi još četvrta pješачka pukovnija u Otočcu. Od ovoga vremena bijahu hrvatske krajiške pukovnije izjednačene sa ostalim carskim vojskama. Zapovjedništvo slunjske pukovnije bilo je od g. 1746—1768. u Bariloviću, od g. 1768—1810. u Slunju, a od 1810. do razvojačenja Vojne Krajine u Karlovcu.

Zapovjednike dotično generale karlovačke naveo sam sve u svojoj knjizi »Grad Karlovac opisan i orisan« od str. 110—115.

Pored redovne vojske postojala je u Karlovcu od g. 1800—1850. karlovačka građanska garda. Prvi njen komandant bio je gradski kapetan Pogačnik. Brojila je g. 1800. sto i osamdeset momaka. G. 1803. bila je povišena na četiri kumpanije, od kojih je svaka imala 250 momaka. Imala je i svoju posebnu odoru i glazbu. G. 1840. nabavila je i svoj barjak. Posvetu barjaka obavi garda 8. rujna 1840. u crkvi sv. Trojice. Kumom barjaka bio je poznati hrvatski rodoljub grof Janko Drašković sa suprugom.

VI. Uprava i sudstvo

Karlovački je kotar pripadao odvajkada županiji zagrebačkoj, samo kratko vrijeme (jedan dio karlovačkog kotara) odredbom kraljice Marije Terezije od 9. kolovoza 1776. novo osnovanoj županiji severinskoj sa sjedištem u Severinu.

Općina u današnjem značenju ove riječi nije bilo u karlovačkom kotaru sve do g. 1848., t. j. dok nije bilo kmetstvo i u ovom kotaru ukinuto. Cijeli je kotar bio podijeljen na velika vlastelinstva, a vlastelinstva bila su podijeljena na kmetске sučije. Na čelu

kmetske sučije bio je sudac i vijeće od više ili manje članova, koji su se zvali starješine. Ovakvo je vijeće imalo po dva puta u mjesecu svoje sastanke u navadnim svojim klupama kraj župne crkve. Posao je bio takova vijeća, da uredi međusobno razna privatno-pravna pitanja i razne privatno-pravne razmirice. Kaznene vlasti nijesu imala nikakve. Kmet je mogao prodati i kupiti kmetsko zemljište, ali uvijek sa privolom i znanjem njegova vlastelinstva. Samu su kupoprodaju izvršivali kmetovi sa znanjem svoje sučije. Nitko nije smio prodati zemljišta, ako ga nije ponudio prije po ponudnim kmetovima u prvom redu krvnim rođacima, a onda susjedima. Ako nijesu htjeli kupiti ni rođaci ni susjedi, onda je mogao ponuditi i drugim ljudima one sučije. Kad su se kupac i prodavalac pogodili i kupac isplatio prodavaoca, imale su se još obaviti neke formalnosti prije no je kupoprodaja dobila pravnu valjanost. Morala se kupoprodaja javno pred župnom crkvom tri puta nedjeljom ili blagdanom isklicati (oglasiti), kad je narod iz crkve od velike mise izlazio, u svrhu, da može svatko, koji misli, da bi bio onom kupoprodajom ma kako oštećen, prigovoriti. Nakon svega toga bila je svečana predaja kupljene nepokretnine iz ruku prodavaoca u ruke kupca. Za taj čin pozvali su kupac i prodavalac više ljudi, koji su se zvali *ovodnici* ili *aldomašnici*. Od ovih je jedan bio predvodnik, koji je sve pozvane aldomašnike zajedno sa prodavaocem i kupcem poveo na lice prodane nepokretnine i s njima obišao sve međe. Iza toga se cijelo ovo društvo povuklo na vrh (čelo) zemlje, gdje je najprije molio predvodnik, zatim blagoslovio zemlju, a u znak blagoslova polio po zemlji čašu vina i napokon zagovor učinio i odredio kaznu, koja ima stići onu stranku, koji bi ugovor pogovorila, t. j. koja se ugovora ne bi držala. Kazna je bila velika, morala se velika globa platiti vlastelinu, morala se dati određena količina voska župnoj crkvi, aldomašnicima vedro vina i peč kruha, a pored svega toga bio bi krivac proglašen nevrijednim (za čovika da ni!). Poslije svega toga pogostio bi kupac aldomašnike, t. j. platio je ili dao je *likov*. Koji su likov pili, zvali su se *likovnjaci*. Sav taj posao obavio se u sučiji. Ondje je i kupac dobio od prodavaoca otvoren list na kupljenu zemlju. Takav otvoreni list dali su mnogi potvrditi od vlastelinskoga činovnika, koji ga je mogao i sam sastaviti.

U mjestima, koja nijesu imala davati vlasteli kmetske podavke, zvao se glavar sučije *rihtar*. Vijeće sučije odabiralo se početkom godine, obično u mjesecu siječnju. Isto vijeće moglo je biti i

ponovo izabrano. Ovakva vijeća imala su i svoje namještenike, kao poljara, koji je imao paziti, da se kmetovima ne pravi šteta na polju, i birića, koji je imao ubirati prinose u korist sučije. Za potrebe crkve i groblja imali su se brinuti šekutori, koji su bili izabrani na dulje vrijeme, t. j. dok su, oni mogli ili htjeli vršiti taj posao ili dok je sučija bila s njima zadovoljna.

Evo imena nekih takvih sudaca i rihtara: Ilija iz Slata 1460; — Vale Pucković iz Ozlja (Trga) 1465; — Martin Hervoju iz Hutinje 1471; — Jurko Odsekić iz Steničnjaka 1471; — Breko Mikanić iz Orlice 1496; Šimun Mačašić iz Orlice 1535; — Paval Ladetić iz Otoka (Mekušja) 1537; — Berlić Stančić iz Strilča 1547; — Juraj Pukšar iz Dubovca 1550; — Paval Grbinić iz Kupčine 1553; župan (= sudac) Jure Metulić iz Zadoborja 1558; Petrica Hrastovčak iz Hrastja 1558; — Mikula Mačašić iz Orlice 1560; — Matija Svilojević iz Dubovca 1563; — Mihal Grbinić iz Kupčine 1564; — Pere Krajačić iz Trga 1585; — Šime Škrlac iz Trga 1587; — Pere Travić iz Slapna 1587; — Juraj Mukalić iz Ozlja (Trga) 1587; — Ivan Škrlac iz Trga 1588; — Jandre Valić iz Trga 1591; — Miho Muhić iz Trga 1602; — Stanko Gerbinić (na stran g. Gašpara Draškovića), Juraj Petračić (na stran g. Erdödy Sigmunda) i Ivan Marušić (na stran g. Sigmunda Orihoczija) 1634; — Mihal Špeletić (na stran g. grofa Zrinskoga Miklouša) i Lovre Palisak (na stran g. grofa Zrinskoga Petra) iz Trga 1648; — Luka Bogović iz Kupčine i Petar Jurnešić iz Krašića 1651; — Ivan Štakor iz Trga 1669; — Jure Šupa iz Trga 1689; — Janko Soldatić iz Trga 1697; — Petar Verbančić iz Trga 1710; — Mihalj Perstac iz Kupčine 1715; — starešina Ive Vučić iz Kupčine 1715; — Miko Vodopija iz Trga 1726; — Mihal Brezarić iz Krašića 1741 — Petar Franković iz Rosopajnika 1741; — Petar Verbos iz Vivodine 1742; — Mihalj Brezarić iz Krašića 1746; — Marko Lorković iz Prilišća 1805 i t. d.

Sučije su imale svoj vlastiti pečat. Primjera radi spominjem samo neke: oralski 1496, — pečat plemenski oralski 1535, — pečat rusaški 1543, — pečat kupčinski 1651, — pečat jaškovački 1729 i t. d.

Evo imena nekih birića: Ivo Požernjak iz Trga 1591; — Ivan Muhić iz Trga 1648; — Jure Verbančić iz Trga 1689; — Lukić Bogović iz Kupčine 1651; — Jure Vodopija iz Trga 1697; — Ive Banić iz Kupčine 1715; — Mate Gišanić iz Jaškova 1729; — Jure Brezarić iz Krašića 1741 i t. d.

Potpunu sudsku vlast nad kmetovima karlovačkoga kotara imadahu vlastela (osobito velika), tako zvana zemaljska gospoda (domini terrestres). U njihovo ime izricahu osude vlastelinski činovnici. Kazne su bile: batine, klade, zatvor i smrt. Od zatvora i smrti moglo se novcem otkupiti. Smrcu su se kaznile coprnjice (vještrice). Evo za to jedan primjer:

Ja zdola podpisani dajem na znanje vsm i vsakomu, komu se dostoji, a navlastito mojoj zemaljskoj gospode sadašnje i u napridak buduće, kako se je pripetilo, da se je našla copernica Dora Lagenka, koju jesmo činili zgoreti i s drugom copernicom. Zato vzeli jesmo jedan falat tersja vu gore Rupe i jedan his, od kojega hisa nji je hodilo lepo samo treti del i jedan falat loze u gore Šcale više, a to vse za ranjčki 15 Tako je bilo proštimano. Koji pinezi jesu rabili za platiti henkara i druge špendije, koje su se učini'e. Koje tersje i his i loza sve zgora imenuvane jesam zručil i prodal Matijašu Migaliću, njemu i njegovomu ostanku i ostanka ostanku vekovečnim zakonom, da imenovani Matijaš Migalić to imenovano tersje i his i lozu more prodati, ladati i za dušu pustiti kako pravo njegovo tersje i his i lozu. Vu našoj pogodbi jesu bili: najpervi knez Ferenc Locatelli, drugi poštovani Mirko Brajković, 3. Petar Pokupac, 4. Ive Kovačić i drugi dobri i poglaviti ljudi. I za vekše verovanje ja zdola podpisani ovi je moj otvoreni list s mojom rukom pisan i mojom navadnom pečatom podpečaćen.

Ozalj, 23. novembra 1694.

Pečat. Joannes Baptista Rossi, officialis, m. pr.

Prijepis originala iz 18. v. nalazi se u državnom arhivu u Zagrebu pod sign. Acta Ozalj fasciculus 58. br. 28.

Vlasteli i odličnijim ljudima, koji su imali naslov *knez*, sudio je zagrebački županijski sud, koji je sastojao od četiri suca (judices nobilium) i četiri vicesuca (vicejudices nobilium). Ovi su sastavljali i kupoprodajne ugovore vlasteli i uvodili kupca u posjed. Pored toga je u Zagrebu postojao i kaptolski sud kao najviši sud, mjesto koga je bio kasnije uveden banski sud ili stol. Kod banskoga suda bio je namješten veliki notar (protonotar) ili meštar. Županijski su suci dolazili u karlovački kotar na izvide, komisije i istrage.

Evo imena sudaca i dostojanstvenika, koji su dolazili u karlovački kotar: Ivan Herendić, sudac četerti stola zagrebskoga, i Ivan Grdaković vicesudac 1543; — Bartholomeus Juričić, judex nobilium comitatus zagrabiensis, koji je bio prisutan pri sastavljanju oporuke kneza Stjepana Frankopana 1572; — knez Andreaš Despotović, sudac četerti 1583 — Juraj Švarački, špan (župan) orsački varmedje zagrebačke, — Lacko Govorković, sudac četerti varmedje zagrebačke 1595; — Tomaš Severšić od Švarče, vicespan zagrebačke gracke meje, i Barnard Severšić od Švarče, sudac četerti zagrebačke

gracke meje 1598; — knez Krištof Mernjavčić od Brezovice, viceban slovinskoga orsaga 1601; — meštar Gašpar Petričević od Miletinac, veliki notariuš slovinskoga orsaga, i Ferenc Medošoczi, vicespan zagrebačke gracke meje 1601; — Krištof Tomašić, sudac četerti zagrebačke gracke meje 1609; — Stefan Patačić, protonotar 1618; — Ivan Kružić, vicesudac zagrebačke varmedje 1659; — Petar Peharnik, vicejudex nobilium comitatus zagrabiensis 1659; — Wolfgang Baltasar Nagy, sudac zagrebačke varmedje 1674; — Gasparus Kolaković, vicejudex nobilium comitatus zagrabiensis 1686; — Petrus Praunspenger, ordinarius judex nobilium comitatus zagrabiensis 1687; — Joannes Štriga, exc. tabulae banalis juratus notarius 1692; — Joannes Gald, vicejudex nobilium comitatus zagrabiensis 1696; — Josephus Medunić, judex nobilium comitatus zagrabiensis 1717; — meštar Juraj Plemić 1726; — Miklouš Vojković, vicekomeš 1735; — Petrus Gojmerac, vicejudex nobilium incliti comitatus zagrabiensis 1736; — Ferenc Turopoljac, vicesudac varmedje zagrebačke 1741; — Georgius Dragovanić, judex nobilium comitatus zagrabiensis 1746; — Miklouš Mesić, notarius 1752; — Josephus Zaverški, judex mobilium comitatus zagrabiensis 1752; — Juraj Karol Levačić, pravdenoga districtualskoga stola prisežni notariuš 1760; — Franciscus Dolovec, comitatus zagrabiensis ordinarius judex nobilium 1780; — sudac Thaus 1783 i t. d.

Posebnu upravu je imao grad Karlovac. Ona je bila posve vojnička. Istom 6. prosinca 1763. uveden bi magistrat u Karlovcu, a sastojao je od načelnika i šest starješina. Magistrat se zvao »c. kr. magistrat glavne krajiške tvrđe Karlovca«. Prvim je načelnikom bio imućni građanin i trgovac Ivan Gutterer. Ali istom kralj Josip II. izdao je 8. listopada 1781. kraljevsku povelju, kojom se grad Karlovac podiže u red slobodnih i kraljevskih gradova. Ovom je poveljom dopustio kralj Josip II. razne slobode i povlasti gradu Karlovcu u 19 točaka. Slobodu grada Karlovca uzakoni državni sabor u Budimpešti u 30. zak. članku g. 1791. za Leopolda II., a zajamči Karlovcu istu slobodu i kralj Franjo II. posebnom poveljom od 1. ožujka 1799. U povelji Josipa II. dopušten bi gradu Karlovcu posebni grb i pravo pečata crvenim voskom. Tom zgodom bili su pripojeni Dubovac i Gaza tvrđavi i tim su prestali stanovnici Dubovca i Gaze davati tlaku i ostale podavke vlasteli dubovačkoj i novigradskoj.

Od toga vremena upravljaju gradom Karlovcem civilne vlasti. Kakvi su sve činovnici bili kod gradske karlovačke uprave, pobilježio sam u svojoj knjizi »Grad Karlovac opisan i orisan« na str. 132—134.

Stranke su već rano zastupale tako zvani prokuratorori (odvjetnici) pred sudom. Tako je zastupao 5. prosinca 1585. prokurator Petar Grašćaković Mikulu Plemića protiv Jurja Kapusovića.

VII. Pismo i jezik

Nema zaista zanimivijeg područja za proučavanje historije hrvatskoga pisma i jezika od karlovačkoga kotara u cijelom hrvatskom narodu. Najstariji hrvatski sačuvani spomenik iz karlovačkoga kotara jest listina, koja je bila napisana u Ozlju 10. kolovoza 1433. i kojom knez Bartol Frankopan potvrđuje povlastice, koje je dao Jaškovljanima (Mahičancima), kmetovima ozaljskim, njegov ozaljski grašćak (porkulab) Matij Dminić. Prema tome mi poznajemo pismo i jezik iz karlovačkoga kotara ravno 502 godine. Gradu Ozlju pripada 18. mjesto po starini u cijelom hrvatskom području, iz kojeg su nam se stari hrvatski spomenici sačuvali.

Poslije g. 1433. ređaju se mnogobrojni sačuvani hrvatski spomenici iz karlovačkoga kotara, i to iz Draganića, Pod Lipnika, Orlice kraj Karlovca, Strilča, Hrnetića, Graca kraj Karlovca, Pokupskoga, Gaze kraj Karlovca, Dubovca kraj Karlovca, Otoka (danas Mekušja) kraj Karlovca, Trga, Mahična, Novigrada na Dobri i t. d. (već u XV. i XVI. vijeku).

Svi su ovi sačuvani hrvatski spomenici bili do g. 1567. napisani glagolskim slovima i lijepim čakavskim narječjem. Glagolsko pismo u karlovačkom kotaru ima svoj posebni tip, kojim se razlikuje od svih tipova glagolskoga pisma, koji su nam se sačuvali. Najsličnije je glagolsko pismo u karlovačkom kotaru onomu, što ga u isto vrijeme nalazimo u Vinodolu.

Prvput nalazimo latinskim slovima napisanu ispravu na području karlovačkoga kotara 1. ožujka 1567. u Novom gradu na Dobri, kojom knez Štefan Frankopan daje Pavlu Tekčiću jednu zemlju selnicu u Stativama, koju su napustili ljudi iz straha pred Turcima. Zemljom selnicom zvala se zemlja, na kojoj nijesu živjeli stalni vlastelinski kmetovi, već tako zvani seljari ili željari ili, kako ih zovu u varaždinskoj županiji i Međumurju, frajmani. Ovakvi su

seljari mogli i bez dopuštenja svoje vlastele napustiti svoju zemlju, drukčije su ih vezale sve dužnosti kao i ostale kmetove.

Poslije te isprave pisalo se u karlovačkom kotaru sve manje glagolskim pismom, a sve više latinskim. Koncem XVI. vijeka postaje latinsko pismo svagdanje prometno hrvatsko pismo u karlovačkom kotaru i zamjenjuje starije glagolsko. U XVII. se vijeku ne piše glagolskim pismom u karlovačkom kotaru osim popova glagoljaša, kojih je bilo i tada ondje dosta.

Razlozi, s kojih se napuštalo glagolsko a primalo latinsko pismo u kotaru karlovačkom, bili su neposredno susjedstvo sa Slovencima i živi saobraćaj žiteljstva karlovačkoga kotara sa Slovencima poslije g. 1527., t. j. poslije godine, kad su Hrvati izabrali svojim kraljem Habsburgovca Ferdinanda I., a Slovenci su glagolsko pismo, ukoliko su se opće njime služili, već davno prije napustili. Nadalje su hrvatski protestanti okupljeni u Würtembergu oko nekadanjega velikoga župana varaždinskoga Slovenca Janesa baruna Ungnada štampali svoje knjige i glagolskim i latinskim slovima, a te su knjige dolazile i u karlovački kotar. Napokon su ga napustili nekoliko decenija prije i prihvatili latinsko pismo i susjedni hrvatski kotari zagrebačke županije, kao jaskanski, pisarovački, velikogorički, samoborski i zagrebački, dok ga je varaždinska županija i Međumurje napustila po svoj prilici početkom XVI. vijeka.

Služeći se Hrvati u karlovačkom kotaru latinskim pismom, utekli su se njemačkom i madžarskom pravopisu (osobito u pisanju slova *ć, č, š, ž, lj, nj*). Njemački su pravopis prihvatili od Slovenaca, a madžarski iz susjednih kotara zagrebačke županije. Obično su miješali oba pravopisa. Budući da je bila u vojničke svrhe za obranu pučanstva osnovana u karlovačkom kotaru g. 1579. tvrđa »Karlovac« (Karlstadt), u kojoj je bio po tadanjem vojničkom običaju uveden njemački jezik kao službeni, miješala se podosta i gotska slova u latinsko pismo hrvatsko. Imamo čak cijelih listova, koji su bili od početka do kraja napisani samo gotskim slovima, kao na pr. pismo Jurja Frankopana, što ga je iz Črnomlja pisao g. 1602. vicebanu Krstoforu Mrnjavčeviću, ispričavajući se, zašto ga nije dočeka. Ipak je latinsko pismo u XVII. vijeku sasvim preotelo mah u karlovačkom kotaru i postalo ondje opće hrvatsko pismo, te se održalo takvim sve do danas.

Prvo narječje, s kojim se upoznajemo na području karlovačkoga kotara g. 1433., bilo je čakavsko najljepše i najčistije, naj-

manje ima tuđih riječi i konstrukcija, te se u tom ne može mjeriti s njime nijedno ni starije ni današnje čakavsko narječje. Čakavsko se narječje održalo u karlovačkom kotaru cijeli XV. i XVI. vijek. G. 1544. došlo je novo čakavsko narječje (bosansko) u Prilišće, Vukovu goricu i Rosopajnik, kad su ondje naselili Nikola Zrinski, ban hrvatski i sigetski junak, i Štefan Frankopan ispravom od 25. lipnja 1544. bosanske pribjeglice. Ovo se bosansko čakavsko narječje održalo bar uglavnom do danas jedino u Vukovoj gorici.

Početak XVII. vijeka opažaju se u karlovačkom kotaru dvije nove jezične struje, koje pomalo mijenjaju staro čakavsko narječje. Jedna struja dolazi s juga i istoka, a druga sa sjevera. Prva struja malo mijenja čakavsko narječje, samo ga donekle pomlađuje. Mjesto upitne i odnosne zamjenice *ča* upotrebljava *što*, a drukčije pridržava uglavnom glasovne, oblične i sintaktične osobine čakavske. Druga struja sa sjevera mijenja upitnu i odnosnu zamjenicu *ča* u *kaj* te potiskuje i prvu struju (sa *što*) i staro čakavsko narječje (sa *ča*) u istočnim i sjevernim dijelovima, poimence u upravnim općinama Draganiću, Ozlju, Mahičnu, Erjavcu i Ribniku, dok ostaju i u XVII. vijeku još čakavske upravne općine u Novom gradu na Dobri (sada Netretiću) i na Švarči (sada Dugoj Resi). Čakavci u karlovačkom kotaru bili su ikavci, što se još danas opaža osobito kod ljudi iz općina u Novom gradu na Dobri (Netretiću) i Švarči (Dugoj Resi).

U XVIII. se je vijeku opet mijenjao hrvatski jezik u karlovačkom kotaru, i to najviše u prilog kajkavskoga narječja. Tomu je pridonijela dosta činjenica, što su se osobito prigodom gradnje nekih novih cesta (Josefinske i Karolinske) doselili mnogi Slovenci u karlovački kotar i u sam grad Karlovac, ali svakako je tomu vrlo mnogo pomogla i lijepo procvala hrvatska knjiga na kajkavskom narječju. Inteligencija je u karlovačkom kotaru držala u XVIII. vijeku, da je finije i naprednije govoriti i pisati kajkavskim narječjem nego zastarjelim čakavskim. Posljedica je svega toga bila, da su i one dvije općine, koje su još u XVII. vijeku govorile čistim čakavskim narječjem, primale kajkavske osobine i zamijenile stariju čakavsku zamjenicu *ča* sa kajkavskom zamjenicom *kaj*. Jedina Vukova gorica sačuvala je u cijelom karlovačkom kotaru čisto čakavsko narječje, ali ne ono starosjedilačko karlovačkoga kotara, već svoje bosansko čakavsko narječje, koje su pradjedovi današnjih Vukovgoričana g. 1544. donijeli iz Bosne. U govoru između Pri-

liščana i Rosopajničana, koji su se sa Vukovgornčancima zajedno ovamo doselili, s jedne strane i susjednih starosjedilaca (na pr. u Netretiću ili Bosiljevu) s druge strane osjećaju se doduše i danas neke razlike, ali ni jedni ni drugi ne govore više čakavskim narječjem, već mješavinom čakavsko-kajkavskom.

Danas nam uopće predočuje karlovački kotar mješavinu čakavskoga i kajkavskoga narječja. U jednim je općinama danas jači čakavski dijalekat, kao u novigradskoj (danas netretičkoj), švaračkoj (danas dugoreskoj) pa u selima, koja su u novije doba pripojena gradu Karlovcu, a u drugima je jači kajkavski dijalekat, kao u draganičkoj, ozaljskoj (erjavskoj), mahičanskoj i ribničkoj. Grad Karlovac ima danas svoje posebno narječje, koje se ponešto razlikuje od narječja najbliže njegove okoline.

Doseljeni pravoslavni Srbi kao i oni u Marindolu i Mihićselu (koji pripadaju upravnoj općini novigradskoj ili netretičkoj) govore štokavskim ijekavskim narječjem.

VIII. Neke manje poznate i tuđe riječi, pravni nazivi¹

<i>absentirat se</i> (lat.) udaljiti se 1656 (Karlovac)	licu prodane zemlje 1560 (Gaza)
<i>accomodirat</i> (lat.) srediti, urediti 1656 (Karlovac)	<i>aldomašniki</i> (madž.) svjedoci, koji su pri kupoprodaji na licu prodane zemlje aldomaš- pili 1461 (Bosiljevo)
<i>adjucirat</i> (lat.) dosuditi 1752 (Podgraj)	<i>arbiter</i> (lat.) procjenitelj 1602 (Zagreb - Ozalj)
<i>adjudicata</i> (lat.) sudbena odluka 1602 (Zagreb Ozalj)	<i>arenda</i> (tal.) zakup 1804 (Ribnik)
<i>administrator</i> (lat.) upravitelj 1680 (Vukšin Šipak)	<i>arendator</i> (tal.) zakupnik 1804 (Ribnik)
<i>administrerati</i> (lat.) odrediti, po- služiti 1753 (Ribnik)	<i>arestom</i> (tal.) zaostatak 1624 (Čakovac - Ozalj)
<i>admonitija</i> (lat.) opomena 1783 (Šipak - Turopolje)	<i>assecuratija</i> (tal.) potvrda 1653 (Ozalj)
<i>admorovati</i> (lat.) opomenuti 1617 (Čakovac - Ozalj)	<i>assignovati</i> (tal.) doznačiti 1639 (Ozalj)
<i>aldomaš</i> (madž.) vino, koje se po- pije prigodom kupoprodaje na	

¹ Tuđe se riječi navode onako, kako su zabilježene u mojim vrelima.

- ašešor* (tal.) prisjednik 1601 (Švarča)
- babinstvo* imetak baštinjen od babe 1604 (Bubnjarci)
- bah bahoma* posvema 1620 (Ozalj)
- bandižati* (tal.) prognati 1670 (Beč - Karlovac)
- banta* uznemirenje, smetnja 1624 (Čakovac - Ozalj)
- bantovati* uznemirivati, smetati 1551 (Skrad)
- beteg* (madž.) bolest 1670 (Čakovac - Ozalj)
- bir* vlasteoski dohodak, koji su imali kmetovi davati 1541 (Ozalj)
- birsag* (madž.) globa 1534 (Pokupsko)
- bližika* rođak 1632 (Ozalj)
- brašno* hrana, kruh 1544 (Ozalj)
- britof* (njem.) groblje 1646 (Karlovac)
- burkati* uznemirivati 1671 (P. Zrinski)
- captol i captolom* kaptol 1726 (Grdun)
- carta alba-biancha* otvoreni list, isprava 1712 (Zagreb - Karlovac)
- cassovati* (tal.) ukinuti, uništiti 1741 (Ozalj)
- cedula* (tal.) Zettel, obveznica 1642 (Ribnik)
- cedovati* (lat.) pustiti, ustupiti 1760 (Drežnik)
- certificatija* (lat.) uvjerenje, potvrda 1617 (Čakovac - Ozalj)
- cessional* ovlaštenje, punomoć 1726 (Grdun)
- ciniti se* pogađati se 1564 (Kupčina)
- cinž* najamnina 1662 (Karlovac)
- clausula* točka, primjedba 1624 (Čakovac - Ozalj)
- commisar* (tal.) povjerenik, izaslanik 1656 (Karlovac)
- commisija* (tal.) nalog 1732 (Gornja Kupčina)
- comparovati* (tal.) nagoditi se 1646 (Ozalj)
- computovati* (tal.) izračunati 1639 (Ozalj)
- conditija* (lat.) uvjet, pogodba 1537 (Otok - Mekušje)
- confin* granica, međa 1663 (Bosiljevo)
- confirmati* (tal.) potvrditi 1617 (Čakovac - Ozalj)
- confirmovajnje* potvrda 1624 (Čakovac - Ozalj)
- confirmovati* potvrđivati 1624 (Čakovac - Ozalj)
- conquisitorica* (lat.) koja potražuje 1753 (Ozalj)
- conscientija* (tal.) savjest 1656 (Karlovac)
- content* (tal.) zadovoljan 1673 (Ozalj)
- contentati* (tal.) zadovoljiti 1632 (Ozalj)
- contentovati* (tal.) zadovoljavati, nadoknaditi 1637 (Čakovac - Ozalj)
- contractus* (lat.) ugovor 1603 (Ozalj)

- contrarium mandatum* (lat.) protivni, novi nalog 1602 (Zagreb - Ozalj)
- copernica* vještica 1694 (Ozalj)
- copija* (tal.) prijepis 1636 (Bosiljevo)
- creditor* (lat.) vjerovnik 1760 (Drežnik)
- curatorica* (lat.) skrbnica 1726 (Grdun)
- čalaran* bijedan 1670 (Beč - Karlovac)
- čalarnost* bijeda, nesreća 1670 (Beč - Karlovac)
- čerdak* (turski) čardak 1706 (Ozalj)
- dacija* (tal.) pristojba 1663 (Bosiljevo), podavak ili prirez za vlastelu 1682 (Karlovac)
- decret* (lat.) odredba, ukaz 1656 (Karlovac)
- deklarovati* (lat.) izjaviti 1783 (Turopolje - Šipak)
- deponuvati* (lat.) položiti 1639 (Ozalj)
- derečan* stalan, ustanovljen 1610 (Ozalj); *drečan* 1639 (Ozalj)
- didina* djedovski posjed 1572 (Ozalj)
- didinski* djedovski 1585 (Mekušje)
- difentija* (tal.) razlika, razmirica, smutnja 1656 (Karlovac)
- discretija* (tal.) razboritost, pomirljivost 1656 (Karlovac)
- disponirati* (lat.) odrediti 1740 (Karlovac)
- districtuš* (lat.) kotar, okrug 1726 (Grdun)
- dižma* daća, desetina (kaptolska) 1575 (Kaniža - Erjavec)
- dobrovoljan* zadovoljan 1535 (Orlica)
- dohititi* stići 1670 (Čakovec - Ozalj)
- dohodak* prinos vlastelinu 1544 (Ozalj)
- dokončanje* odredba 1572 (Ozalj)
- dokonjanje* pogodba 1601 (Švarča)
- dokonjati* zaključiti, odrediti 1610 (Ozalj)
- donatariuš* (lat.) darovnik 1727 (Modrušpotok)
- dostojan* vrijedan, opravdan 1657 (Karlovac)
- dostojati* pripadati 1664 (Novigrad)
- dotovati* nadariti 1537 (Otok)
- držanje* vlastelinstvo, dominium 1728 (Jurovo)
- držati se* nalaziti se 1573 (Ozalj)
- dugovanje* stvar, predmet 1601 (Švarča)
- dvorno selo* kmetsko selo, u kom si je mogao novi vlasnik dvor podići 1569 (Ozalj)
- elocirati* (lat.) smjestiti 1795 (Karlovac)
- erb* (njem.) baštinik 1708 (Brlog)
- evictija* (lat.) jamstvo 1654 (Karlovac)
- execucija* (lat.) ovrha 1602 (Ozalj)
- expeditorija* (lat.) rješenje 1610 (Ozalj)

- expirovati* (lat.) utrnuti 1602 (Ozalj)
- fabrika* (tal.) gradnja, popravak 1617 (Karlovac)
- falat* (madž.) komad 1673 (Ozalj)
- falsati* (tal.) iskrivljivati 1656 (Karlovac)
- falsifikati* (tal.) iskrivljivati, patvoriti 1656 (Karlovac)
- fara, farni* (njem.) župa, župni 1753 (Mahično)
- fasonalski* (lat.) potvrdni 1638 (Čakovac - Ozalj)
- fela*, vrsta 1624 (Čakovac - Ozalj)
- felja* 1722 (Jaškovo)
- ferbolter* (njem.) upravitelj 1753 (Karlovac)
- festinguvajne* (njem.) potvrđivanje 1660 (Stative)
- firtal* (njem.) četvrt 1638 (Čakovac - Ozalj)
- fiscaliuš* odvjjetnik 1783 (Turopolje - Šipak)
- fit* (tal.) najamnina 1596 (Karlovac)
- folijaš* naredbenik 1703 (Drežnik)
- forca* (tal.) sila 1680 (Karlovac)
- fortilj* (tal.) nasilje 1583 (Mlaka na Mrežnici)
- fundament* (lat.) temelj 1656 (Karlovac)
- funduš* tlo, zemlja 1760 (Drežnik)
- gartlic* (njem.) vrtlič 1657 (Oroslavci)
- gorni gospon* vlastelin, kojemu pripada pravo sabirati gornicu od vinograda 1683 (Zaluka)
- gornjak* ili *gorčak* ili *gorščak* kmet, koji je dužan davati gornicu 1683 (Zaluka)
- halovanja* buka 1615 (Ozalj)
- hasna* korist 1573 (Ozalj)
- heneduvati* (madž.) predati, uručiti 1617 (Čakovac - Ozalj)
- henkar* (njem.) krvnik 1694 (Ozalj)
- hipotekariuš* onaj, komu je zemlja ili posjed založen 1760 (Drežnik)
- hižni* kućni, *vu hižni zakon* stupiti oženiti se ili udati 1747 (Svetice - Jaškovo)
- infestator* (tal.) uznemirivalac 1617 (Čakovac - Ozalj)
- informatija* (tal.) uputa 1652 (Karlovac)
- insolvenција* (lat.) drskost 1648 (Karlovac)
- inscribuвати* upisati, zapisati 1600 (Novaki)
- inscriptionališ* (lat.) popis 1639 (Ozalj)
- in specie* navlastito, lično 1602 (Ozalj)
- instantija* (lat.) zahtjev 1665 (Šipak)
- instructija* (lat.) uputa 1656 (Karlovac)
- intimuvati* (lat.) priopćiti 1665 (Šipak)
- inventariom* (lat.) našastar 1610 (Ozalj)
- jaldomaš* v. *aldomaš* 1560 i 1563 (Gaza)

- jaldomašnik* v. *aldomašnik* 1563 (Hrnetić)
- japnenica* vapnenica 1657 (Oroslavci)
- jedinstvo*, v. *jedinstvo* zajedno 1681 (Karlovac)
- jeldomašnik* v. *aldomašnik* 1547 (Strilče)
- jurisdiction* (lat.) pravo, pravna vlast 1654 (Karlovac)
- juš* (lat.) pravo 1698 (Mekušje)
- kaptolom* v. *captol* 1610 (Ozalj)
- karpit* (tal.) zastor 1648 (Novi grad)
- kaštel* (lat.) tvrđica, manji utvrđeni vlasteoski dvor 1572 (Letovanići)
- kaštiga* (tal.) kazna 1544 (Ozalj)
- kip u kipu* lično 1547 (Štrilče)
- kladerma* (tal.) spis, bilježnica 1651 (Ozalj)
- klausula* (lat.) v. *clausula* 1575 (Beč - Ozalj)
- kloštar* (lat.) samostan 1686 (Šipak)
- klupe navadne*, u kojima se sastajao sud sučije 1698 (Stari Trg)
- kmetić* kmet, koji je posjedovao manje od pol kmetskoga sela 1628 (Ozalj)
- knez vlasti* (u Primorju) isto što sudac 1656 (Karlovac)
- knežija* županija 1672 (Ozalj); u Primorju isto što sučija 1656 (Karlovac)
- konči* bar 1664 (Novi grad)
- konfin* (tal.) granica 1676 (Ozalj)
- kontent* (lat.) v. *content* 1465 (Pod Lipnikom)
- kontentati* (lat.) v. *contentati* 1588 (Ozalj)
- kontentirati* (lat.) zadovoljiti 1676 (Oguljin)
- koren, na koren nazad ponuditi* prvotnomu prodavaocu ponuditi 1676 (Ozalj)
- kotar* međa, granica 1461 (Bosiljevo)
- kraljevica* kraljevski ili državni porez 1575 (Kaniža - Ozalj)
- kripiti se* braniti se 1550 (Dubovac)
- kuntent* vidi *kontent* 1547 (Strilče)
- kvartal* (tal.) četvrtina 1600 (Novaki)
- ladanje* vlastelinstvo, vladanje 1465 (Pod Lipnikom)
- ladavac* gospodar, vlastelin 1479 (Ozalj)
- lahkotiti* olakšavati, pomagati 1634 (Dolnja Kupčina)
- lajbtruha* (njem.) nosiljka 1657 1657 (Oroslavci)
- lajštrom* (Register) popis 1615 (Ozalj)
- lastovit* vlastit 1471 (Hutinja)
- legat* (lat.) ostavština 1656 (Karlovac)
- legatariuš* (lat.) baštinik 1727 (Modrušpotok)
- legistar* v. *lajštrom* 1585 (Mekušje)
- likov* piće, koje se je pilo pri kupoprodaji 1558 (Ozalj)

- likovnik* (likofnik) svjedok, koji je bio pri kupoprodaji, ope-
ljao kupcu kupljenu zemlju i
pio likov 1647 (Ozalj)
- lotar* nevaljanac 1648 (Karlovac)
- lotrija* nevaljanština 1648 (Kar-
lovac)
- lovas* konjušar 1648 (Karlovac)
- magistratuš* (lat.) poglavarstvo,
oblast 1656 (Karlovac)
- manira* (lat.) vladanje 1663 (Bo-
siljevo)
- mankament* (tal.) manjak 1564
(Kupčina)
- manuterati* (tal.) štititi 1760
(Drežnik)
- medicament* (tal.) lijek 1651
(Karlovac)
- mejnik* međaš 1576 (Čakovac -
Ozalj)
- mentovanje* oprost, sloboda 1598
(Kaštel na Mrežnici)
- merkati* (njem.) paziti 1648 (No-
vigrad)
- meštar* majstor 1657 (Oroslavci)
- meštija* sredstvo, varka 1602
(Ozalj)
- miričina* mjera 1684 (Karlovac)
- missilis* (lat.) poruka, pošiljka
1665 (Šipak)
- moduš* (lat.) način 1576 (Čako-
vac - Ozalj)
- munida* (tal.) novac 1550 (Du-
bovac)
- munta* kašnjenje, otezanje 1680
(Karlovac)
- naprvo dati* pokazati 1664
(Ozalj)
- naprvo dozvati* dozvati pred
oblast 1673 (Ozalj)
- naporučiti* preporučiti 1461 (Bo-
siljevo)
- naselan* primljen u vlastelinstvo
1610 (Ozalj)
- naseliti* primiti u svoje vlastelin-
stvo 1590 (Ozalj)
- naturalski* (lat.) prirodni 1726
(Grdun)
- obal* smanjenje duga 1796 (Ši-
pak)
- obarovati* očuvati 1573 (Ozalj)
- obligovati se* (lat.) obvezati se
1653 (Karlovac)
- obšit* (njem.) odluka 1660 (Sta-
tive)
- obtršiti* opteretiti 1732 (Ozalj)
- odati* od sebe dati, prodati 1471
(Hutinja)
- odilni* odijeljeni 1552 (Kupčina)
- odkup* ucjena, koju je morao pla-
titi sužanj 1596 (Karlovac)
- odkuplavanje* vraćanje novca na
založenu zemlju 1638 (Čako-
vac - Ozalj)
- odlučenje* odluka, odredba 1544
(Ozalj)
- odmeniti* zamijeniti 1573 (Ozalj)
- odmikati* odgađati 1585 (Me-
kušje)
- odmit* daća vlastelinu 1535 (Or-
lica)
- odpelati - opelati* 1550 (Dubo-
vac) ustanoviti međe 1461
(Bosiljevo)
- odomašnik* v. *aldomašnik* 1550
(Dubovac)

- odumaš* v. *aldomaš* 1471 (Hutinja)
- oferuvati* (lat.) nuditi 1732 (Gornja Kupčina)
- oklicati* oglasiti 1714 (Bukovica)
- oklicavanje* oglašivanje 1676 (Ozalj)
- oklicavati* oglašivati 1591 (Ozalj)
- općina* sučija 1658 (Leukuši - Ozalj)
- ordinacija* (lat.) nalog 1650 (Brešci - Ozalj)
- ordinanc* (lat.) nalog 1650 (Karlovac)
- originaliter* (lat.) u izvoru 1656 (Karlovac)
- orsag* (madž.) država; *orsučki* državni 1598 (Čakovac - Ozalj)
- osloboditi* proglasiti nekoga slobodnim od svih kmetских daća i podavaka 1460 (Steničnjak)
- ostali* potomak 1465 (Pod Lipnikom)
- ostanak* potomstvo 1460 (Steničnjak)
- ovodnik* svjedok pri kupoprodaji, koji ustanovljuje međe kupljene zemlje 1461 (Bosiljevo)
- pacifice* (lat.) mirno 1628 (Ozalj)
- pat* (lat.) ugovor, pogodba 1563 (Ozalj)
- patent* javna odredba 1705 (Karlovac)
- patronuš* (lat.) gospodar, zaštitnik 1576 (Čakovac - Ozalj)
- pečat*, sučije su imale svoj vlastiti pečat, koji je bio na tvrdom vosku otisnut i privezan bio na posebnoj vrpici na pergamenskoj ispravi, drukčije obično samo pritisnut na ispravi. I vlastela su imala svoje pečate. Pečat se ovakav na pr. zvao: »Pečat poštovanoga plemena bosilevškoga i sv. Mikule« 1461 (Bosiljevo)
- pehar* određeni dio vina, što se davao vlastelinu u ime gornice 1695 (Lipnik)
- pelda* primjer 1541 (Ozalj)
- peruš* pravdaš 1617 (Čakovac - Ozalj)
- plemenit* koji nije potvrđen vlasteoskoj tlaci i drugim podavicima 1569 (Ozalj)
- plemenski brat* čovjek istoga plemena 1585 (Mekušje)
- plemenščina* plemensko pravo 1461 (Bosiljevo)
- plenipotencija* (lat.) punomoć 1623 (Moravice)
- plenipotentijariuš* (lat.) opunomoćenik 1665 (Šipak)
- pobolšanje* jakost, vrijednost 1461 (Bosiljevo)
- pobolšica* popravak 1621 (Čakovac - Ozalj)
- podavak* godišnji prinos vlasteli od kmetova 1544 (Ozalj)
- podknežin* zamjenik vlastelina - kneza 1460 (Steničnjak)
- podložnik* kmet je bio podložnik vlastelina 1623 (Moravice)
- podoban* valjan, uzoran 1541 (Ozalj)
- poginuti* nestati 1635 (Ozalj)

- pogovoriti* pobiti, ne držati riječi 1588 (Svetice)
- pokloniti se* pristati na prodaju 1471 (Hutinja)
- pomankati* umrijeti 1624 (Čakovac - Ozalj)
- ponudni človik* (muž) čovjek, koji imade po propisu ponudati tuđu zemlju na prodaju 1496 (Orlica)
- ponujati* nuditi zemlju na prodaju 1471 (Hutinja)
- poruk* jamac 1632 (Ozalj)
- poseći* prisvojiti 1575 (Kaniža - Ozalj)
- posegnuti* prihvatiti 1471 (Hutinja)
- poselstvo* poslanstvo 1665 (Šipak)
- posilovati* silu nanositi 1563 (Ozalj)
- postat* lijeha u vinogradu 1587 (Novaki)
- posudno ime* dug 1572 (Ozalj)
- potribovanje* nužda 1621 (Leukuši)
- potvrđenje* potvrda 1569 (Ozalj)
- pravda* sud 1496 (Orlica)
- precimba* procjena 1655 (Pribić)
- preda se uzeti* proučiti 1596 (Karlovac)
- premoći* smoći, moći 1716 (Ozalj)
- presentovati* (lat.) donijeti 1665 (Šipak)
- preštimanje* poštovanje 1783 (Turopolje - Šipak)
- preštimati* promisliti, prosuditi 1638 (Čakovac - Ozalj)
- preštimavati* promišljavati, prosuđivati 1576 (Čakovac-Ozalj)
- preti* pravdati 1634 (Dolnja Kupčina)
- prihodišće* prihod za vlastelu od kmetova 1460 (Steničnjak)
- prikazan* dar 1680 (Ozalj)
- pripisati* dosuditi 1615 (Ozalj)
- priselac kmet* kmet, koji se je priselio 1603 (Slapno)
- pristav* pratilac i svjedok kod suda 1585 (Mekušje)
- pristojanje* sve, što pripada nekoj zemlji ili posjedu 1550 (Dubovac)
- pristojati* pravo imati ili komu pravo pripada 1479 (Ozalj)
- privilegijal list* dopusni list 1790 (Pribić)
- procediranje* (lat.) provedba, 1656 (Karlovac)
- procinba* procjena 1550 (Dubovac)
- produkovati* (lat.) iznesti 1656 (Karlovac)
- prokurator* (lat.) pravni zastupnik 1585 (Mekušje)
- proprietas* (lat.) vlasništvo 1760 (Dresnik)
- proskribirati* (lat.) izopćiti 1670 (Beč - Karlovac)
- proštimati* procijeniti 1656 (Karlovac)
- protestacionališ* (lat.) prigovor 1601 (Švarča)
- protestovati* (lat.) prigovoriti 1595 (Rečica)

- proteštacija* (lat.) prigovor 1595 (Rečica)
- provokovati* (lat.) prizvati 1783 (Turopolje - Šipak)
- prvi predi* 1551 (Skrad)
- punkt* (lat.) točka 1575 (Beč - Ozalj)
- puntar* buntovnik 1670 (Beč - Karlovac)
- puntarski* buntovnički 1670 (Beč - Karlovac)
- purgar* (njem.) stanovnik mjesta, koje nije moralo davati vlasteli tlake ni ostalih podavaka 1465 (Pod Lipnikom)
- purgarija* mjesto, koje je bilo prosto od tlake i vlasteoskih podavaka 1698 (Stari Trg)
- purgarski* pridjev od imenice *purgar* 1698 (Stari Trg)
- pustina* pusta zemlja 1636 (Pravutina)
- pušća* pusta, zapuštena zemlja 1636 (Pravutina)
- razboj* razbojništvo, tučnjava 1595 (Rečica)
- registar* popis 1657 (Oroslavci)
- regres* naknada 1726 (Karlovac)
- regula* (lat.) pravilo 1656 (Karlovac)
- rekvizicija* (lat.) zahtjev 1660 (Šipak)
- relakserati* (lat.) puštati 1755 (Leukuši)
- relacija* (lat.) izvještaj 1651 (Karlovac)
- relation* (lat.) izvještaj 1653 (Brešće - Karlovac)
- rest* (njem.) ostatak 1662 (Karlovac)
- restancija* (tal.) zaostatak 1716 (Ozalj)
- rešpekt* (lat.) obzir 1755 (Leukuši)
- reversional* protivopotvrda 1736 (Drežnik)
- rizik* (tal.) pogibao, 1654 (Karlovac)
- rota* prisega 1558
- rovaš* obiležje za obavljenu tlaku 1575 (Čakovac - Ozalj)
- ruka, na ruku biti* biti pri ruci 1698 (Mekušje)
- seler* kmet, koji nije stalno nastanjen, već se može po volji otseliti 1570 (Ozalj)
- selnica* zemlja, na kojoj nijesu stanovali stalni kmetovi, već tako zvani *seleri* ili *seljari* (željari) 1567 (Novi grad)
- selo* kmetski posjed 1461 (Bosiljevo); *sela naselna*, na kojima jesu ili kmetovi ili seljari; *sela pusta*, koja su opustjela prigodom turskih provala 1598 (Čakovac - Ozalj)
- sentencija* odluka, osuda 1615 (Ozalj)
- sfaliti* ne držati se ugovorene cijene 1679 (Ozalj)
- shraniti* očuvati 1558 (Ozalj)
- skupnjak* zadrugar 1676 (Ozalj)
- slišiti* pripadati 1572 (Ozalj)
- sloboditi se* braniti se 1550 (Dubovac)
- složnost* pogodba 1576 (Čakovac - Ozalj)

- specifikovati* (lat.) izbliže označiti 1621 (Čakovac - Ozalj)
- spodoban* vrijedan 1573 (Ozalj)
- spotribiti* ustrebat 1598 (Čakovac - Ozalj)
- spravišće* sastanak u svrhu vijećanja 1547 (Strilče)
- sredba* nagodba 1534 (Pokupsko)
- stanovništvo* stalnost, potvrda 1550 (Dubovac)
- stanovit* stalan 1471 (Hutinja)
- starešina* vijećnik u sučiji 1461 (Bosiljevo)
- stringovati* obvezati 1753 (Zagreb - Hrnetić)
- sulja* porez na marvu 1578 (Ozalj)
- suspicija* (tal.) sumnja 1650 (Karlovac)
- svitice* gaće 1674 (Kucelj)
- šacar* (njem.) procjenitelj 1753 (Mahično)
- šetovati* nastojati 1637 (Ribnik)
- šikutor* čovjek, koji se ima brinuti za crkvu; obično su bila dva, zovu ih i crkvenim ocima 1753 (Mahično)
- španja* županija 1573 (Ozalj)
- šparati* (njem.) štedjeti 1651 (Karlovac)
- špendija* (tal.) trošak 1694 (Ozalj)
- štati* čitati 1729 (Jaškovo)
- štentati* kasniti, oklijevati 1654 (Karlovac)
- štimati* misliti 1636 (Bosiljevo)
- šuljevina* vidi *sulja* 1624 (Čakovac - Ozalj)
- talj* (njem.) dio 1686 (Ozalj)
- terminuš* (lat.) granica, međa, rok 1601 (Švarča)
- testamenat* oporuka 1572 (Ozalj)
- testimonijališ* (lat.) potvrda 1601 (Švarča)
- tlaka* tjelesni rad kmeta vlasteli 1569 (Ozalj)
- tovaruš* zakonita žena 1639 (Mahično)
- tovaruštvo* društvo, drugovi 1590 (Ozalj)
- travarina* najamnina za travu 1590 (Ozalj)
- trdnost* jakost, sigurnost 1471 (Hutinja)
- trti - terem* uništiti, ništetnim proglasiti 1674 (Kucelj)
- tukati* (tal.) ticati, pripadati 1460 (Steničnjak)
- tutor* (lat.) skrbnik 1712 (Zagreb - Karlovac)
- tvrdnjava* potvrda 1639 (Ozalj)
- tvrdinja* potvrda, dokaz 1461 (Bosiljevo)
- uciniti se* pogoditi 1535 (Orlica)
- umankati* ne pristati, odbiti 1623 (Moravice)
- umankovati* ne popuštati 1573 (Ozalj)
- urbar* službena knjiga, u kojoj su popisani kmetovi i njihove dužnosti prema vlasteli 1654 (Karlovac)
- utakmiti* pogoditi 1433 (Ozalj)
- utegnuti* pokušati 1680 (Ozalj)
- uzmankati* vidi *umankati* 1590 (Ozalj)

<i>valput</i> vlastelinski blagajnik 1460 (Steničnjak)	<i>vražda</i> živa omraza, neprijatelj- stvo 1620 (Ozalj)
<i>valuvati</i> izjaviti, očitovati 1674 (Kucelj)	<i>vraždivati</i> raditi neprijateljski 1670 (Beč - Karlovac)
<i>varmedja</i> (madž.) županija 1674 (Kucelj)	<i>zabašiti</i> potvrditi 1654 (Kup- čina)
<i>vendeta</i> (tal.) prodaja 1746 (Po- kupje)	<i>zadovolšćinu učiniti</i> zadovoljiti 1596 (Rečica)
<i>vera dobra</i> jamstvo 1465 (Pod Lipnikom)	<i>zaklad</i> zalog 1465 (Pod Lip- nikom)
<i>vestovit</i> upućen 1585 (Mekušje)	<i>založno ime</i> zalog 1575 (Čako- vac - Ozalj)
<i>violencija</i> (tal.) nasilje 1780 (Pokupje)	<i>zamuditi</i> zakasniti, propustiti 1760 (Drežnik)
<i>vlah</i> isprva znači svakog doselje- nika iz kršćanskih turskih provincija 1544 (Ozalj)	<i>zavez</i> obveza 1601 (Švarča)
<i>volan</i> ili <i>voljan</i> po volji 1479 (Ozalj)	<i>zavezak</i> obveza 1615 (Ozalj)
<i>volniji</i> koji ima volju 1585 (Me- kušje)	<i>zavjeti</i> uzeti 1654 (Karlovac)
<i>volnik</i> koji želi 1659 (Ozalj)	<i>zbantovanik</i> uznemiritelj 1576 (Čakovac - Ozalj)
	<i>zginuti</i> nestati, propasti 1726 (Grdun)
	<i>zoči</i> nazoči 1585 (Trg)

IX. Popis porodičnih imena

<i>Ajsenhirt</i> iz Karlovca 1740	<i>Baić</i> iz Ozlja 1739
<i>Ajtić</i> iz Karlovca 1596	<i>Bakalaš</i> iz Pribića 1790
<i>Alesac</i> iz Žakanja 1569	<i>Bakarić</i> iz Ozlja 1659
<i>Alić</i> iz Prilišća 1544	<i>Baljardić</i> iz Novaka 1587
<i>Androšević</i> iz Ribnika 1753	<i>Balon</i> iz Ozlja 1839
<i>Antončić</i> iz Ozlja 1653	<i>Ban</i> iz Selca (Karlovca) 1786
<i>Alth</i> iz Ribnika 1804	<i>Banac</i> iz Ozlja 1648
<i>Auersperg</i> general 1579	<i>Banić</i> iz Kupčine 1660
<i>Axman</i> iz Ozlja 1766	<i>Baranj</i> iz Letovanića 1572
<i>Babić</i> iz Orlice 1496	<i>Barašić</i> iz Novaka 1598
<i>Babnić</i> iz Gaze 1560	<i>Barbir</i> iz Ozlja 1563
<i>Babonosić</i> iz Ozlja 1572	<i>Barbirić</i> iz Trga 1585
<i>Baborić</i> iz Ribnika 1569	<i>Barić</i> iz Teletinovićeve Broda 1628
<i>Bačić</i> iz Novoga grada 1635	<i>Barilović</i> iz Ozlja 1576
<i>Badorić</i> iz Ribnika 1696	

- Bariša* iz Vivodine 1610
Barišić iz Pod Lipe 1731
Baronožić iz Leukuša 1563
Bartolac iz Novoga grada 1664
Baršić iz Pod Lipe 1731
Basar - Krajačić iz Trga 1698
Basarović iz Prilišća 1544
Bašer iz Kupčine 1791
Beck barun general 1763
Bede iz Trga 1698
Bedec iz Žakanja 1569
Bedeković iz Bubenjaraca 1604
Bedeniković iz Ozlja 1676
Begonić iz Jarčjega Polja 1573
Begunić iz Loviča 1688
Belan iz Karlovca 1708
Belavić iz Novaka 1587
Belin iz Svetica 1677
Benčić iz Ozlja 1669
Bendek iz Pod Lipnika 1465
Bendeković iz Ozlja 1511
Bene iz Ozlja 1739
Benediković iz Kobilića 1659
Benković iz Loviča 1688
Bereković iz Vivodine 1610
Berčić iz Svetica 1588
Berenčić iz Završja 1615
Berislavić iz Ozlja 1602
Berkopac iz Jaškova 1719
Bernić iz Ozlja 1758
Bersakov iz Svetica 1588
Beršenić iz Svetica 1686
Bert iz Jaškova 1719
Berzić iz Kupčine 1552
Besedić iz Ozlja 1710
Besnić iz Hrastja 1753
Bevšić iz Svetica 1588
Biličić iz Stativa 1653
Bilić iz Podbrežja 1715
Bilin iz Ozlja 1676
Biraša iz Ozlja 1739
Biranac iz Ribnika 1758
Birić iz Ozlja 1687
Bišćan iz Bosiljeva 1636
Blagoić iz Teletinovićeve Broda
 1617
Blašković iz Vivodine 1632
Blažetić iz Brodara 1558
Blažević iz Kupčine 1564
Blažić iz Novaka 1600
Blažina iz Ozlja 1739
Bobić iz Novoga grada 1648
Bočić iz Prekrižja 1610
Bodanković iz Selca 1786
Bogdan iz Ozlja 1739
Bogović iz Kupčine 1651
Boić iz Lipnika 1695
Boldin iz Ozlja 1676
Bolević iz Jaškova 1695
Bolković iz Dubovca 1550
Boljevid iz Ozlja 1759
Boljevik iz Vrhovaca 1673
Boršić iz Ozlja 1679
Bošak iz Novaka 1553
Bošnjak iz Ozlja 1759
Brajak iz Stativa 1653
Brajković iz Loviča 1688
Brajšić iz Bubenjaraca 1597
Branjug iz Šipka 1665
Bratina iz Brloga 1743
Bratinić iz Kučli 1572
Bratomanji iz Vivodine 1610
Bravarić iz Ozlja 1647
Brence iz Selca (Karlovca) 1786
Brezetić iz Šipka 1677
Brezovački iz Novoga grada
 1664
Brezović iz Novaka 1558

- Britvar* iz Karlovca 1646
Broz iz Ozlja 1686
Brozić iz Mrežnice 1662
Brozović iz Bratovanaca 1621
Brunović iz Pribića 1715
Bubanj iz Ozlja 1739
Bubaš iz Bosiljeva 1636
Bubnjarić iz Karlovca 1680
Bubnjarski iz Ozlja 1739
Bučko iz Bosiljeva 1666
Bučar iz Prekrižja 1610
Budački iz Bubnjaraca 1609
Budak iz Novaka 1598
Budetić iz Novaka 1558
Budinski iz Banije (Karlovca)
 1793
Budišić iz Oštrca 1681
Budor iz Ozlja 1615
Bukovački iz Karlovca 1670
Bukovščak iz Svetica 1677
Bulišević iz Karlovca 1648
Buršić iz Karlovca 1740
Busija iz Breznika oko 1790
Bušić iz Šipka 1796
Cajner iz Severina 1635
Car iz Kupčine 1660
Carniolus iz Selca (Karlovac)
 1786
Cedilović iz Trga 1648
Cerovac iz Vrhovaca 1704
Cerović iz Ozlja 1570
Chernell v. Chernellhasa general iz Karlovca 1799
Cindrić iz Vukove gorice 1755
Ciporić iz Ozlja 1758
Cipurić iz Kupčine 1651
Colnar iz Završja 1587
Concilio iz Novoga grada 1648
Croy general iz Karlovca 1689
Cukina iz Vrhovaca 1706
Culiberka iz Ozlja 1739
Culjek iz Vrhovaca 1706
Cupnjak iz Mekušja 1585
Curaka iz Ozlja 1739
Curjak iz Graca kraj Karlovca
 1745
Cvejanović iz Selca kraj Karlovca 1786
Cvert iz Selca kraj Karlovca
 1786
Cvitak iz Modrušpotoka 1735
Cvitanović iz Dubovca 1550
Cvitaš iz Ozlja 1739
Cvitković iz Ozlja 1677
Czikay iz Bratovanaca 1621
Čabarnić iz Mahična 1563
Čaćić iz Ozlja 1560
Čačković iz Hrnetića 1752
Čakić iz Grduna 1641
Čavlović iz Novaka 1637
Čegelj iz Novaka 1680
Čeh iz Ozlja 1610
Čelić iz Trga 1585
Čemerić iz Ozlja 1543
Čermički iz Ozlja 1610
Černac iz Novaka 1600
Černavić iz Orlica 1535
Černe iz Ozlja 1572
Černjak iz Šipka 1687
Čikulín iz Pravutine 1636
Čisam iz Zorkovaca 1739
Čolnić iz Karlovca 1670
Črip iz Vivodine 1742
Čulig iz Šipka 1796
Čuvelić iz Kupčine 1737
Čuk iz Vrhovaca 1704
Čukinac iz Hrastja 1681
Dabanović iz Prilišća 1544

- Dadasović* iz Otočca 1650
Darić iz Orlice 1496
Dautović iz Trga 1726
Dedić iz Modrušpotoka 1615
Delatoni iz Selca kraj Karlovca 1786
Dilišimunović iz Grduna 1639
Delivuk iz Karlovca 1691
Delković iz Ozlja 1677
Demković iz Završja 1638
Depoczi iz Grduna 1726
Dergastin iz Slapna 1603
Deričkaj iz Pravutine 1636
Desović iz Karlovca 1634
Despotović iz Mekušja (Zagreba) 1585
Dešavić iz Zorkovaca 1617
Dešić iz Ozlja 1558
Dijanižević iz Dubovca 1563
Dijanković iz Kobilića 1716
Diković iz Ozlja 1714
Dlezac iz Ribnika 1575
Dlijes iz Ozlja 1759
Dobrinčić iz Ozlja 1653
Dobrović iz Prilišća 1544
Dok iz Ozlja (Međumurja) 1570
Doklešić iz Dubovca 1550
Dolanski iz Karlovca 1726
Dolihar iz Vrhovaca 1732
Dolovac iz Ozlja 1673
Domaldovac iz Karlovca 1708
Domín iz Prilišća 1544
Domitrović iz Grduna 1729
Domjanić iz Strilča 1547
Domšić iz Strilča 1547
Dovolčić iz Bubnjaraca 1604
Dragašić iz Švarče 1541
Dragičić iz Orlice 1496
Dragišić iz Vivodine 1676
Dragomanović iz Ribnika 1637
Dragovanić iz Mahična 1753
Dragovčić iz Leukuša 1621
Dragšetić iz Bosiljeva 1461
Dremšek iz Selca kraj Karlovca 1786
Druczal iz Ozlja 1739
Drudorigi iz Karlovca 1662
Dugovčić iz Grduna 1641
Dukovčić iz Svetica 1686
Duh iz Škotovice 1706
Dujmović iz Karlovca 1646
Dundić iz Šipka 1558
Dušglavica iz Trga 1648
Dušić iz Vivodine 1742
Dvordak iz Teletinovićeve Broda 1617
Dvorski iz Graca kraj Karlovca 1745
Dulaj grof general iz Karlovca 1777
Durmanić iz Ribnika 1690
Ebner iz Karlovca 1768
Eck barun od Hungersbaha general iz Karlovca 1617
Eggenberg barun general iz Karlovca 1609
Egger iz Karlovca 1739
Erdelac iz Ozlja 1676
Erdödy grof general iz Karlovca 1790
Erkaisl iz Karlovca 1795
Erženik iz Krašića 1651
Fabonić iz Pravutine 1636
Facalj iz Lipnika 1695
Fanjak iz Leukuša 1563
Februberić iz Vrhovaca 1689
Fember iz Vrhovaca 1706
Femberić iz Vrhovaca 1706

- Ferderbar* iz Moravica 1590
Ferderbar iz Metlike 1651
Ferenac iz Lovića 1717
Ferenberg general iz Karlovca
 1578 i 1579
Ferenec iz Lovića 1796
Ferenčin iz Ozlja 1691
Ferkazol iz Zaluke 1576
Filipović iz Jaškova 1722
Fiolić iz Kupčine 1651
Fister iz Kupčine 1660
Fištrović iz Mekušja 1695
Flok iz Bubnjaraca 1604
Fodroczi iz Mahična 1735
Francetić iz Turna kraj Jaske
 1766
Franculić iz Ozlja 1628
Frančić iz Kupčine 1552
Franić iz Trga 1587
Frankopan grof general iz Kar-
 lovca 1626
Frok iz Drežnika 1760
Fučak iz Šipka 1744
Fuglar iz Ozlja 1680
Fugljar iz Slapna 1716
Fumić iz Ozlja 1543
Fundurulić iz Ozlja 1771
Furjanić iz Vivodine 1632
Furlan iz Vivodine 1664
Gačak iz Ripnjaka 1666
Galiotić iz Novoga grada 1650
Gall iz Šipka 1752
Gargin iz Ozlja 1673
Garičić iz Šipka 1687
Garličić iz Breznika oko 1800
Gazda iz Ozlja 1679
Gažanac iz Ozlja 1647
Gerbajac iz Karlovca 1752
Gerbčić iz Bosiljeva 1461
Gerbinčić iz Kupčine 1564
Gerčan iz Ozlja 1689
Gerčić iz Žakanja 1569
Gerdaković iz Karlovca 1543
Gerdašić iz Stativa 1653
Gerdunac iz Grduna 1803
Gereci iz Ribnika 1569
Gereczi iz Karlovca 1712
Gergčić iz Pokupja 1746
Gergelj iz Kupčine 1660
Gergorac iz Ozlja 1739
Gergovčić iz Jaškova 1722
Gergulić iz Vrhovaca 1757
Gergurić iz Skrada 1551
Gerić iz Severina 1718
Gerkišić iz Ozlja 1572
Gerlić iz Ozlja 1572
Germek iz Karlovca 1791
Gerovac iz Završja 1638
Gibić iz Pravutine 1637
Gišanić iz Jaškova 1729
Gladuš iz Soldatića 1673
Gladušić iz Pišćetaka 1638
Glavac iz Ozlja 1638
Glavinić iz Selca kraj Karlovca
 1786
Glavoč iz Ozlja 1771
Gluban iz Novaka 1598
Gojmer iz Graca kraj Karlovca
 1775
Gojmerac iz Ozlja 1610
Gojmerčić iz Ozlja 1588
Goldašić iz Mrežnice 1598
Goloban iz Novaka 1598
Goloverski iz Ozlja 1739
Golšanin iz Švarče 1746
Golubić iz Bubnjaraca 1597
Goljak iz Jaškova 1695
Gorkošilić iz Dubovca 1550

- Gornik* iz Vivodine 1621
Gorćak iz Šipka 1784
Gorše iz Jaškova 1722
Gospoić iz Dubovca 1550
Gostčak iz Karlovca 1708
Gotačić iz Hrnetića 1558
Grabčić iz Šipka 1687
Grabše iz Trga 1648
Grabus iz Ozlja 1563
Grajmanić iz Novaka 1558
Grandić iz Vrhovaca 1744
Granko iz Jaškova 1729
Grašćaković iz Mekušja 1585
Gromčić iz Dubovca 1550
Groša iz Ozlja 1715
Gruber iz Pribića 1790
Grubić iz Bosiljeva 1636
Gubinić iz Vivodine 1610
Gunja iz Modrušpotoka 1615
Guseta iz Bubnjaraca (Metlike)
 1604
Guslerić iz Ozlja 1679
Gušić iz Švarče 1541
Hadur iz Lovića 1616
Hajak iz Ozlja 1673
Hajdarović iz Vrhovaca 1704
Hajduk iz Novaka 1598
Hajstor iz Mahična 1753
Halačić iz Prilišća 1601
Halamičić iz Dubovca 1563
Halavanić iz Novoga grada 1635
Haramija iz Vivodine 1717
Haraminčić iz Novaka 1598
Heinach iz Karlovca 1677
Herberstein grof general iz Kar-
 lovca 1669
Herceg iz Slapna 1574
Herendić iz Mrežnice 1583
Herbustić prosjak iz Slapna 1607
Herihović iz Dubovca 1563
Herman iz Karlovca 1646
Hildburghausen general iz Kar-
 lovca 1744
Hiller barun iz Karlovca 1807
Hladinšćić iz Hutinje 1471
Hlebčić iz Strilča 1547
Hodanovac iz Bukovice 1679
Hodković iz Ozlja 1653
Hojšić iz Mrežnice 1598
Horvat iz Ozlja 1569
Horvatin iz Šipka 1600
Horvoj iz Bubnjaraca (Metlike)
 1604
Hotča iz Bosiljeva 1461
Hotković iz Ozlja 1563
Hotković - Peharnik iz Teletino-
 vićeva Broda 1617
Hranetić iz Pod Lipnika 1465
Hranilović iz Karlovca 1681
Hrastočak iz Pod Lipnika 1465
Hrastovčak iz Hrastja 1558
Hrastovski iz Dubovca 1550
Hrastovščak iz Ozlja 1716
Hrekorić iz Zaluke 1576
Hrelac iz Karlovca 1648
Hrelić iz Modrušpotoka 1615
Hrestak iz Brloga 1615
Hreš iz Šipka 1558
Hribinec iz Karlovca 1662
Hriparić iz Trga 1585
Hromadin iz Karlovca 1681
Hruševački iz Rečice 1595
Hrvat iz Ribnika 1575
Hrvatić iz Slapna 1574
Hrvatin iz Novaka 1598
Hrvoj iz Hutinje 1471
Hrzić iz Ozlja 1653
Humačić iz Hutinje 1471

- Ifšić* iz Trga 1727
Igerčić iz Karlovca 1708
Ilički iz Rečice 1595
Ilijanić iz Slapna 1603
Iškić iz Dubovca 1572
Ivačić iz Bratovanaca 1621
Ivančić iz Pribića 1790
Ivanešić iz Bubnjaraca 1597
Ivašić iz Ozlja 1620
Ivičak iz Pod Lipnika 1465
Izačić iz Ozlja 1572
Jagodić iz Slapna 1574
Jagraić iz Završja 1638
Jagunov iz Svetica 1588
Jagurić iz Ozlja 1739
Jaguš iz Novaka 1600
Jakić iz Karlovca 1771
Jaklević iz Zaluke 1683
Jakovac iz Gaze 1558
Jakot iz Ozlja 1739
Jakšetić iz Novoga grada 1573
Jakšić iz Karlovca 1681
Jakšo iz Ribnika 1600
Jalženač iz Brloga 1708
Jalževac iz Brloga 1664
Jambrih iz Ozlja 1739
Jančarić iz Zaluke 1683
Jančić iz Brodaraca 1558
Jandričević iz Jurova 1728
Jandrić iz Ribnika 1637
Janešić iz Karlovca 1658
Janković oko Karlovca 1543
Jantoleković iz Dolnje Kupčine
 1534
Janžetić iz Hrastja 1702
Janjac iz Novaka 1600
Janjić iz Novaka 1598
Jarnejević iz Lipnika 1695
Jarnešić iz Krašića 1651
Jaz iz Bratovanaca 1621
Ječković iz Ozlja 1572
Jelačić iz Karlovca 1646
Jelenčić iz Vrhovaca 1732
Jelenić iz Vivodine 1664
Jelušić iz Novaka 1598
Jemrihović iz Strilča 1547
Jerdelac (= Erdelac) iz Stativa
 1567
Jerešić iz Ozlja 1591
Ježević iz Brloga 1743
Jobst grof general iz Karlovca
 1580
Joh iz Karlovca 1617
Jugust iz Kaštela 1736
Junkolić iz Ozlja 1676
Juran iz Ozlja 1710
Jurašić iz Bratovanaca 1621
Jurečak iz Ozlja 1676
Juremanović iz Karlovca 1661
Juretić iz Ozlja 1706
Juričić iz Švarče 1560
Jurinić iz Kupčine 1651
Jurišić iz Mekušja 1585
Jurjević iz Mekušja 1585
Jurković iz Jaškova 1725
Jurmanić iz Mahična 1563
Jurmanović iz Karlovca 1646
Juršić iz Bosiljeva 1461
Kabur iz Trga 1602
Kacan iz Prilišća 1544
Kačić iz Zaluke 1576
Kajić iz Kobilica 1716
Kalaković iz Modrušpotoka
 1803
Kalanović iz Karlovca 1661
Kambić iz Bubnjaraca 1609
Kamenjar iz Turna kraj Jaske
 1766

- Kaničar* iz Modrušpotoka 1727
Kapčić iz Ozlja 1646
Kapusović iz Bosiljeva 1676
Kapustić iz Novoga grada 1573
Karalić iz Ribnika 1600
Karasman iz Selca kraj Karlovca 1786
Karašić iz Novaka 1598
Kargačin iz Novoga 1656
Kargačić župnik iz Bosiljeva 1596
Karinčić iz Ozlja 1615
Karnetić iz Brodaraca 1558
Katinčić iz Novaka 1558
Karznarić iz Bubnjaraca (Metlike) 1609
Kaunitz grof general iz Karlovca 1791
Kavrančić iz Karlovca 1652
Kazić iz Bubnjaraca 1604
Keburić iz Trga 1587
Keglević knez iz Pokupskoga 1534
Kekić iz Ozlja 1706
Kelemenić iz Vrhovaca 1732
Kerčel iz Ozlja 1746
Kerlac iz Trga 1602
Kerlen iz Ozlja 1659
Kermare iz Završja 1716
Kernešić iz Ozlja 1647
Kervarić iz Ozlja 1741
Kerznar iz Žakanja 1575
Kerznarić iz Brihova 1576
Ketklin iz Bubnjaraca 1597
Kirin iz Ozlja 1739
Kirković iz Novoga grada 1573
Kiršić iz Mahična 1563
Kisel barun general iz Karlovca 1601
Kitinčić iz Novaka 1598
Klarić iz Novaka 1558
Klasić iz Novaka 1558
Klasnić iz Novoga grada 1648
Kleefeld barun general iz Karlovca 1771
Klemphe iz Karlovca 1646
Kleus iz Kobilića 1610
Klimenić iz Stativa 1660
Klinčić iz Steničnjaka 1471
Klišić iz Mrežnice 1598
Klobučar iz Moravica 1623
Klopić oko Karlovca 1543
Ključalić iz Trga 1587
Knezinić iz Orlice 1496
Knežetić iz Ozlja 1715
Kocijanić iz Skrada 1551
Kokošić iz Orlice 1496
Kokot iz Slapna 1574
Kolarić iz Pribića 1739
Kolić iz Završja 1638
Komornik iz Pribića 1637
Konečić iz Dolnje Kupčine 1634
Konjski iz Leukuša 1621
Konjušić iz Ozlja 1732
Kordić iz Jaškova 1729
Korenić iz Bosiljeva 1676
Korlabašić iz Trga 1585
Kornet iz Pribića 1715
Korvan iz Ozlja 1739
Kosanić iz Šipka 1677
Kosar iz Karlovca 1720
Kosavić iz Novaka 1600
Kosirević iz Karlovca 1650
Kosović iz Zadobarja 1572
Kostanjac iz Bratovanaca 1621
Kostelac iz Ozlja 1591
Košanka udova ispod Okića 1795

- Košarić* iz Mahična 1795
Košavić iz Mahična 1563
Košćević iz Bubnjaraca 1604
Košćica iz Dubovca 1550
Košić iz Trga 1698
Kovač iz Novaka 1600
Kovačić iz Mahična 1563
Kozarić iz Pravutine 1636
Kozjak iz Šipka 1669
Kozoder iz Grduna 1641
Krajač iz Orlice 1535
Krajačić iz Slapna 1574
Kralić iz Novaka 1600
Kralj iz Ozlja 1677
Kramarić iz Ozlja 1673
Krančević iz Jaškova 1782
Krančić iz Slapna 1603
Kranjac iz Lipnika 1695
Kranjec iz Ozlja (Zagreba) 1771
Kraščić iz Stativa 1653
Kravarić iz Vrhovaca 1717
Krešić iz Svetica 1588
Kristović iz Mekušja 1696
Krivačić iz Ozlja 1687
Križanić iz Karlovca 1652
Križetić iz Bubnjaraca 1597
Krušić iz Bosiljeva 1461
Kružić iz Zadobarja 1741
Kučarić iz Mahična 1563
Kučinić iz Pišćetaka 1638
Kučljak iz Kučli 1572
Kučas iz Slapna 1603
Kučevački iz Stativa 1653
Kudasić iz Zaluke 1576
Kudošić iz Vrhovaca 1732
Kuharić iz Šipka 1653
Kukuljević iz Vrhovaca 1680
Kukuljica iz Ribnika 1573
Kupec iz Vivodine 1610
Kupinić iz Karlovca 1671
Kuranić iz Kobilića 1610
Kurl iz Bratanovaca 1684
Kurpes iz Vivodine 1610
Kušan iz Grduna 1639
Kušanić iz Novaka 1587
Kušetić iz Novaka 1598
Kušević iz Orlice 1496
Kuzmanović iz Selca kraj Karlovca 1786
Lacković iz Zagreba 1602
Ladešić iz Jurova 1728
Ladetić iz Orlice 1496
Ladinić iz Ozlja 1611
Lagen iz Ozlja 1694
Lajić iz Modrušpotoka 1615
Lalošić iz Trga 1585
Lalotić iz Bubnjaraca 1597
Lamot iz Soldatića 1673
Latermann general iz Karlovca 1809
Latinišić iz Teletinovićeve Broda 1617
Latovnički iz Hutinje 1471
Lemić iz Kobilića 1654
Lenković general iz Karlovca 1593
Leskovac iz Mekušja 1696
Leukuš iz Leukuša 1687
Leukušić iz Leukuša 1687
Levak iz Strilča 1547
Levkušević iz Pod Lipnika 1465
Ligutić iz Leukuša 1755
Likar iz Ozlja 1572
Lipski iz Lipe 1653
Lipšinić iz Jaškova 1695
Listar iz Soldatića 1673
Locatelli iz Ozlja 1694
Lojen iz Slapna 1603

- Lončar - Simečak* iz Petrovine
 1591
Lončarić iz Ribnika 1569
Lorković iz Jarčjeg polja 1769
De Lortheri iz Ozlja 1697
Lovinčić iz Protulipe 1609
Lovran iz Bosiljeva 1666
Lovrenčić iz Kupčine 1552
Lovrečković iz Kupčine 1564
Lovrenac iz Kobilića 1610
Lovrenčić iz Dubovca 1563
Lovrić iz Zadobarja 1558
Lovrinić iz Mahična 1753
Lucijan iz Kaštela 1736
Lucijanić iz Pod Lipe 1731
Luić iz Prilišća 1544
Lukač iz Ozlja 1706
Lukan iz Slapna 1603
Lukavčić iz Karlovca 1733
Lukešić iz Ozlja 1739
Lukić iz Škotovice (Ozlja) 1706
Lukinić iz Jaškova 1719
Lukšić iz Trga 1585
Lupež iz Novaka 1609
Ljubković iz Novoga grada 1573
Macur iz Ribnika 1575
Mačar iz Bosiljeva 1461
Mačković iz Mahična 1563
Mačašić iz Orlice 1535
Maćešić iz Gaze 1560
Madjerich iz Banije kraj Karlovca 1793
Magdalinić iz Modrušpotoka
 1727
Magić iz Svetica 1677
Maglišić iz Novaka 1600
Magnović iz Vrhovaca 1706
Mahrić iz Karlovca 1681
Mahmutović oko Karlovca 1543
Maihen iz Hutinje 1471
Majcen iz Jaske 1717
Majcunić iz Jaškova 1697
Majhanović iz Žakanja 1569
Makarić iz Škaljevice 1710
Malačić iz Novaka 1600
Malaković iz Trga 1585
Malčić iz Ribnika 1573
Malečić iz Novaka 1600
Maleković iz Ozlja 1572
Malešević iz Karlovca 1795
Malković iz Novaka 1587
Malogrudić iz Karlovca 1634
Malović iz Pod Lipnika 1465
Mamić iz Vivodine 1610
Mandić iz Ozlja 1739
Maradin iz Vinskoga vrha 1769
Marčeković iz Ozlja (Zagreba)
 1771
Marčac iz Orlice 1535
Marčić iz Novaka 1600
Margeš iz Ribnika 1758
Margetić iz Mrežnice 1598
Marinić iz Teletinov. Broda 1628
Marjan iz Selca kraj Karlovca
 1786
Markalić iz Ozlja 1585
Marković iz Bosiljeva 1461
Markušić iz Ozlja 1572
Markutinić iz Kupčine 1552
Maršić iz Brloga 1664
Martinac iz Pribića 1637
Martinić iz Brloga 1776
Martinkov iz Ozlja 1677
Martinković iz Turna kraj Jaske
 1766
Martučević iz Mrežnice 1598
Marušić iz Dolnje Kupčine 1634
Masar iz Žakanja 1569

- Mataković* iz Ozlja 1676
Matan iz Ozlja 1753
Matejčić iz Ozlja 1620
Matijašić iz Brloga 1673
Matijevac iz Pribića 1790
Matinić iz Brloga 1673
Matori iz Mekušja 1585
Mavrović iz Trga 1602
Mečar iz Dubovca 1550
Medulić iz Novaka 1598
Medunić iz Lipe (Oštrca) 1681
Medved iz Ozlja 1679
Mejašić iz Karlovca 1692
Mert iz Ozlja 1739
Meržljak iz Ozlja 1720
Mesarić iz Dubovca 1563
Mesičić iz Novaka 1598
Mesić iz Šipka 1752
Meslić iz Dubovca 1550
Metul iz Zadobarja 1624
Metulić iz Zadobarja 1558
Metulj iz Grduna 1641
Migalić iz Ozlja 1694
Mihačević iz Karlovca 1681
Mihalević iz Kupčine 1552
Mihalić iz Stativa 1660
Mihaljević iz Vukovih sela 1755
Mihočević iz Ozlja 1741
Mikan iz Novaka 1600
Mikanić iz Orlice 1496
Miklaulić iz Ribnika 1575
Mikšić iz Oštroga vrha 1629
Mikulandrić iz Modrušpotoka
 1803
Mikulić iz Kupčine 1564
Mikulin iz Ozlja (Zagreba) 1771
Mikulinac iz Zaluke 1683
Mikuljandić iz Grduna 1641
Mikušić iz Mekušja 1585
Milašin iz Bukovice 1714
Milašinčić iz Lipe (Oštrca) 1681
Milčić iz Mekušja 1585
Milešić iz Brihova 1576
Milinović iz Prilišća 1544
Milovac iz Ozlja 1572
Mirić iz Karlovca 1649
Mirković iz Pod Lipnika 1465
Mišak iz Vrhovača 1744
Mlačak iz Ozlja 1676
Mlinarić iz Soldatića 1673
Moderčin iz Hrastja 1702
Modrušan iz Modrušpotoka 1615
Mogorić iz Ozlja 1572
Mohurić iz Trga 1587
Mokes iz Ozlja 1759
Morduš iz Bukovice 1714
Morjan iz Hrnetića (Zagreba)
 1753
Mosurić iz Svetica 1588
Moškon iz Modrušpotoka 1773
Motes iz Karlovca 1667
Mrakušić iz Bukovice 1714
Mudić iz Karlovca 1726
Mudrić harambaša iz Like 1650
Mubić iz Trga 1602
Mukalić iz Novaka 1587
Mundak iz Kupčine 1654
Munger iz Ozlja 1679
Munić iz Ozlja 1669
Munin iz Pod Lipnika 1465
Munjašić iz Ozlja 1648
Murat iz Ribnika 1753
Muravac iz Graca kraj Karlovca
 1745
Muretić iz Ozlja (Brežaca) 1652
Muritović iz Ozlja 1558
Muškovac iz Ozlja 1610
Nagy iz Ozlja 1600

- Nastar* iz Zaluke 1683
Nenadić iz Mekušja 1585
Norković oko Karlovca 1543
Novački iz Ozlja 1739
Novaković iz Ozlja 1681
Novosel iz Slapna 1603
Obšetić iz Trga 1588
Odsekić iz Hutinje 1471
Ogulić iz Dubovca 1550
Opačić iz Svetica 1588
Orehović iz Karlovca 1720
Orišić iz Stativa 1567
Orlovčić iz Dubovca 1563
Orljačić iz Ozlja 1591
Ormanović iz Karlovca 1720
Oršić iz Bubnjaraca 1597
Osoja iz Ozlja 1739
Osojnički iz Severina 1635
Ostoić iz Svetica 1588
Otočić iz Božjakova 1697
Paar barun general iz Karlovca
 1622
Padušević iz Slapna 1603
Paholčić iz Štrilča 1547
Pajtić iz Završja 1638
Palisak iz Ozlja 1648
Palived iz Jaškova 1697
Palja iz Bosiljeva 1666
Pareušić iz Leukuša 1658
Parić iz Ozlja 1680
Parominski iz Hrnetića 1753
Pastarčić iz Ozlja 1666
Pataj iz Ribnika 1637
Pauko iz Slapna 1603
Pauković iz Bubnjaraca 1604
Pavić iz Šipka 1752
Paulačić iz Karlovca 1658
Pavlaković iz Karlovca 1708
Pavlešić iz Drežnika 1760
Pavličak iz Mrežnice 1598
Pavličić iz Žakanja 1569
Pavlišić iz Žakanja 1569
Pavlović iz Ozlja 1646
Pećar iz Jaškova 1722
Pećarić iz Vivodine 1714
Peglić iz Slapna 1603
Peharnik iz Kupčine 1660
Pelegrinić iz Moravica 1590
Penić iz Selca kraj Karlovca
 1560
Peranski iz Ozlja 1646
Peretić iz Ozlja 1572
Pereučić iz Šipka 1609
Perić iz Trga 1587
Peričak iz Brloga 1664
Perični iz Leukuša 1646
Perinčić iz Karlovca 1662
Periz iz Vrhovaca 1704
Perles iz Selca kraj Karlovca
 1786
Pernanin iz Dubovca 1563
Pernić iz Ozlja 1697
Peroczi iz Ozlja 1602
Perstac iz Kupčine 1715
Perstačić iz Ozlja 1659
Perušić iz Ozlja 1677
Pestak iz Lipnika 1695
Petarčić iz Kupčine 1552
Petazzi grof general iz Karlovca
 1754
Petković iz Lipnika 1696
Petračić iz Dolnje Kupčine 1634
Petras iz Ozlja 1715
Petričević iz Novoga grada (Gor-
 nje Reke) 1717
Pintarić iz Dubovca 1735
Piškurić iz Jurova 1728
Pivčić iz Mahična 1563

- Plaiberg* iz Ozlja 1716
Plantić iz Drežnika 1736
Plašaj iz Ozlja 1689
Plemić iz Mekušja 1585
Plivel iz Soldatića 1673
Plušić iz Bosiljeva 1461
Pocernjak iz Trga 1585
Poderković iz Brežaca (Karlovca) 1648
Pogledić iz Karlovca 1646
Pokupac iz Ozlja 1694
Poldrugaić iz Kupčine 1552
Poljak iz Grduna 1641
Popović iz Žakanja 1575
Porcia knez general iz Karlovca 1701
Poveršnik iz Ozlja 1679
Požar iz Karlovca 1740
Požernjak iz Ozlja 1591
Požgajec iz Švarče 1572
Prahavić iz Brloga 1743
Prajdić iz Moravica 1590
Pram iz Draga Moravičkih 1623
Pramar iz Draga Moravičkih 1623
Praprić iz Ozlja 1646
Preis barun general iz Karlovca 1771
Prepelić iz Turopolja (Šipka) 1783
Preradović iz Protulipe 1609
Pribić Čičor iz Novaka 1587
Prikipelić iz Stativa 1567
Priselac iz Slapna 1603
Prišik iz Letovanića 1572
Pruslin iz Oštrog vrha 1629
Ptičak iz Ozlja 1570
Pucković iz Pod Lipnika 1465
Puh iz Ozlja 1710
Pukšar iz Dubovca 1550
Pulik iz Podbrežja 1716
Puljak iz Škraljevice 1710
Pušić iz Jarčeg polja 1573
Rabata grof general iz Karlovca 1709
Radak iz Griča 1573
Radanović iz Prilišća 1544
Rade iz Švarče 1771
Radetić iz Ozlja 1679
Radigostić oko Karlovca 1543
Radinčić iz Ozlja 1569
Radišić iz Kupčine 1511
Radković iz Žakanja 1575
Radman iz Hrastja 1702
Radošević iz Rečice 1595
Radović iz Šipka 1796
Radušević iz Slapna 1574
Rahonja iz Žakanja 1569
Raffai iz Turna kraj Jaske 1786
Raizner pod Ozljem 1741
Raspović iz Prilišća 1544
Ratković iz Žakanja 1569
Rauch iz Vrhovaca 1732
Ravanščak iz Brloga 1615
Razdras iz Ozlja 1739
Reketac iz Trga 1698
Repak iz Pribića 1715
Repić iz Vivodine 1610
Ribarić iz Zaluke 1576
Ribičić iz Karlovca 1652
Rišnjanin iz Dubrovnika 1663
Robaš iz Završja 1761
Robić iz Slapna 1574
Rodinović iz Karlovca 1682
Rogačić iz Pribića 1715
Roglić iz Slapna 1603
Rosenfeld iz Karlovca 1809
Rossaur iz Pribića 1637

- Rožan* iz Karlovca 1795
Ruberka iz Selca kraj Karlovca 1786
Rudanić iz Brihova 1575
Rudolfin iz Ozlja 1710
Rujanac iz Ozlja 1739
Rušnov iz Bukovice 1714
Ružić iz Novaka 1600
Sajko iz Kupčine 1660
Sali iz Selaca kraj Karlovca 1786
Samac iz Ozlja 1739
Schauer iz Griča 1770
Scherzer barun general iz Karlovca 1748
Sedlar iz Orlice 1535
Sedlarić iz Karlovca 1596
Seič iz Zadobarja 1624
Seklić iz Ozlja 1646
Sekulić iz Karlovca 1648
Selniković iz Ozlja 1572
Senjan iz Novaka 1598
Serbelj iz Ozlja 1753
Serbet iz Mekušja 1585
Serblin iz Kupčine 1791
Seremy iz Modrušpotoka 1615
Serpak odvjetnik iz Karlovca 1791
Sestrić iz Prilišća 1544
Sever iz Kobilica 1716
Severinski iz Severina 1718
Severšić iz Švarče 1585
Sićnović iz Novaka 1600
Sidanić iz Turna kraj Jaske 1766
Silli iz Novaka 1680
Simečak iz Petrovine 1611
Simić iz Ozlja 1638
Simković iz Slapna 1579
Sinković iz Borkovaca 1677
Sirčić iz Drežnika 1760
Sirković iz Kupčine 1564
Siromašić iz Kobilica 1610
Šišijanović iz Selca kraj Karlovca 1786
Sivočak iz Ozlja 1710
Skender iz Karlovca 1766
Skerl iz Ozlja 1759
Skerpeljak iz Novoga grada 1573
Skirić iz Draganica 1558
Skorovojić oko Karlovca 1543
Skradski iz Hrastja 1702
Skrak iz Škotovice 1706
Skrok iz Vrhovaca 1706
Skušan iz Trga 1698
Skutić iz Ozlja 1646
Slačanja iz Mekušja 1585
Sladić iz Prilišća 1805
Slanac iz Ozlja 1739
Slepčić iz Kobilica 1610
Slipčić iz Orlice 1535
Slivac iz Moravica 1635
Slovinac iz Ozlja 1739
Slunčić iz Jarčjeg polja 1573
Slunjski iz Novaka 1600
Sluski iz Škotovice 1706
Slušić iz Brodaraca 1558
Služić iz Oštrog vrha 1629
Smančarić iz Svetica 1588
Smičiklas iz Ozlja 1716
Smiderovac iz Modrušpotoka 1615
Smolak iz Mekušja 1692
Smolković iz Zadobarja 1558
Smoljak iz Kobilica 1610
Smradić iz Stativa 1567
Smrcković oko Karlovca 1543
Smukavić iz Zadobarja 1572
Snon iz Reškova 1558
Sobolić iz Bosiljeva 1461

- Soldatić* iz Soldatića 1673
Sopčić iz Završja 1638
Sopić iz Draganića 1736
Sošić iz Ozlja 1673
Spahić iz Bosiljeva 1636
Spakić iz Žubrinaca 1617
Spelčić iz Novoga grada 1717
Spenčić iz Novoga grada 1573
Sporčić iz Moravica 1623
Spine oko Karlovca 1726
Srakočić iz Stativa 1653
Sražić iz Ozlja 1739
Stadel general iz Karlovca 1618
Stanišić iz Bosiljeva 1636
Stanković iz Mekušja 1695
Stararić iz Hrastja 1681
Starešinčić iz Selca kraj Karlovca
 1786
Staristinić iz Zaloke 1683
Stenzer iz Karlovca 1708
Stipković iz Prekrižja 1610
Stojčić iz Ozlja 1758
Stojković iz Stativa 1653
Stolniković iz Završja 1659
Straša iz Brloga 1743
Strihan iz Vivodine 1676
Strizoj iz Pokupskoga 1534
Strouhal iz Ozlja 1685
Strucaj iz Trga 1585
Strubalj iz Ozlja 1717
Strus iz Stativa 1653
Stubenberg grof general iz Kar-
 lovca 1731
Stukić iz Ozlja 1687
Sučić iz Ozlja 1572
Sudac iz Ribnika 1753
Sudčić iz Ozlja 1588
Sukić iz Karlovca 1596
Sumunšić iz Novog grada 1650
Sunarić iz Mahična 1563
Sundić iz Mahična 1563
Supančić iz Selca kraj Karlovca
 1786
Sutar iz Jaškova 1697
Svačko iz Zaluke 1683
Svilojević iz Dubovca 1563
Svirčić iz Prekrižja 1610
Šabčić iz Vivodine 1610
Šajk iz Lovića 1635
Šajn iz Ozlja 1739
Šalković iz Novaka 1598
Šarko iz Trga 1585
Šaur iz Modrušpotoka 1761
Ščebuk iz Slapna 1603
Ščulac iz Podgraja 1752
Šebetić iz Ozlja 1659
Šebuk iz Ozlja 1716
Šegina iz Ozlja 1659
Šemetar iz Selca kraj Karlovca
 1786
Šenkovac iz Mekušja 1695
Šeregil iz Bosiljeva 1636
Šeršenić iz Ozlja 1706
Ševržić iz Orlice 1496
Šilić iz Jaškova 1729
Šilobod major 1795
Šiman iz Novoga grada 1635
Šimanić iz Ozlja 1615
Šimatić iz Karlovca 1617
Šimečki iz Pribića 1715
Šimunić iz Ozlja 1572
Šimunović iz Prilišća 1544
Šišić iz Graca kod Karlovca
 1745
Škalić iz Pribića 1715
Škalin iz Ozlja 1710
Škergatić iz Griča 1770
Škerlac iz Kupčine 1585

- Škrinjarić* iz Kupčine 1634
Školan iz Karlovca 1682
Šlezinger iz Bosiljeva 1651
Šneberger iz Moravica 1623
Šnepergar iz Moravica 1590
Šokalj iz Novaka 1598
Šolić iz Svetica 1588
Šoštar iz Modrušpotoka 1615
Šoštarić iz Modrušpotoka 1735
Šot iz Ozlja 1759
Španić iz Dubovca 1550
Špecić iz Novoga grada 1635
Špeletić iz Trga 1585
Špišić iz Leukuša 1621
Šribar iz Novoga grada 1650
Štajdohar iz Moravica 1623
Štakor iz Ozlja 1620
Štefanić iz Lipnika 1695
Štetić iz Ozlja 1676
Štiklar iz Kaštela 1736
Štodanovac iz Prekrižja 1685
Štruckl iz Ozlja 1739
Štulac iz Vivodine 1635
Štulan iz Ozlja 1638
Šubašić iz Prilišća 1544
Šugac iz Ozlja 1759
Šukal iz Mahična 1563
Šupa iz Ozlja 1591
Šuranović iz Prilišća 1544
Šut iz Ozlja 1676
Šutilović iz Prilišća 1544
Švabčić iz Ozlja 1680
Švabić iz Ozlja 1680
Švarački iz Švarče 1572
Tadiolović iz Novaka 1598
Tahi iz Ozlja 1610
Talković iz Svetica 1588
Teletić iz Mahična 1558
Terebus iz Vrhovaca 1704
Tergovčić iz Kobilića 1610
Terihaj iz Selca kraj Karlovca
 1786
Terkečić iz Stativa 1567
Ternčić iz Mekušja 1696
Terpin iz Mekušja 1692
Teršački iz Vrhovaca 1706
Tibaldi iz Karlovca 1752
Tkalčec iz Vrhovaca 1732
Tkalec iz Vivodine 1610
Tomašić iz Jaškova 1558
Tomić iz Kobilića 1654
Tomin iz Pišćetaka 1638
Tomković iz Vivodine 1610
Tončić iz Ozlja 1669
Toporiša iz Selca kraj Karlovca
 1786
Torapa iz Ozlja 1623
Torbar iz Vrhovaca 1717
Trautmansdorf grof general iz
 Karlovca 1615
Travić iz Novaka 1587
Trebinac iz Mekušja 1692
Tribinac iz Karlovca 1662
Tropčić iz Ozlja 1572
Trosner iz Karlovca 1795
Trupčević iz Kobilića 1716
Trupković iz Selca kraj Kar-
 lovca 1786
Tukaić iz Brloga 1664
Tukić iz Krašića 1677
Tul iz Bosiljeva 1636
Tumpa iz Ribnika 1689
Turković iz Svetica 1588
Turopoljac iz Zagreba (Ozlja)
 1741
Tušetić iz Svetica 1588
Tuškan iz Pokuplja 1558
Tverdenić iz Mekušja 1696

- Ugrinović* iz Ozlja 1615
Utišin iz Ozlja 1677
Vajdić iz Pribića 1715
Vakadančić iz Mahična 1563
Vakandić iz Novaka 1600
Valčić iz Ozlja 1771
Valentičević iz Kupčine 1552
Valetić oko Karlovca 1708
Valić iz Selca kraj Karlovca
 1787
Valin iz Ribnika 1575
Vavlović iz Strilča 1547
Večković iz Mekušja 1537
Vedar iz Zaluke 1576
Verbančić iz Ozlja 1646
Verbanek iz Vivodine 1714
Verbanić iz Skrada 1551
Verbanović iz Brloga 1673
Verbas iz Ozlja 1648
Verbetić iz Vrhovaca 1732
Verbos iz Vivodine 1664
Verbot iz Trga 1585
Verčković oko Karlovca 1543
Vergot iz Selca kraj Karlovca
 1786
Vernić iz Turna kraj Jaske 1766
Vertin iz Ozlja 1759
Veseličić iz Mekušja 1585
Veselić iz Novaka 1600
Vicković iz Hutinje 1471
Videčak iz Brloga 1664
Vidmar iz Selca kraj Karlovca
 1786
Vilić iz Karlovca 1726
Vincelli iz Kuclja 1674
Vincenti iz Karlovca 1661
Vincze iz Šipka 1686
Vinoverski iz Svetica 1588
Vins barun general iz Karlovca
 1786
Višnić iz Bosiljeva 1461
Vitković oko Karlovca 1543
Vitorić iz Ozlja 1563
Vlah oko Karlovca 1543
Vlaha iz Graca kod Karlovca
 1771
Vlahović iz Ozlja 1623
Vlašić iz Dubovca 1550
Vodopija iz Pustakovca 1591
Vojković oko Karlovca 1543
Vojnović iz Ozlja 1563
Vokmanić iz Hutinja 1471
Vokšanić iz Ozlja 1647
Volović iz Trga 1585
Vrabel iz Ozlja 1570
Vračeljak iz Slapna 1574
Vrančić iz Slapna 1600
Vranić iz Brloga 1664
Vranščak iz Svetica 1587
Vratarić iz Slapna 1603
Vučeković iz Orlice 1496
Vučelić iz Karlovca 1650
Vučić iz Svetica 1677
Vučinić iz Mrzloga polja 1677
Vujčjak - Stupić iz Leukuša 1646
Vukičić iz Novaka 1598
Vukinić iz Novaka 1600
Vukmanić iz Grduna 1641
Vukoder iz Ozlja 1620
Vuković iz Dubovca 1550
Vuksan iz Jaškova 1695
Vukešenić iz Jaškova 1725
Vukšić iz Ozlja 1617
Vukšinić iz Modrušpotoka 1615
Vuzlin iz Škaljevice 1710
Zaborski iz Modrušpotoka 1615
Začilović iz Novaka 1600
Zadravac iz Međumurja 1570
Zajac iz Ozlja 1746
Zaluki iz Karlovca 1682

<i>Zamoverški</i> iz Završja 1615	<i>Znika</i> iz Zaluke 1683
<i>Zaverški</i> iz Gornje Kupčine	<i>Zorković</i> iz Strilča 1547
1732	<i>Zupanić</i> iz Brloga 1664
<i>Zdenčaj</i> iz Lipnika 1695	<i>Zupančić</i> iz Pribića 1790
<i>Zebić</i> iz Vrhovaca 1569	<i>Zvirić</i> iz Kobilica 1659
<i>Zečković</i> iz Prilišća 1544	<i>Žalković</i> iz Pod Lipe 1731
<i>Zelenković</i> iz Prilišća 1544	<i>Židaković</i> iz Svetica 1588
<i>Zemlić</i> iz Mekušja 1585	<i>Židanić</i> iz Strilča 1547
<i>Zidanić</i> iz Teletinovićeve Broda	<i>Žubrinić</i> iz Kupčine 1552
1617	<i>Žugac</i> iz Ozlja 1754
<i>Zidarić</i> iz Hrnetića 1558	<i>Žugčić</i> iz Ripnjaka 1666
<i>Zima</i> iz Bratovanaca 1612	<i>Žulan</i> iz Ozlja 1563
<i>Zlatarić</i> iz Brodaraca 1558	<i>Žunić</i> iz Jurova 1728
<i>Zlatinčić</i> iz Gaze 1560	<i>Župar</i> iz Ozlja 1676
<i>Zmajlović</i> iz Ozlja 1601	

Tko poznaje današnje stanovništvo karlovačkoga kotara, razabrat će iz ovoga popisa, da je mnogih navedenih porodičnih imena posve nestalo, druga su doduše ostala, ali ne u onim mjestima, u kojima se prvotno spominju, nego u drugima, a treći dio (najveći) porodičnih imena nalazimo i danas u mjestima, u kojima se prvotno spominju.

U ovo vrijeme nalazimo ova krsna imena:

a) *muška*: Alojzij, — Ambroz, — Andrej, — Antol, — Anton, — Bariša, — Barnaba, — Bartol, — Bele, — Bernard, — Berle, — Berlić, — Berne, — Bedić, — Blaško, — Brcko, — Brnard, — Bratle, — Broz, — Boltizar, — Dajo, — Davorić, — Dominko, — Domitar, — Domjan, — Elijaš, — Fabe, — Fabijan, — Farkaš, — Ferenac, — Franko, — Gabor, — Gabre, — Gregur, — Grde, — Grge, — Grgina, — Grgur, — Ilija, — Iso, — Ištvan, — Ivan, — Ivak, — Ivaniš, — Ivanuš, — Ive, — Jandrij, — Jakov, — Januš, — Janže, — Jerolim, — Juraj, — Jurak, — Jure, — Jurica, — Jurić, — Jurko, — Kirin, — Krištof, — Lacko, — Lauš, — Lovrek, — Luka, — Lukač, — Luke, — Lukše, — Martin, — Martinac, — Matej, — Mateša, — Matija, — Matko, — Matijaš, — Mavar, — Mihač, — Mihalj, — Mihe, — Mihek, — Miho, — Mihovil, — Mike, — Miklouš, — Mikula, — Milić, — Mitar, — Pava, — Paval, — Perina, — Petar, — Rade, — Radić, — Radojica, — Radul, — Režep, — Sigmund, — Smole, — Stane, —

Stanko, — Stanoš, — Stipica, — Stipan, — Šime, — Šimec, — Šimko, — Šimun, — Tomak, — Tomaš, — Tomica, — Vale, — Valentin, — Vicko, — Vid, — Vinčec, — Vuk, — Žiga.

b) *ženska*: Ana, — Anica, — Anočica, — Anoka, — Bara, — Barbara, — Bariška, — Dora, — Dorota, — Doroteja, — Elizabet, — Franciška, — Garlica, — Helena, — Jagica, — Jela, — Jelaša, — Jelena, — Jelenka, — Jelka, — Judita, — Karla, — Katarina, — Katica, — Klara, — Kristina, — Lodovika, — Lucija, — Magda, — Magdena, — Mara, — Margita, — Marta, — Orša, — Oršola, — Sofija, — Suza, — Suzana, — Tina, — Urša, — Uršula, — Veronika, — Zuza.

X. Popis mjesta, koja se spominju od g. 1433—1803

<i>Banija</i> predgrađe karlovačko na lijevoj obali Kupe 1786	<i>Brest</i> u pukovnji slunjskoj 1595
<i>Belavićevo selo</i> na Mrežnici 1598	<i>Brezovac</i> u vlastelinstvu novo-gradskom 1635
<i>Belica</i> u Međumurju u kotaru Čakovcu 1570	<i>Brezarići</i> u sučiji krašičkoj 1617
<i>Berlenički vrh</i> u sučiji kupčinskoj 1652	<i>Breznik</i> u sučiji žakanjskoj u drugoj polovini XVIII. vijeka
<i>Bičevo selo</i> u sučiji slapanskoj 1603	<i>Brihovo</i> u sučiji Pravutini u vlastelinstvu ribničkom 1675
<i>Bobov vrh</i> u purgariji trškoj 1585	<i>Brin</i> danas <i>Brinje</i> u ogulinskoj regimenti 1650
<i>Bolčevica</i> u purgariji trškoj 1648	<i>Brlog</i> vlastelinstvo i sučija 1654
<i>Borkovci</i> u purgariji trškoj 1677	<i>Brod</i> kod Ozlja u sučiji zadbarskoj 1437
<i>Bosiljevo</i> vlastelinski dvor sa kmetovima 1461	<i>Brod na Kupu</i> vlastelinstvo 1590
<i>Boževac</i> u sučiji vivodinskoj (koruškoj) 1637	<i>Bubnjarci</i> u sučiji žakanskoj 1517
<i>Branice</i> u purgariji trškoj 1587	<i>Budeća meja</i> u Pod Lipnikom 1465
<i>Bratinovo</i> nedaleko od Novoga grada na Dobri 1573	<i>Bužin</i> (danas Brdovec) u zagrebačkom kotaru 1534
<i>Bratovanci</i> posebna sučija na sjeverozapadu od Ozlja 1615	<i>Cerovac vrh</i> nedaleko od Ozlja 1679
	<i>Ciline</i> u šipačkoj sučiji 1621

- Čakov turan* (danas Čakovac) u Međumurju 1570
- Doluš* kmetско село u vlastelinstvu skradskom 1551
- Draga* pod gradom Ozljem 1452
- Draganić* plemenita općina purgarija 1433
- Drage* u gornjim Moravicama 1623
- Drežnik* manje vlastelinstvo kraj Karlovca na lijevoj obali Kupe 1760
- Drišerevci* u sučiji slaparskoj 1603
- Dubovac* predgrađe karlovačko i vlastelinstvo 1550
- Dubrava* kraj Dubovca 1496
- Erjavac* sučija nedaleko od Ozlja 1575
- Gerajn kut* u purgariji trškoj 1648
- Gergče selo* u purgariji ribničkoj 1569
- Goljak* u sučiji draganičkoj 1558
- Golubovo selo* u sučiji šipačkoj 1604
- Gorice* u Vinskom vrhu u vlastelinstvu ozaljskom 1572
- Grabarska gora* u Žumberku 1576
- Gradac* kraj Karlovca na lijevoj obali Kupe 1695
- Grdun* manje vlastelinstvo u sučiji modrušpotočkoj 1639
- Griče* sučija u vlastelinstvu ribničkom 1573
- Hrastje* sučija i malo vlastelinstvo 1558
- Hrnetić* sučija, danas selo, koje pripada općini grada Karlovca 1558
- Hrsinsko* polje (po mjestu Hrsina) u sučiji hrsinskoj kraj Bosiljeva 1461
- Hruševac* sučija nedaleko od Pokupskoga 1595
- Hruškov Okrugljak* u novačkoj sučiji 1558
- Hušje* u sučiji mekušanskoj 1658
- Hutinja* sučija u vlastelinstvu steničnjačkom 1471
- Jaguševo selo Rak* u sučiji kupčinskoj 1732
- Jakšetićevo selo* u vlastelinstvu novogradskom 1573
- Jarčišće polje* sučija u vlastelinstvu novogradskom 1573, kasnije se zove kao i danas *Jarčje polje* 1674
- Jastrebarska* ili *Jaska* 1674
- Jaškovo* u slapanskoj sučiji i novije manje vlastelinstvo 1558
- Javorovac* u novogradskom vlastelinstvu 1573
- Jelena sveta* u erjavačkoj sučiji 1624
- Jelenščak* na Smolča vrhu ili Sveticama 1677
- Jesenovica* u ribničkom vlastelinstvu 1728
- Ješkovo* (kasnije Mahično) u šipačkoj sučiji 1433

- Judovci* vlastelinstvo u Kranjskoj 1604
- Jurovo* u žakanjskoj sučiji 1728
- Kalig* u šipčanskoj sučiji 1558
- Kapela* u Lici 1650
- Kaštel Novaki* kraj Karlovca 1600
- Kerestinac* purgarija 1732
- Klenovnik* u varaždinskoj županiji 1642
- Kobilici* u mekušanskoj sučiji 1654
- Koretinac* sinokoša u vlastelinstvu ozaljskom 1753
- Kostel* u Kranjskoj 1590
- Kračice* u hrnetičkoj sučiji 1563
- Krašič* sučija u jaskanskom kotaru 1437
- Krbava* u Lici 1649
- Kučel* u zadobarskoj sučiji 1572
- Kučer* u krašičkoj sučiji 1717
- Kupčina* sučija u jaskanskom kotaru 1552
- Kupišnici* u sučiji Pravutini 1576
- Kušani* u sučiji modrušpotočkoj 1639
- Kuševeci* u vlastelinstvu novigradskom 1648
- Lasina* u kupčinskoj sučiji 1732
- Lazina* u sučiji draganičkoj 1686
- Lazinica* u trškoj purgariji 1620
- Letovanići* sučija u sisačkom kotaru 1572
- Leukuši* u sučiji slapanskoj 1621
- Lipa* sučija u vrbovskom kotaru 1597
- Lipa glava* u varaždinskoj županiji 1576
- Lipnik* obično *Pod Lipnikom* sučija u ribničkom vlastelinstvu 1465
- Lović* u koruškoj ili vivodinskoj sučiji 1587
- Lužac* u sučiji mekušanskoj 1537
- Magličevo selo* na Mrežnici 1598
- Mabično* u šipačkoj sučiji 1558
- Mavrovo selo* na Mrežnici 1598
- Mekušje* sučija kraj Karlovca 1560
- Mikulijanovo selo* u mekušanskoj sučiji 1653
- Mirkovo polje* u sučiji zadobarskoj 1437
- Mlaka* sv. Petar na Mrežnici 1598
- Modrušpotok* sučija 1577
- Mostreš* u sučiji zadobarskoj 1558
- Mračin* u sučiji Jarčje polje 1573
- Mrižnica* u satniji švaračkoj 1573
- Mrzlo polje* u švaračkoj satniji 1677
- Mulnice* u kupčinskoj sučiji 1660
- Novačka gora* u koruškoj ili vivodinskoj sučiji 1635
- Novaki* u hrnetičkoj sučiji 1558
- Novigrad na Dobri* vlastelinstvo 1567
- Orlica* sučija kraj Karlovca 1496
- Oštri vrh pod sv. Margaretu* sučija u ozaljskom vlastelinstvu 1629

- Otok* danas *Mekušje* kraj Karlovca 1537, odatle *Otočko polje* 1634
Ozalj vlastelinstvo 1433
Pakalska gora kraj Ozlja 1621
Pišćetke u modrušpotočkoj sučiji 1804
Pišćitaki kasnije *Pišćetke* 1638
Pleševica kraj Severina 1635
Podbrezje u krašičkoj sučiji 1715
Podgradje u lipničkoj sučiji 1465
Podraj u sučiji Galgovo 1752
Poganac u đurđevačkoj regimenti 1651
Pogačevac u križevačkoj županiji 1735
Pokupje u slapnanskoj sučiji 1558
Pokupsko sučija 1534
Poputnice u trškoj purgariji 1648
Požarina gora u kupčinskoj sučiji 1511
Pravutina sučija 1576
Pribiči sučija u jastrebarskom kotaru 1637
Pribislavac u Međumurju kod Čakovca 1570
Prilisje kasnije *Prilišće* sučija 1544
Protulipa u lipskoj sučiji 1609
Radenci u ribničkom vlastelinstvu 1569
Radinići u ribničkom vlastelinstvu 1576
Rakitov grm u trškoj purgariji 1437
Rakitovica u kupčinskoj sučiji 1552
Rečica sučija u stenjevačkom vlastelinstvu 1547
Reškovo u sučiji šipačkoj 1558
Reštovo u sučiji brločkoj 1708
Ribnik vlastelinstvo 1433
Ripnjak nedaleko od Novoga grada maleno vlastelinstvo 1666
Rosopajnik sučija u ribničkom vlastelinstvu 1544
Selce kraj današnjega Karlovca 1560
Senkovci sučija u ozaljskom vlastelinstvu 1576
Severin sučija u vrbovskom kotaru 1602
Selavina u sučiji Galgovo 1754
Skupica u sučiji Zagrad 1740
Slapno sučija 1573
Slapnica u satniji Žumberak 1610
Slat (Zlat) u steničnjačkom vlastelinstvu 1460
Smolačka gora ili Svetice 1588
Smolča ili Svetice 1610
Sredičko sučija 1640
Stanečje u žakanjskoj sučiji 1575
Staričići u sučiji brloškoj 1621
Starjak u sučiji modrušpotočkoj 1770
Stative sučija u novogradskom vlastelinstvu 1433
Steničnjak vlastelinstvo (danas Sjeničak) 1460
Stojalnice u koruskoj ili vivodinskoj sučiji 1664
Strašnik u sučiji vrhovačkoj 1732
Svetice sijelo samostana pavlinskoga 1572

- Šimunci* u sučiji žakanjskoj 1604
Šimunovac u sučiji žakanjskoj 1597
Šipak sučija 1558
Škaljevica u sučiji Podbrežje 1710
Škotovica blizu Ozlja 1706
Švarča prije krajiška satnija, sada pripojena gradu Karlovcu 1541
Teletinovičev Brod u ozaljskom vlastelinstvu 1617
Trg slobodna purgarija kraj Ozlja 1587
Tusto čelo brdo kraj Dubovca 1550
Veliki cer u trškoj purgariji 1437
Vinc u sučiji zadobarskoj 1558
Vivodina sučija u jaskanskom kotaru 1609
Vokšin Šipak u šipanskoj sučiji 1437
Vrhovci sučija 1569
Vrškovci u koruškoj ili vivodinskoj sučiji 1609
Vukova gorica u priliškoj sučiji 1601
Vukova sela u zdihovskoj sučiji 1755
Zadobarje sučija 1558
Zaluka u sučiji Pravutina 1576
Završje u sučiji modrušpotočkoj 1596
Zdihovo kraj Severina 1755
Zorkovci u sučiji vivodinskoj 1596
Žakanje sučija 1569
Žirovac u sučiji Pribanjci 1617
Žrnovne jame u trškoj purgariji 1437
Žubrinici u sučiji Pribanjci 1617

XI. Različno

1) *Rijeke i potoci*: Kupa 1437, — Dobra 1433, — Mrižnica 1597, — Korana 1648. Martinča potok 1437, — Kupčina 1511, — Bukovica potok 1511, — Martinščak potok 1558, — Gliboki potok 1558, — Koretinac potok 1558, — Slavetić potok 1732.

2) *Vrste zemlje*: vinograd, — oratja zemlja, — lapat (veći komad zemlje slabije plodan, koji se obično ore), — ledina (obično neobrađena slabija zemlja), — ispašišće ili spašišće ili pašišće (pašnjak), — stelnik (obično strmije zemljište, na kojem raste paprat ili stelja, — zove se »papratišće«); — krč ili krčevina (iskrčeno zemljište pretvoreno u oranicu), — sinokoša ili košenica, — travnik (strmije zemljište, na kojem trava raste, lošije od sjenokoše a bolje od stelnika), — pustika (zapušteno zemljište, koje se je prije obrađivalo), — pustoselina (zemljište nenaseljeno kmetovima), — loza

(šuma), — kolosik (rijetka niska šumica, nasađena uz vinograd lijeskom ili kostanjem, iz koje se šumice dobiva kolje za vinograd), — gaj (manja šuma nasađena visokim drvećem, obično umjetno gojena), — njiva i njivica (manja oranica), — vrt kraj kuće sa raznovrsnim povrćem, — voćar sa raznim voćkama ili sadem, — laz (iskrčeni prostor u šumi, gdje se je blago paslo. Lazova imade u karlovačkom kotaru posve malo).

3) *Drveće i voće*. Najobičnije je drvo hrast. Od hrastova su drva kmetovi gradili više vjekova svoje kućice i ostale gospodarske zgrade. Pored hrasta ima dosta bukava i grabrova, koje se upotrebljava većinom za ogrijev. Dalje ima dosta breza, jalša, manje javora, a najmanje crnogorice.

Od voća najobičnija je šljiva (šljivici), zatim jabuka, kruška, oskoruša, trešnja, višnja, orah, kesten (kestenove šume), breskva i marelica.

4) *Žita i povrće*. Od žita je najobičnija bila raž ili erž ne samo radi brašna već i radi slame, kojom su svi kmetovi a i neka vlastela pokrivali svoje kuće i ostale zgrade. Osim raži mnogo se sijali ječam i zob. Vlastela su sijala dosta pšenice, hajde, kukuruza i prosa. Od povrća se isprva najviše sadilo zelje (kupus) i repa, a od XVII. vijeka dalje i krumpir, zatim grah i grašak, manje bob, napokon merlin, blitva, celer i peršin.

Mnogo se sijala konoplja i lan, i to u prvom redu, da žitelji priredivši najprije od lana i konoplje povjesma i ispredavši iz povjesama niti, koje su smatali u štrenje, izatku platno, iz lana finije, a iz konoplje nešto surovije. Kod kuće izatkano platno upotrebljavali su za odijelo i razno rublje.

5) *Domaće životinje*. Najobičnija domaća životinja bila je govedo (volovi i krave). Svaki iole imućniji kmet imao je po par volova i po jednu ili dvije krave. Vlastela imali su također više ili manje parova volova, ali su voljeli hraniti više krava radi mlijeka, maslaca i sira. Konje su hranila više vlastela, te su se ponosili svojim lijepim konjima (paripima); kmetovi su rijetko kad držali konje, jer su bili uvjereni, da su volovi za poljski rad bolji nego konji. Pored goveda i konja gojile su se, osobito u istočnom dijelu karlovačkoga kotara, i ovce radi mesa, mlijeka i vune. Iz vune su pletli (muškarcu) razne maje, čarape i natičke. Odvajkada se vrlo

gojila domaća svinja, više na istoku negoli na zapadu. Dosta su se gojile i pčele.

Od peradi najviše se je gojila kokoš, uz rijeke i potoke guska i patka (osobito mlinari), manje purani. Za vlastelu gojili su kmetovi kopune.

6) *Odijelo kmetova*. Odijelo je bilo i kod muškaraca i kod žena vrlo jednostavno. Muškarac nosio je ljeti samo košulju (rubacu), gaće i modri prsluk (lajbek) sa dosta velikim okruglim pucetima od svijetle mjedi. Na nogama je nosio kopice (čarape) ili krpe, a povrh njih opanke. Na glavi je nosio crn šesir (kriljak) od surova materijala, a na lijevom boku torbu. Po zimi pored toga još kaput (halju), a mjesto opanaka katkada imućniji kmetovi i čizme (dokolenke). Žene su imale ljeti samo košulju dosta kratku (opleće ili oplećak), krila (bijelu haljinu od pasa do iznad nožnoga stopala) i zastor (pregaču ili fertun), a samo u svečanim zgodama, kad su polazile u crkvu ili u grad, imale su modri prsluk (lajbek) kojekako iskićen žnorama i pucetima. Na nogama su nosile opanke ili cipele (postole), koje su navukle na štumfe (čarape). Obično su žene bile bose osim u zimi i za svečanih zgoda. Na glavi su nosile rubac. Zimi su povrh ovoga odijela imale kožun, koji je bio iz unutrašnje strane potstavljen janjećom kožom. Mjesto štumfa nosile su zimi lačice, t. j. čarape iz toplijega i debljega materijala (ovčje vune), koje su i nešto dulje bile, a na stopalima nosile su povrh lačica natičke ili škrpetljine (posve niske čarape, sapletene iz debele ovčje vune), a na natičke navukle su opanke. Zastor i krila imaju opšicu, kojom se sveže opleće, a povrh opšice dolazi pas. No tečajem su vremena počele žene mijenjati odijelo. Mjesto kožuna počele su osobito djevojke nositi gradske haljetke: surke, a starije žene, osobito imućnije, dugačke (potstavljene vunom) kabanice zvane binjuše.

Odvajkada nosile su djevojke i mlade snahe o vratu na koncu nanizani džundž, škude (srebrni novac) i šmizljn, t. j. pantliku ili vrpcu. Džundža bilo je više vrsta: drepani džundž ili koralde drepanice (iz bojadisanog stakla), belooška (iz koralja crvene boje), koraldice (džundž bez naročite boje), crne koraldice (za žalost, od kamena). Crne koraldice su nosile na modroj vrpci.

Djevojke su se drukčije češljale no udate žene: imale su u kosama trak oplitač, kojim su vezale kose oko glave. Glavu su

obično pokrivalo rupcem, ali ne uvijek. Mjesto rupca nosile su djevojke i mlade snahe pećicu za svečanih zgoda (nedjeljom i blagdanima), t. j. fino bijelo platno kojekako izvezeno. Udate su žene imale uvijek na glavi rubac, a ispod njega manji rubac. Taj je manji rubac sa češljem i uplitnjakom (nešto pređe) pravio »roge«, po kojima su se udate žene prepoznavale.

Imućniji su kmetovi nosili, osobito u zimsko doba, obično hlače (pantalone).

7) *Zgrade kmetskoga sela.* Kmetsko selo imalo je obično više zgrada. Najveća je zgrada bila, u kojoj je kmetska porodica prebivala. Ova je zgrada imala veliku kuhinju sa niskim ognjištem, povrh koga je visio o lancu kotao, i veliku sobu, u kojoj je zadruga spavala. Pred kućom se nalazilo potstrešje, t. j. dosta uski natkriiveni hodnik. Gdje je bila kmetska zadruga veća, posagradile su pojedine porodice posebne manje zgrade (komore). Malo dalje od glavne zgrade bile su staje, sjenik, kukurušnjak, svinjac (kotac) i kokošinjac. U sredini dvorišta nalazilo se gumno, zemljom (ilovačom) nabijen prostor, na kojem se razno žito vršilo, osim raži, koja se mlatila (da se ne pokvari slama).

8) *Zanimanje kmetova.* Glavno zanimanje bilo je kmetovima poljski rad. Od ranoga proljeća do kasne jeseni radili su na polju, u vinogradu i sjenokoši. U zimi, kad se nije moglo raditi izvan kuće, priredili su sve poljsko oruđe, kao grablje ili zupce, roglje ili vile, lopate, motike, plug, — pa drvene žlice, gajbe ili krletke, metle i t. d., a mnogi su znali načiniti i kola. Svoje zgrade gradili su sami od hrastova drva.

Zabava su imali kmetovi vrlo malo. O crkvenim proštenjima mladež je plesala. Pri plesu su gudili seljaci. Poznati su bili kao guslači osobito oni iz Stativa. Kmetski su se plesovi počinjali, čim se služba božja svršila, i trajali su redovno do noći. Noću nije bilo plesova. Kad nije bilo plesova, a tako je bilo obično, sastajali su se nedjeljom i blagdanom poslije podne seljaci na hladovitom kakvom mjestu, pa ili pričali stare razne doživljaje ili pretresali savremene prilike. Katkada se našao i među kmetovima dosjetljiv čovjek, koji je zabavljao svojim šalama, pa i krupnim, cijelo društvo. Djevojke su se i mlade snahe udaljile od ovakva društva i zapjevale pjesmu.

U jeseni i zimi bilo je nešto više zabava kod kmetova. Mladež je rado žela žito noću. Kod ovoga noćnoga posla pri sjajnoj mjesecini bilo je zabave i veselja. Zabavom su držali kmetovi i perušanje kukuruza, berbu u vinogradu, gdje se uvijek sabralo mlade čeljadi muške i ženske, pa je i tu bilo dosta zabave i šale. U zimsko doba bila su obična prela. U većim zadrugama, u kojima je bilo više družine, sabirala se mladež iz susjedstva, te se uz stan ili preslicu zabavljala.

9) *Zanati i obrt*. Najviše je bilo tesara (cimermana), koji su gradili kmetske kuće i zgrade. Vrlo su bili obični krovci (pokrivači krovova), i to koji su krovove pokrivali škopom (slamom od raži) ili drvenim daščicama (šindlom). Slamne su krovove imali kmetovi, a sa šindlom pokrite vlastela.

Poznati su bili vrlo rano zidari, koji su najviše radili na vlastelinskim gradovima. Nekim zidarima doznajemo i imena, kao Mati Lovrenčiću u Ozlju 1588. Spominju se i drugi zanatlije, kao kovač Jagodić u Slapnom 1574, šoštar (postolar) u Ozlju 1588, kovač Mihal Tušetić u Smolča vrhu 1588, mlinar Andrej Vukman u Pustakovcu 1611, čizmežija Grgo Fumić u Ozlju 1659, Marko Majhanović kovač u Kupčini 1651, ciglar u Breščima 1657, lončar Hajek u Ozlju 1677, Miko Lončarić lončar u Jaškovu 1729, Martin Gorše tišljar (stolar) u Jaškovu 1722, Jure Starešinić kovač u Jaškovu, Mate Kovačić tišljar u Ozlju 1759 i Ivanac Mihalić kovač u Podbrežju 1759, Tomaš Karas šoštar u Drežniku 1760, Jožef Erhaisl kovač u Karlovcu 1795, Grgur mesar dubovački 1558, Blaž Dremšek mesar na Baniji kraj Karlovca 1786, Martin Selniković i Petar Grkčić barbiri Stipana Frankopana 1572 i t. d.

U gradu se Karlovcu širio obrt brzo, te su se već u XVII. vijeku počeli osnivati razni cehovi ili bratstva (društva), kao: a) Lađarski ceh osnovan već u XVII. vijeku, zvao se i »bratstvo sv. Nikole«. G. 1706. dobio je ovaj ceh za taj naziv posebnu povlast papinskom bulom; — b) Lončarski ceh na Gazi osnovan u isto vrijeme, a zvao se »bratstvo tijela Isusova«. Potvrdio je taj naziv papa Kliment IX. g. 1668.; — c) Tesarski ceh odobren bi carskim patentom od g. 1693.; — d) Kovački ili ognjeni ceh odobren bi istim carskim patentom, a pored toga potvrdio je karlovački general knez Hanibal Porcia 3. svibnja 1709. za ovaj ceh povlastice, što ih je

imao zagrebački kovački ceh. U XVII. vijeku bi osnovan još Radnički ceh i Zidarski ceh. U XVIII. su vijeku osnovani: Zlatarski ceh, Sabljarski ceh, Krojački ceh, Postolarski ceh, Opančarski ceh i Pekarski ceh.

10) *Nazivi za mjesece*: januar ili januariuš, — februar ili febrar ili februariuš, — marč ili mart ili marc ili marciuš, — april ili apriliš ili rožnjak (1783), — maj ili majuš, — juni ili ijuni ili ivanščak (1747), — juli ili juliuš, — august ili augustuš, — septembar, — oktobar, — novembar, — decembar.

U karlovačkom se kotaru nije vrijeme računalo na indikcije kao u hrvatskom primorju, Istri i Dalmaciji po običaju talijanskom, već samo na godine od porođenja Isukrstova.

11) *Novci u prometu*: zlati (1461), — beč (1471), — dukat (1534), — grivna (1535), — široki (1563), — toljar (1583), — floren (1585), — ranjčk (1585), — vienensis (1587), — črni (1587), — libra (1590), — žuti dukat (1597), — zlat dukat (1600), — črna libra (1604), — talir (1604), — kruna (1638), — dukat kralja Matijaša, — cekin (1638), — šajn (1648), — škuda benetačka (1653), — talir Ferdinandov (1655), — ripar (1555).

Sitni su novci bili: soldin (1496), — krajcar (1563), — novac (1572), — groš (1634), — šestica (1708).

Jedan zlatan dukat vrijedio je g. 1628. 220 novaca, a toljar 120 novaca; jedan ranjčk vrijedio je 100 novaca obično, izuzetno 80 novaca, dapače i 60 novaca.

12) *Mjere i utezi*. Za tekućine: vidro (56 litara) 1534, — pint 1587, — kuplenik 1632, — kabal 1632, — mazana 1689, — požunac i holba (1746); za žito: vagan, — kvarta (1534), — četvrtinka (1702); za platno: rif (1661) i lakat (1585); utezi: cent i funt.

13) *Pečati*. Svaki pismen i malo odličniji čovjek imao je svoj pečat. Uz potpis morao je svatko metnuti i svoj pečat. Ali i sučije imale su svoje pečate, što se katkada i u ispravi izrijekom i navodi, kao: orlska pečat (1496), koja se zove i plemenska (1535), — pečat rusaška (1541), — pečat bratinska novačka (1563), — bratinska pečat u Trgu (1585), — pečat visodinskoga bratstva (1599), — pečat kupčinska (1651), — pečat občinska jaškovačka (1719) i t. d.

14) U karlovačkom kotaru bilo je ljudi, koji su imali po *dva imena*. Takvi su bili u prvom redu oni, koji su se priženili u kuću žene, te su bili poznati i pod svojim porodičnim imenom i pod imenom kuće, u koju su se priženili, kao: Kušanić aliter (drukčije) Plasaja 1681, — Mikulinac aliter Zvonković 1683, — Domaldovac aliter Belan 1708, — Knežetić aliter Mihalić 1715, — Mikan aliter Budetić 1715, — Kovačić aliter Hadjar 1717, — Vuković aliter Pavlinovičić 1726, — Tkalčec aliter Dolihar 1732, — Groša aliter Kelemenić 1732, — Peričak aliter Ribarić 1743, — Budinski aliter Torbar. — Drugi su bili oni, koji su uz svoje porodično ime dobili prišvarak, pod kojim su bili bolje poznati nego po svojem porodičnom imenu, kao: Jelačić Školan 1722 ili Barić Čifut 1786 i t. d.
